

Toetsing Flora- en faunawet

in verband met het actualiseren van de bestemmingsplannen van
de gemeente Slochteren

Rapport 2006-092

J. Bijkerk
C.J.E. Brochard
B. Koole
R. Koelman (VZZ)

Toetsing Flora- en faunawet

in verband met het actualiseren van de bestemmingsplannen van
de gemeente Slochteren

In opdracht van Gemeente Slochteren
Postbus 13
9620 AA Slochteren

Auteurs J. Bijkerk
C.J.E. Brochard
B. Koole
R. Koelman (VZZ)

Datum 23 oktober 2006

Rapportnr 2006-092

Status Definitief

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

bezoekadres kerklaan 30 Haren
postadres postbus14 9750 AA Haren
telefoon 050 363 2265
telefax 050 363 5205
email koeman.en.bijkerk@biol.rug.nl
website <http://www.koemanenbijkerk.nl>

Deze publicatie kan geciteerd worden als:

Bijkerk, J., C.J.E. Brochard, B. Koole & R. Koelman (VZZ). 2006. Toetsing Flora- en faunawet in verband met het actualiseren van de bestemmingsplannen van de gemeente Slochteren. Rapport 2006-092, Bureau Koeman en Bijkerk, Haren.

Koeman en Bijkerk bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Koeman en Bijkerk bv; opdrachtgever vrijwaart Koeman en Bijkerk bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Samenvatting	6
1 Inleiding	8
1.1 Achtergrond	8
1.2 Doel	8
1.3 Opzet	8
2 Wettelijk kader ecologie	13
2.1 EU-vogelrichtlijn en EU-habitatrichtlijn	13
2.2 Flora- en faunawet	14
2.3 Vleermuizen	16
3 Huidige natuurwaarde onderzoeksgebied	18
3.1 Natuurwaarden binnen de deelgebieden	18
3.1.1 Deelgebied 1 Dorpenlint Slochteren	18
3.1.2 Deelgebied 2 Slochteren west	19
3.1.3 Deelgebied 3 Tatjemaar	20
3.1.4 Deelgebied 4 Slochteren oost	21
3.1.5 Deelgebied 5 Slochteren centrum	22
3.1.6 Deelgebied 6 Baggerputten	23
3.1.7 Deelgebied 7 Harkstede zuid	24
3.1.8 Deelgebied 8 Bloemhofbrug	25
3.2 Belang van het plangebied voor vleermuizen	26
3.2.1 Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	27

3.2.2	Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)	27
3.2.3	Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)	29
3.2.4	Rosse vleermuis (<i>Nyctalus noctula</i>)	30
3.2.5	Gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)	32
3.2.6	Watervleermuis (<i>Myotis daubentonii</i>)	33
3.2.7	Meervleermuis (<i>Myotis dasycneme</i>)	35
3.2.8	Baardvleermuis (<i>Myotis mystacinus</i>)	36
3.3	Speciale Beschermingszones	38
3.4	Beschermde soorten	39
3.5	Te verwachten effecten	45
4	Conclusies en aanbevelingen	48
5	Literatuur	51
Bijlage I	Waargenomen soorten in het plangebied en hun beschermingsstatus	53
Bijlage II	Waargenomen vogelsoorten rond Denemarken (punttellingen)	64
Bijlage III	Selectie van waargenomen vogels (kaarten)	66
Bijlage IV	Zoogdiergegevens VZZ	70

Voorwoord

Deze rapportage betreft een ecologisch onderzoek naar aanleiding van het actualiseren van de bestemmingsplannen van de gemeente Slochteren. Er is onderzocht of het nodig is ontheffingen aan te vragen in het kader van de Flora- en faunawet.

Haren, 23 oktober 2006

J. Bijkerk

C.J.E. Brochard

B. Koole

R. Koelman (VZZ)

Samenvatting

In opdracht van de Gemeente Slochteren heeft Koeman en Bijkerk bv ecologisch onderzoek verricht met betrekking tot het actualiseren van de bestemmingsplannen van de gemeente Slochteren. Het plangebied is circa 12 500 ha groot en omvat het gehele grondgebied van de gemeente Slochteren, met uitzondering van Meerstad en Midden-Groningen, ten noorden van de A7. Deze delen omvatten circa 3 100 ha. Het onderzoeksgebied bestaat grotendeels uit agrarisch landschap met akkers, graslanden en sloten en daarnaast enkele bosjes en dorpen. In het onderzoek is prioriteit gegeven aan de bebouwde delen van het onderzoeksgebied, omdat hiervan de bestemmingsplannen als eerste geactualiseerd zullen worden door de gemeente Slochteren. Van de nieuwe bestemmingsplannen van de dorpen Overschild, Tjuchem, Lageland, Woudbloem, Borgweg en de kern Harkstede/ Scharmer is reeds bekend dat er, behalve uitbreiding met een enkele woning, geen grootschalige nieuwbouwprojecten worden opgenomen. In het nieuwe bestemmingsplan zullen mogelijk agrarische bouwpercelen in grootte en uitbreidingsrichting worden gewijzigd.

Tijdens de maanden juni, juli en augustus 2006 zijn veldbezoeken afgelegd, punttellingen van vogels zijn uitgevoerd tussen afgelopen winter tot en met de zomer van 2006 en daarnaast is literatuur over het plangebied geraadpleegd. Het plangebied heeft voor het grootste deel een lage natuurwaarde en is van weinig belang voor beschermde planten- en diersoorten. Plaatselijk heeft het plangebied een redelijke tot zeer hoge waarde. Dit betreft met name geïsoleerde delen van het plangebied en het gebied van Midden-Groningen met de aangrenzende delen. Van een negatief effect op de flora en fauna in het plangebied is momenteel nauwelijks sprake. Het is niet bekend welke ingrepen plaats zullen vinden in het plangebied. Indien ontwikkelingen in de toekomst worden gepland dient men per geval de effecten op natuurwaarden te toetsen en hierbij, indien mogelijk, rekening te houden met de samenhang en waarde van de ecologisch verbindende structuren.

Indien watergangen in het plangebied worden verstoord zou dit kunnen leiden tot het lokaal verdwijnen van Zwanenbloem en tot verstoring en vernietiging van verblijfplaatsen van algemene soorten amfibieën. Deze planten en dieren zijn echter soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet waarvoor sinds februari 2005 een algemene vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkeling. Nieuw aan te leggen waterpartijen bieden mogelijk nieuwe standplaatsen voor Zwanenbloem. Met de herinrichting van het gebied kan verstoring plaatsvinden van enkele algemene soorten zoogdieren als muizen, de Haas en de Ree en van vernietiging van holen van de Mol. Ook hierbij gaat het alleen om soorten waarvoor sinds februari 2005 een vrijstelling wordt verleend bij onder andere ruimtelijke ontwikkeling. De in het rapport aangeduide gebieden (met aangrenzende delen) met bijzondere en streng beschermde soorten planten en dieren dienen te worden ontzien bij planontwikkeling in de toekomst. Het betreft hier met name de aangrenzende delen rond Midden-Groningen en het Schildmeer en de gebieden rond de Baggerputten en het Nieuwe Rijpmakanaal. In het gebied komen verschillende soorten vleermuizen voor in zomer- en winterverblijfplaatsen en foerageer- en vlieggebieden. Indien de sloop van beplanting en bebouwing wordt uitgevoerd dient men door onderzoek aan te tonen of

vleermuizen gebruik maken van een locatie. Aanbevolen wordt om de structuren in het gebied zo veel mogelijk te behouden en in de toekomst bij inrichting en bebouwing rekening te houden met het gebruik van het gebied (bebouwing, houtwallen, boomsingels, bomen en water) door vleermuizen.

Negatieve effecten op de aangetroffen beschermde vogelsoorten, in de vorm van verstoring en vernietiging van nesten, worden verwacht wanneer eventuele toekomstige werkzaamheden plaatsvinden gedurende de periode dat broedende exemplaren aanwezig zijn. Om deze effecten te mitigeren wordt aanbevolen deze werkzaamheden niet plaats te laten vinden in de broedperiode (voor de meeste vogels 15 maart – 15 juli). In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval zich voordoet wordt dit gekwalificeerd als broedperiode, ongeacht de datum. Daarom wordt tevens aanbevolen om kort voor aanvang van eventuele toekomstige werkzaamheden een inspectie uit te voeren op broedgevallen. Het plangebied bevat bijzondere vogelsoorten (Bijlage I t/m III). Aanbevolen wordt de broedgebieden van de betreffende soorten bij toekomstige planvorming te ontzien.

Ten aanzien van de Groene glazenmaker in het plangebied wordt aanbevolen de kwaliteit van het water te behouden en verbeteren. Hierbij moet worden voorkomen dat de Slochter Ae wordt aangesloten op het water bij Woudbloem. Het Nieuwe Rijpmakanaal lijkt zich momenteel niet te ontwikkelen richting een geschikt habitat voor de Krabbenscheer en de Groene glazenmaker. Aanbevolen wordt de kwaliteit van het water zo mogelijk te verbeteren en het beheer gericht aan te pakken. Mocht er in de toekomst plannen ontstaan in de nabijheid van leefgebieden van de Groene glazenmaker (en hun habitat) dan kan het nodig zijn ontheffing aan te vragen en mitigerende en/of compenserende maatregelen uit te voeren. Hierbij wordt aanbevolen Krabbenscheer enkel te verplaatsen tijdens de periode dat er eieren of larven van de groene glazenmaker op de planten aanwezig zijn, tussen september en april (Vreeburg 2006). Als een verblijfplaats van de Groene glazenmaker wordt vernietigd of verstoord, dient men zeker te zijn dat op dat moment nieuwe of overige locaties met Krabbenscheer een zelfde of betere kwaliteit en geschikt leefgebied bieden als de locatie die aan plannen onderhevig is.

De dichtstbijzijnde Speciale Beschermingszone in het kader van de EU-habitatrichtlijn bevindt zich op 1 km afstand van het plangebied en zal waarschijnlijk geen negatieve effecten van mogelijke toekomstige ingrepen ondervinden. Hierbij dient men in de toekomst rekening te houden met de functie van verbindingzone tussen de speciale beschermingszone ten zuidwesten van het plangebied en het natuurontwikkelingsgebied van Midden-Groningen. Versnippering van de (grotendeels nog te ontwikkelen) Ecologische Hoofdstructuur door het plangebied dient bij inrichtingsplannen te worden uitgesloten.

Er bestaat momenteel geen directe noodzaak voor het aanvragen van ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet. Indien er in de toekomst plannen worden gemaakt dient men de effecten op natuurwaarden per betreffende locatie te toetsen aan de Flora- en faunawet.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In opdracht van de Gemeente Slochteren heeft Koeman en Bijkerk bv ecologisch onderzoek verricht met betrekking tot het actualiseren van de bestemmingsplannen van de gemeente Slochteren. Het plangebied is circa 12 500 ha groot en omvat het gehele grondgebied van de gemeente Slochteren, met uitzondering van Meerstad en Midden-Groningen, ten noorden van de A7. Deze delen omvatten circa 3 100 ha. Het onderzoeksgebied bestaat grotendeels uit agrarisch landschap met akkers, graslanden en sloten en daarnaast enkele bosjes en dorpen. In het onderzoek is prioriteit gegeven aan de bebouwde delen van het onderzoeksgebied, omdat hiervan de bestemmingsplannen als eerste geactualiseerd zullen worden door de gemeente Slochteren. Van de nieuwe bestemmingsplannen van de dorpen Overschild, Tjuchem, Lageland, Woudbloem, Borgweg en de kern Harkstede/ Scharmer is reeds bekend dat er, behalve uitbreiding met een enkele woning, geen grootschalige nieuwbouwprojecten worden opgenomen. In het nieuwe bestemmingsplan zullen mogelijk agrarische bouwpercelen in grootte en uitbreidingsrichting worden gewijzigd. Het plangebied bevindt zich binnen een groot aantal kilometerhokken (figuur 1). Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1x1 km dat als standaard dient voor het inventariseren van de flora en fauna door de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's).

1.2 Doel

Doel van het onderzoek was het grondgebied van de gemeente Slochteren onderzoeken op Flora- en faunawet-soorten, zodat hier bij de actualisatie van de bestemmingsplannen rekening mee gehouden kan worden.

1.3 Opzet

Het bestaan van Speciale Beschermingszones in het kader van de Habitat- en Vogelrichtlijn in of rond het plangebied werd nagegaan bij het ministerie van LNV. De beschikbaarheid van bestaande inventarisatiegegevens uit het gebied werd nagegaan bij het Natuurloket, een stichting die de gezamenlijke PGO's vertegenwoordigt. Uit een reeds door ons uitgevoerde scan van een selectie van de km-hokken op de website van het Natuurloket bleek dat de betreffende km-hokken in het verleden voor de meeste soortgroepen niet, of niet goed, zijn onderzocht. In een aantal km-hokken zijn in het verleden Flora- en faunawet en Rode Lijst soorten aangetroffen, zoals bijvoorbeeld rond het Nieuw Rijpmakanaal, Woltersumer Ae en de omgeving van de Fraeylemaborg, Steendam en Hellum. Het gaat hier met name om vogels en/of vaatplanten. Tijdens het project is intensief contact onderhouden met Staatsbosbeheer Midwolda. Staatsbosbeheer beschikt over gegevens van het te onderzoeken gebied, zoals het voorkomen van vaatplanten in een aantal km-hokken, verspreidingsgegevens van

Heikikker (*Rana arvalis*) en Waterspitsmuis (*Neomys fodiens*, rond het Schildmeer) en vogels.

Er zijn bij de Zoogdiervereniging VZZ bestaande gegevens aangevraagd van zoogdieren (zie Bijlage IV). Hierbij is door de VZZ een aantal km-hokken geselecteerd in het plangebied waarbinnen beschermde soorten en Rode Lijst soorten voorkomen. Gegevens specifiek over het voorkomen van vleermuizen in het plangebied zijn verzameld door Rob Koelman, een medewerker van VZZ, en kenner van het plangebied. Hij heeft, in de periode 21 juli – 14 september 2006 een groot deel van het grondgebied van de Gemeente Slochteren op hoofdlijnen geïnventariseerd op de aanwezigheid van vleermuizen. Het onderzoeksgebied is zeven keer bezocht. In de periode 21-24 juli zijn drie uitgebreide nachtelijke routes afgelegd per fiets. Hierbij zijn vooral de als interessant ingeschatte delen van het plangebied aangedaan. In de periode 11-14 september zijn vier aanvullende avondrondes gemaakt, wederom per fiets. Hierbij werd met name gelet op de eventuele aanwezigheid van baltende Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*).

Bij het onderzoek werd gebruik gemaakt van een Petterson ultrasound detector D 240 met koptelefoon. Alle waarnemingen werden in het veld ingetekend op topografische kaarten met een schaal 1:25.000. De waarnemingen zijn naderhand omgezet tot tabellen met waarnemingen op kilometerhokniveau. De tabellen zijn uitgewerkt in kaartjes voor de verschillende soorten (hoofdstuk 3).

Naast de tijdens het onderzoek verrichte waarnemingen is voor de rapportage van de vleermuizen door Rob Koelman ook gebruik gemaakt van gegevens uit de volgende bronnen:

- De Zoogdierdatabank van de Zoogdiervereniging VZZ (met name waarnemingen van de Vleermuiswerkgroep Groningen-VZZ uit de periode 1989-2006).
- Eerdere inventarisaties bij Harkstede en Schildwolde (Koelman 2003a en 2003b).
- Een rapport m.b.t. de vleermuiswaarden op het terrein van de Fraeylemaborg te Slochteren (Koelman 2004).

Door bovenstaande gegevens bij elkaar te nemen kunnen de vleermuiswaarden binnen de Gemeente Slochteren op hoofdlijnen worden weergegeven. Door de grootte van het onderzoeksgebied en de relatief beperkte onderzoeksinzet zijn de gegevens in het merendeel van de gevallen echter niet nauwkeurig genoeg om ook op detailniveau uitspraken te kunnen doen.

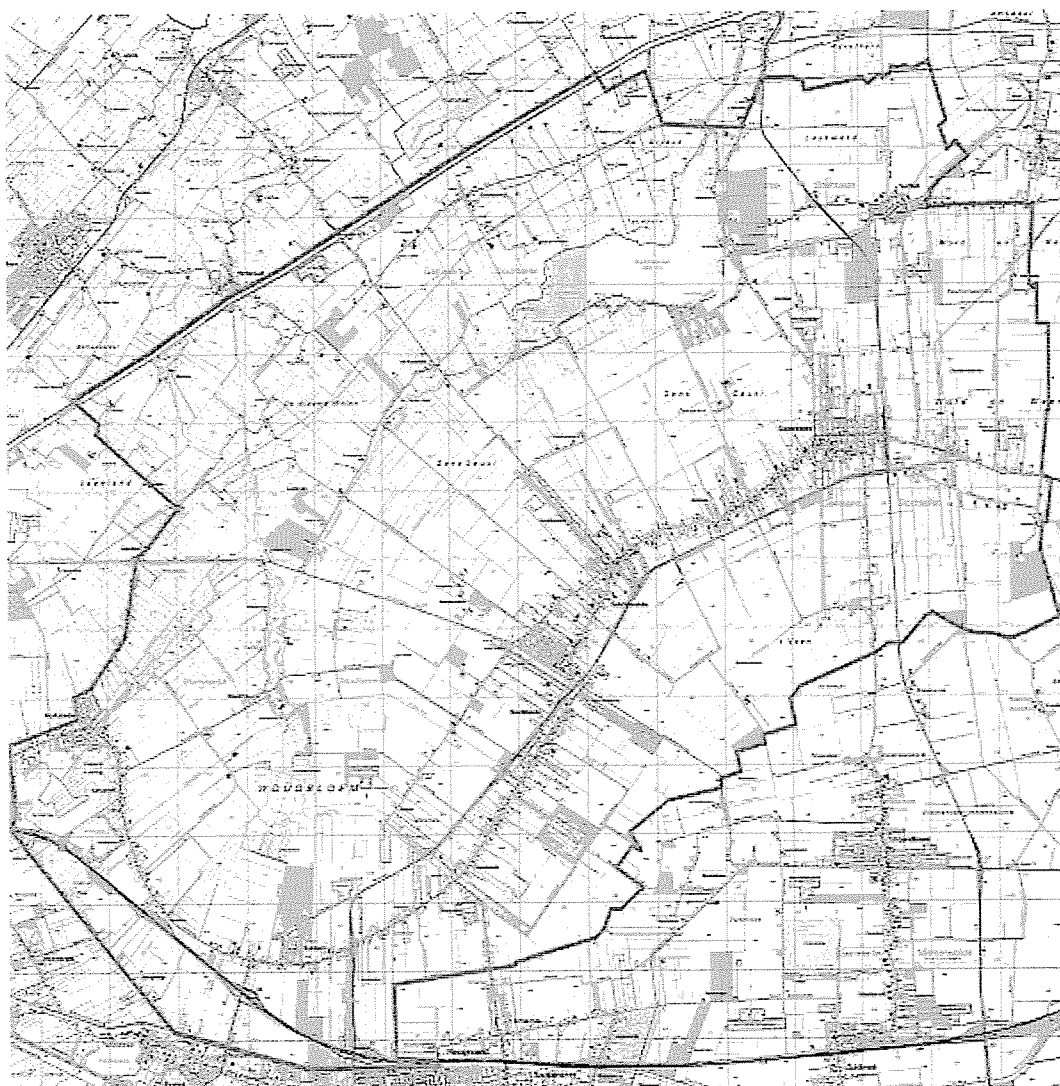
Onze veldmedewerker, Christophe Brochard, heeft het voorkomen van alle beschermde en Rode Lijst soorten (behalve de vleermuizen) in kaart gebracht aan de hand van een serie veldbezoeken in de periode juni – augustus. Hiervoor is het plangebied opgedeeld in acht deelgebieden (figuur 2), zoals weergegeven in de onderstaande tabel. Alle deelgebieden worden in grote lijnen beschreven. Een lijst van de meest bijzondere of kenmerkende soorten planten en dieren is weergegeven in Bijlage I van dit rapport.

Tabel 1 De acht deelgebieden zoals toegepast in dit rapport. De cijfers corresponderen met de cijfers in figuur 2.

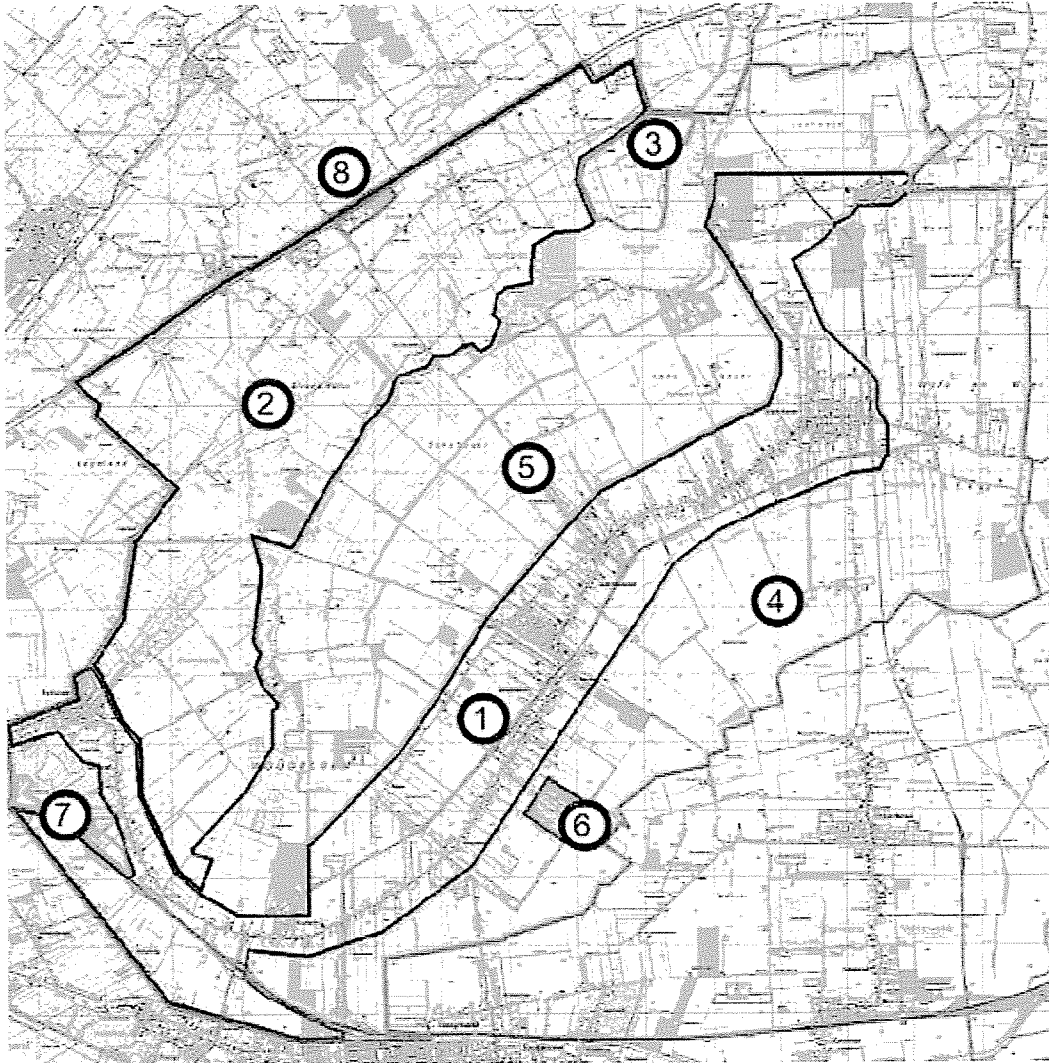
Deelgebied	Beschrijving
1 Dorpenlint Slochteren	met Harkstede, Scharmer, Kolham, Froombosch, Slochteren, Schildwolde, Hellum, Siddeburen, Steendam en Tjuchem
2 Slochteren-west	met Woudbloem, Lageland, Luddeweer en Overschild
3 Tatjemaar	exclusief het zuidelijke deel, Midden-Groningen
4 Slochteren-oost	gelegen ten zuiden en oosten van Dorpenlint Slochteren
5 Slochteren-centrum	gelegen tussen Midden-Groningen en Dorpenlint Slochteren
6 Baggerputten	
7 Harkstede-zuid	de zuidelijke oevers van Borgmeren
8 Bloemhofbrug	een baggerdepot in het noorden van het plangebied

In verband met het belang van het gebied rond Woudbloem voor de Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) is het leefgebied van deze soort afzonderlijk in kaart gebracht, ondanks het feit dat het grootste deel van het leefgebied binnen Midden-Groningen is gelegen. Veel soorten uit het Midden-Groningen gebied foerageren in de aangrenzende delen. Daarom zijn de grenzen af en toe meegenomen in de beschrijving van de deelgebieden. Om dezelfde reden is ook Baggerputten, en de directe omgeving hiervan, meegenomen bij het veldwerk. Deelgebied 'Tatjemaar' is afzonderlijk beschouwd door het voorkomen van bijzondere soorten vogels. Het baggerdepot Bloemhofbrug is afzonderlijk beschouwd, omdat het een afwijkende landschapsstructuur betreft, hoewel achteraf dit deelgebied niet zo bijzonder is voor beschermde- of Rode Lijst soorten als werd verwacht.

Het voorkomen van een aantal soorten is verwerkt tot kaartjes en weergegeven als vastgelegde GPS-punten (Global Positioning System). Voor de waargenomen vogels betreft deze punten een broedlocatie, foerageergebied, overvliegende exemplaren of een trekvogel. Daarnaast zijn broedvogelgegevens, verzameld door Bauke Koole tijdens het afgelopen voorjaar (Bijlage II), gebruikt in dit rapport.

Figuur 1 Globale situering van het plangebied (roze omlijnd) binnen de gemeente Slochteren, met een oppervlakte van circa 12 500 ha.

Figuur 2 Acht deelgebieden in het plangebied van de gemeente Slochteren welke zijn onderzocht op het voorkomen van beschermde- en/of Rode Lijst soorten: 1: Dorpenlint Slochteren; 2: Slochteren west; 3: Tatjemaar; 4: Slochteren oost; 5: Slochteren centrum; 6: Baggerputten; 7: Harkstede zuid en 8: Bloemhofbrug.

2 Wettelijk kader ecologie

2.1 EU-vogelrichtlijn en EU-habitatrichtlijn

De EU-vogelrichtlijn (Anonymus 1979) is in 1981 van kracht geworden en heeft betrekking op de instandhouding van alle in het wild levende vogelsoorten op het Europees grondgebied van de lidstaten. Voor de in Bijlage 1 van deze Richtlijn genoemde soorten moeten speciale beschermingsmaatregelen worden getroffen, waaronder de aanwijzing van Speciale Beschermingszones.

De EU-habitatrichtlijn (Anonymus 1992) is in 1991 van kracht geworden en heeft betrekking op de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Voor de in Bijlage 1 van deze Richtlijn genoemde habitats (zie van Tooren *et al.* 1998) en voor de in Bijlage 2 van deze Richtlijn genoemde soorten moeten speciale beschermingsmaatregelen worden getroffen, waaronder de aanwijzing van Speciale Beschermingszones. De in Bijlage 4 van deze Richtlijn genoemde soorten mogen niet worden verzameld, verstoord tijdens de voortplanting, winterslaap of trek en mogen niet worden verhandeld. De EU-habitatrichtlijn is min of meer complementair aan de EU-vogelrichtlijn.

De implementatie van de twee Richtlijnen in de Nederlandse wet- en regelgeving verloopt niet zonder problemen (Goedhart 1998). De aanwijzing van Speciale Beschermingszones is door Nederland nog niet afgerond (Osieck 1998). De EU-vogelrichtlijn lijkt hierbij een grotere reikwijdte te hebben dan de EU-habitatrichtlijn: gebieden die op basis van hun vogelbevolking voldoen aan de criteria om voor aanwijzing als Speciale Beschermingszone in aanmerking te komen, vallen ook onder de EU-vogelrichtlijn (Goedhart 1998). Hierbij speelt voor watervogels de zogenoemde 1%-drempel van de Wetlands-conventie een belangrijke rol: een wetland is van internationale betekenis indien er geregeld ten minste 1% van een watervogelpopulatie verblijft. De aanwijzing van Speciale Beschermingszones in het kader van de EU-habitatrichtlijn geschiedt volgens een afwijkende procedure (zie ook Osieck 1998).

In een plannings-procedure en uitvoering van werkzaamheden speelt de aanwijzing van Speciale Beschermingszones onder de EU-habitatrichtlijn een bijzondere rol. Habitats genoemd in Bijlage 1 en soorten genoemd in Bijlage 2 van de Richtlijn genieten absolute bescherming in de voor deze soorten aangewezen Speciale Beschermingszones. Zolang de aanwijzing van de Speciale Beschermingszones niet heeft plaatsgevonden, genieten de in deze bijlagen genoemde habitats en soorten een algehele bescherming, waardoor, langs juridische weg, eventueel stillegging van de werkzaamheden kan worden afgedwongen.

2.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Anonymus 1998, 2000), die 1 april 2002 van kracht is geworden, vervangt de Vogelwet, Jachtwet en een gedeelte van de Natuurbeschermingswet. Deze wet biedt, uit het oogpunt van het natuurbehoud, bescherming aan in- en uitheemse planten- en diersoorten die in het wild leven. De bescherming van planten- en diersoorten krijgt op verschillende manieren gestalte. Er zijn verschillende verbodsbepalingen voor inheemse soorten. Zo is het verboden om beschermde inheemse planten te plukken en beschermde inheemse dieren te doden of te vangen. Ook andere handelingen die planten- of diersoorten kunnen bedreigen, zijn verboden of slechts onder voorwaarden toegestaan. Daarnaast gelden voor zowel inheemse als uitheemse soorten handels- en bezitsverboden. Verder is het niet toegestaan dieren (en dus ook vissen) in de natuur uit te zetten. Ook voor plantensoorten geldt een dergelijk verbod. De Flora- en faunawet bevat ook handels- en bezitsverboden voor bepaalde vangmiddelen zoals strikken en klemmen. In de Flora- en faunawet worden de op soortbescherming gerichte onderdelen van de Europese natuurregeling opgenomen.

In het kader van de Flora- en faunawet zijn de volgende planten- en diersoorten als beschermde inheemse soort aangemerkt (Artikel 3 en 4):

- 1) alle van nature in Nederland voorkomende soorten zoogdieren, met uitzondering van gedomesticeerde dieren behorende tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten en met uitzondering van de Zwarte rat, de Bruine rat en de Huismuis;
- 2) alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten vogels met uitzondering van gedomesticeerde vogels tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten;
- 3) alle van nature in Nederland voorkomende soorten amfibieën en reptielen en
- 4) alle van nature in Nederland voorkomende soorten vissen, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
- 5) Voorts voorziet de wet in de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur, dan wel via ministeriële regeling indien de aanwijzing noodzakelijk is ter uitvoering van internationale verplichtingen of bindende besluiten van organen van de Europese Unie of andere internationale organen, planten- en diersoorten aan te wijzen die van nature voorkomen in Nederland en die:
 - a) in hun voortbestaan worden bedreigd;
 - b) dan wel waarvoor maatregelen noodzakelijk zijn ter voorkoming van overmatige benutting;
 - c) uit Nederland zijn verdwenen doch ten aanzien waarvan gereede kans op terugkeer bestaat of
 - d) zodanige gelijkenis vertonen met soorten die onder punt 5a, 5b of 5c vallen, dat aanwijzing ervan noodzakelijk is ter bescherming van die soorten.

Op 22 februari 2005 is de Flora- en Faunawet gewijzigd door een inwerking getreden Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB art. 75 Flora- en faunawet). Met de aangepaste regelgeving is minder vaak dan voorheen een ontheffing nodig voor het uitvoeren van werkzaamheden in de openbare ruimte. In het geval van bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, geldt in veel gevallen een vrijstelling. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in drie tabellen, elk met hun eigen beschermingsregime. De volgende beschermingsregimes worden onderscheiden:

Regime 1 (bij soorten van tabel 1 AmvB)

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 van de hierboven genoemde AMvB voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hier boven genoemd, is voor de soorten in tabel 1 van de AMvB een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Regime 2 (bij soorten van tabel 2 AmvB)

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 van de hierboven genoemde AMvB voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten.
- Voor andere activiteiten dan hier boven genoemd is voor de soorten in tabel 2 van de AMvB een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'.

Regime 3 (bij soorten van tabel 3 AmvB)

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 van de hierboven genoemde AMvB voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Flora- en faunawet. Ook niet op basis van een gedragscode. Voor soorten in tabel 3 van de AMvB moet voor deze activiteiten voor artikel 10 een ontheffing aangevraagd worden. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling geldt voor soorten in tabel 3 van de AMvB geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, voor artikel 10, voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en voor andere activiteiten dan hier boven genoemd, is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan drie criteria:
 - 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, zoals:
 - onderzoek en onderwijs,
 - repopulatie en herintroductie,
 - bescherming van flora en fauna,
 - veiligheid van het luchtverkeer,
 - volksgezondheid of openbare veiligheid,
 - dwingende redenen van openbaar belang,
 - het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom,
 - belangrijke overlast veroorzaakt door dieren,
 - uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw,
 - bestendig gebruik,
 - uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling;
 - 2) er is geen alternatief;
 - 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zogenoemde uitgebreide toets.De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Alle vogels zijn gelijk beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Een vrijstelling hiervoor is mogelijk als een gedragscode wordt toegepast. Indien deze gedragscode achterwege blijft is een ontheffing noodzakelijk en zal de uitgebreide toets worden toegepast (zie categorie 3). In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

2.3 Vleermuizen

Vleermuizen hebben een hoge beschermingsstatus in de Flora- en faunawet. Door hun verborgen levenswijze is hun aanwezigheid echter vaak moeilijk vast te stellen. Via kleine spleten of ventilatieopeningen kunnen ze toegang krijgen tot afgesloten ruimtes zoals spouwmuren.

Van half oktober tot half maart verblijven ze in speciale winterverblijfplaatsen en houden daar een winterslaap. De aanwezigheid van vleermuizen is dan alleen vast te stellen als deze ruimtes toegankelijk zijn. De winterverblijven dienen voldoende beschutting te bieden tegen tocht, vorst en sterk wisselende temperaturen en zijn vaak andere plekken dan de zomerverblijven. Vanaf half maart tot half oktober zijn de vleermuizen 's nachts actief. Hun aanwezigheid in afgesloten ruimtes kan dan ook vastgesteld worden door waarnemingen van in- en uitvliegende vleermuizen aan het begin en het eind van de nacht. Een batdetector is een handig hulpmiddel, maar daarbij moet wel bedacht worden dat slechts ongeveer de helft van de beschermde soorten met een batdetector is op te sporen. Waarnemingen met een warmtegevoelige videocamera zijn een goede methode om aantallen vleermuizen vast te stellen indien er sprake is van een duidelijke toegang tot de slaapplek. In sommige gevallen kunnen moeilijk toegankelijke ruimtes worden afgezocht met een boomcamera (endoscoop) op prooiresten (bijvoorbeeld vliedervleugels), uitwerpselen of vleermuizen. Een winterverblijf in een spouwmuur is in veel gevallen slechts vast te stellen als het gebouw gesloopt wordt.

Inmiddels is duidelijk, dat vleermuizen regelmatig verplaatsen van slaapplek in de zomer. Zelfs vrouwtjes met jongen kunnen verhuizen. Daardoor zijn er meerdere bezoeken noodzakelijk om definitief en met volledige zekerheid vast te stellen dat een bepaalde ruimte niet door vleermuizen wordt gebruikt. De meest kwetsbare periodes voor vleermuizen is gedurende de winterslaap (half oktober tot half maart) en van mei tot en met juli als de vrouwtjes kraamkolonies vormen.

Indien is vastgesteld dat er vleermuizen aanwezig zijn in de bebouwing of beplanting, die worden beïnvloed door de bouwplannen, moet er een ontheffing volgens AMvB Artikel 75 Flora- en faunawet worden aangevraagd. Deze ontheffing kan pas worden aangevraagd als met zekerheid is vastgesteld, dat er vleermuizen verblijven. Het is moeilijk om de aanwezigheid van vleermuizen over een gehele jaarcyclus volledig uit te sluiten. Daarvoor zijn minimaal vier bezoeken nodig, verspreid over het jaar en nog steeds bestaat er dan een kans dat er in afgesloten ruimten onopgemerkt vleermuizen overwinteren. Daartegenover staat, dat de meest kwetsbare soorten vleermuizen zeldzaam zijn en dat ze een duidelijke voorkeur hebben voor ongestoorde (onbewoonde) locaties.

Koeman en Bijkerk bv zal altijd tijdens een onderzoek ter plaatse proberen vast te stellen of er vleermuizen aanwezig zijn. Indien er geen vleermuizen of vleermuissporen worden aangetroffen, dan wordt aangegeven op welke plaatsen mogelijk vleermuizen kunnen voorkomen. In dat geval geldt het volgende advies.

- In het geval van mogelijke winterverblijven, die toegankelijk zijn voor onderzoek, wordt geadviseerd tot een tweede onderzoek in de winter.
- In het geval van mogelijke kraamkamers wordt geadviseerd tot een tweede onderzoek in de zomer indien de sloop plaatsvindt in de periode van mei tot en met juli.
- In alle andere gevallen wordt geadviseerd om tijdens de sloop op de aangegeven plaatsen door de sloopwerkers te laten controleren op aanwezigheid van vleermuizen, zodra afgesloten ruimtes (zoals spouwmuuren) worden geopend.

Daarmee kan een lastige situatie ontstaan, dat de sloop moet worden stilgelegd en alsnog ontheffing moet worden aangevraagd. In onze ervaring komt deze situatie zeer weinig voor.

3 Huidige natuurwaarde onderzoeksgebied

Het plangebied is circa 12 500 ha groot en omvat het gehele grondgebied van de gemeente Slochteren, met uitzondering van Meerstad en Midden-Groningen, ten noorden van de A7. Het centrale deel van het gebied bestaat uit een zandrug (deelgebied 1, figuur 2), van Harkstede tot Siddeburen, begeleid door oudere laanbeplanting ('tunnelbos'). De hoofdweg wordt aan weerszijden begrensd door open landschap, met overwegend klei-op-veengronden aan de noordzijde (deelgebied 5) en veen- en zandgronden aan de zuidzijde van deze zandrug (deelgebieden 4, 6 en 7). Dit open landschap is typisch voor het plangebied en van belang voor een aantal vogelsoorten. Van zuidwest naar noordoost (van Kolham naar het Schildmeer) ligt het natuurontwikkelingsgebied Midden-Groningen als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. In de onderstaande beschrijving wordt dit gebied buiten beschouwing gelaten, tenzij er sprake is van uitstraling van ecologische effecten van of naar Midden-Groningen. Het open landschap zet zich ten noorden van Midden-Groningen voort naar het noordwesten van het plangebied (deelgebieden 2, 3 en 8). Het stedelijke deel van het plangebied, met name deelgebied 1, bezit een relatief lage natuurwaarde en weinig bijzondere soorten, behalve een aantal vogel- en vleermuissoorten. Het open landschap aan weerszijden van dit gebied is over het algemeen ook weinig interessant, maar op een aantal locaties vinden we hogere natuurwaarden. Dit betreft over het algemeen gebieden in beheer bij Staatsbosbeheer. In de volgende alinea's worden de natuurwaarden van de verschillende deelgebieden van de gemeente Slochteren beschreven. Vleermuizen worden in paragraaf 3.2

3.1 Natuurwaarden binnen de deelgebieden

3.1.1 Deelgebied 1 Dorpenlint Slochteren

Op het hele traject van Harkstede tot en met Tjuchem (figuur 2) zijn weinig bijzondere natuurwaarden aangetroffen. In de dorpen domineert aanplant van cultuurplanten en is langs het grootste deel van de hoofdweg laanbeplanting aanwezig (figuur 3, links). Hier en daar is een sloot of een klein bosje (met name rond Slochteren en de Fraeylemaborg en bij Tjuchem en Steendam) aanwezig. Het overige deel bestaat voornamelijk uit bestrating, bermen en bebouwing. Op een steen in Tjuchem is het korstmos Donker landkaartmos (*Rhizocarpon reductum*) aangetroffen. Deze soort is, buiten Drenthe en de zeedijken rond het IJsselmeer, betrekkelijk zeldzaam. Daarnaast zijn Echte koekoeksbloem (*Silene flos-cuculi*), Grote ratelaar (*Rhinanthus angustifolius*) en Zwanenbloem (*Butomus umbellatus*) als meest bijzondere waarnemingen te noemen. Zwanenbloem is een soort van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet en komt algemeen voor in sloten in dit deelgebied. In het gebied zijn algemene soorten kikkers en de Gewone pad (*Bufo bufo*) aangetroffen. Er zijn 15 algemeen voorkomende vlindersoorten waargenomen, waaronder Bont zandoogje (*Pararge aegeria*) en Oranjetipje (*Anthocharis cardamines*). Er broeden vele vogelsoorten in het gebied en in de nabije omgeving, zoals Boerenzwaluw (*Hiundo rustica*), Gele kwikstaart (*Motacilla flava*, vlakbij de bebouwing in de polder), Grauwe vliegenvanger (*Muscicapa striata*) en Spotvogel (*Hippolais icterina*). Vermoedelijke broedt

de Kemphaan (*Philomachus pugnax*) in het deelgebied. De Wielewaal (*Oriolus oriolus*) werd wel verwacht voor te komen in de omgeving van Tjuchem, maar is niet aangetroffen.

De natuurwaarde van het deelgebied kan worden gekarakteriseerd als laag.

Figuur 3 Links: de stedelijke hoofdas van deelgebied 1 via de Borgweg bij Froombosch met laanbeplanting en woningbouw. Rechts: de nieuwe inrichting van het landelijke deel van Borgmeren met het stedelijke deel aan de overzijde van het water.

3.1.2 Deelgebied 2 Slochteren west

Dit deelgebied (figuur 2) is een groot, open en wijds gebied met grasland, bermen, sloten, af en toe een bosje en enkele groepjes huizen (figuur 4). De natuurwaarde is niet bijzonder groot, maar langs de grenzen met Midden-Groningen (oevers Schildmeer, langs het afwateringskanaal van Duurswold, Woudbloem) en de omgeving van het Nieuwe Rijpmakanaal zijn een aantal meer interessante soorten aangetroffen. Baggerdepot Blokum is onderdeel van het deelgebied en omvat enig water, moeras- en rietland, ruigte, struweel en bos.

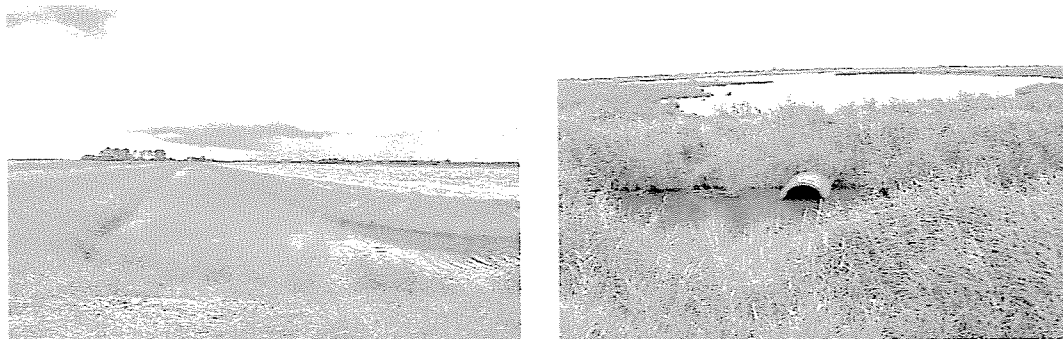
Figuur 4 Het open landschap van deelgebied 2 in het noord-oostelijke tot en met het zuidwestelijke deel van het onderzoeksgebied. Overheersend open grasland, bermen, sloten, enkele kleine bosjes en kleine dorpjes.

In 2005 is hier de Dodaars (*Tachybaptus ruficollis*) en de Waterral (*Rallus aquaticus*) waargenomen (Tonckens *et al.* 2005). Zwanenbloem (*Butomus umbellatus*) komt voor in het deelgebied (Bijlage I). In 2003 is in het Nieuwe Rijpmakanaal Krabbenscheer (*Stratiotes aloides*) aangetroffen (Berg *et al.* 2004), maar ook Kalmoes (*Acorus calamus*) en Kleine egelskop (*Sparganium emersum*). Het gebied van het Nieuwe Rijpmakanaal lijkt met name te worden beheerd ten behoeve van vogelsoorten, waardoor men het heeft laten verruigen. Kansen voor Krabbenscheer en de bijbehorende Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) zijn momenteel niet groot. Daarnaast is het voor de natuurwaarden in het Nieuwe Rijpmakanaal niet bevorderlijk dat de direct omliggende landen bijzonder rijk zijn aan voedingsstoffen als gevolg van de intensieve landbouw. In 2006 zijn in het deelgebied vier soorten algemene amfibieën aangetroffen. Het gebied is relatief weinig geschikt als leef- en voortplantingsgebied voor Heikikker (*Rana arvalis*) met name door de intensieve landbouw. Desondanks is het voorkomen van de soort niet uit te sluiten. In het deelgebied zijn acht algemene soorten vlinders aangetroffen, zoals Icarusblauwtje (*Polyommatus icarus*) en Zwartsprietdikkopje (*Thymelicus lineola*). De belangrijkste soort in het deelgebied is de Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*), welke is aangetroffen aangrenzend aan Midden-Groningen, ten zuiden van Woudbloem, maar ook bij het Nieuwe Rijpmakanaal (figuur 21 tot en met 23). In het deelgebied zijn een aantal vogelsoorten waargenomen, waaronder de Kempfaan (*Philomachus pugnax*), de Visdief (*Sterna hirundo*) en de Kleine bonte specht (*Dendrocopos minor*), maar ook Blauwborst (*Luscinia svecica*) bij het Nieuwe Rijpmakanaal.

De natuurwaarde van het deelgebied kan worden gekarakteriseerd als laag, maar plaatselijk (oevers Schildmeer, langs het afwateringskanaal van Duurswold, omgeving Woudbloem en omgeving Nieuwe Rijpmakanaal) als redelijk.

3.1.3 Deelgebied 3 Tatjemaar

Het deelgebied (figuur 2) bestaat uit een zeer open agrarisch landschap met akkers en graslanden (figuur 5). De grond is voedselrijk. De vegetatie is zeer soortenarm en de kans dat hier beschermde of Rode Lijst soorten voorkomen is zeer klein.

Figuur 5 De omgeving van Tatjemaar met links een blik op het sterk gecultiveerde noorden en rechts een blik op het natuurgebied in het zuiden.

Aan de zuidzijde grenst dit deelgebied aan het natuurgebied Tatjemaar. Er is veel water aanwezig in het gebied en het is daarom bijzonder aantrekkelijk voor vele soorten water- en moerasvogels (Bijlage III). Verschillende soorten zijn binnen het deelgebied broedend waargenomen, waaronder Baardmannetje (*Panurus biarmicus*), Bruine kiekendief (*Circus aeruginosus*), Dodaars (*Tachybaptus ruficollis*), Grauwe gans (*Anser anser*), Kleine plevier (*Charadrius dubius*), Krakeend (*Anas strepera*), Porseleinhoen (*Porzana porzana*), Roerdomp (*Botaurus stellaris*), Slobeend (*Anas clypeata*), Waterral (*Rallus aquaticus*) en Watersnip (*Gallinago gallinago*). De Watersnip en de Roerdomp komen beide voor op de Rode Lijst als bedreigde soort (Bijlage I). In het deelgebied zijn drie algemene soorten amfibieën aangetroffen: Gewone pad (*Bufo bufo*), Bruine kikker (*Rana temporaria*) en kikkers van het Groene kikker-complex (*Rana esculenta (synklepton)*). Er zijn verder een aantal algemene soorten vlinders, libellen en sprinkhanen aangetroffen, zoals de Distelvlinder (*Vanessa cardui*), de Blauwe glazenmaker (*Aeshna cyanea*), het Gewoon spitskopje (*Conocephalus dorsalis*) en de Kustsprinkhaan (*Chorthippus albomarginatus*).

Het intensieve landbouwgebied in het deelgebied Tatjemaar kan worden gekarakteriseerd als van lage natuurwaarde, maar is wel van belang als onderdeel van het leefgebied voor bewoners van het aangrenzende natuurgebied.

3.1.4 Deelgebied 4 Slochteren oost

Het deelgebied Slochteren oost omvat het zuidelijke deel bij Kolham via het meest zuidoostelijke deel langs de gemeentegrens (rond Baggerputten, rond de Fraeylemaborg, 't Veen) naar de Wildhofsterweg en de Munnikensloot tot de zuidgrens van Tjuchem. Het landschap is afwisselend groen tot bijzonder open met akkers en graslanden en enige tuinbouw. De bodem is afwisselend kleiig, weinig of zandig. Hierdoor komen er ook soorten van schrale zandgrond voor, zoals Zandblauwtje (*Jasione montana*). Het deelgebied herbergt relatief weinig bijzondere soorten vogels, maar bevat wel een belangrijke vleermuislocatie (de Fraeylemaborg) voor Groningen (zie paragraaf 3.2). De in het gebied aangetroffen Koekoek (*Cuculus canorus*), Patrijs (*Perdix perdix*) en Visdief (*Sterna hirundo*) zijn soorten die voorkomen op de Rode Lijst als kwetsbare soort. Daarnaast zijn zes algemene libellensoorten waargenomen (Bijlage I).

De natuurwaarde van het deelgebied kan, met uitzondering van de vleermuizen, worden gekarakteriseerd als laag.

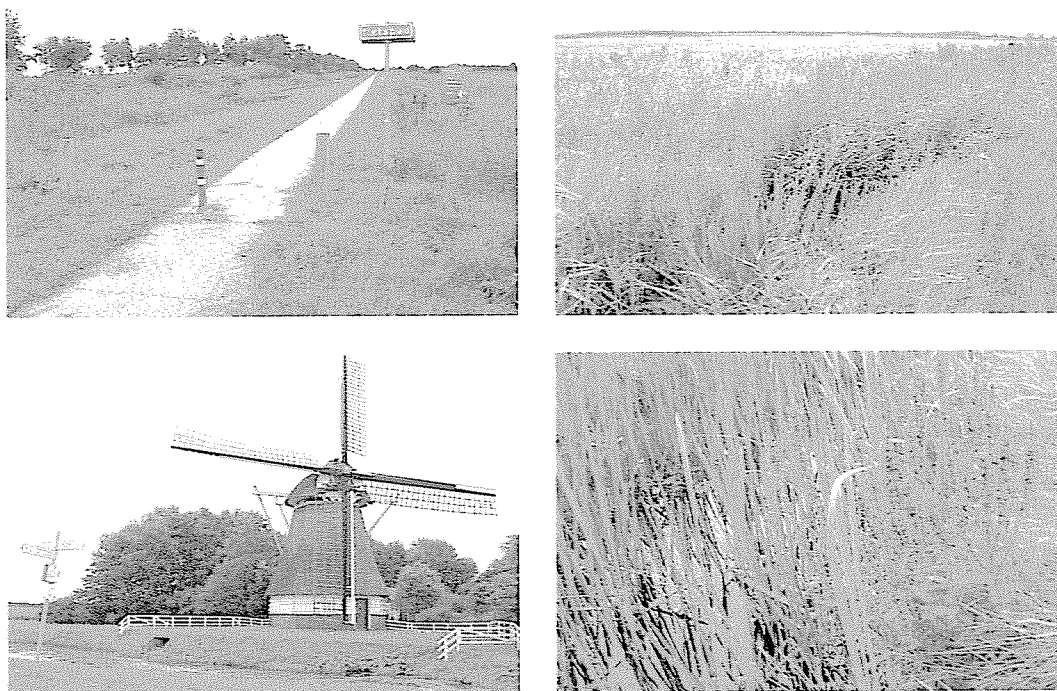

Figuur 6 Linksboven wordt een weg prachtige begeleid door de Witte abeel (*Populus alba*), rechtsboven een sloot vol Kleine egelskop (*Sparganium emersum*) aan de zuidoostzijde van Tjuchem, linksonder de brug ter hoogte van Tjuchem en rechtsonder één van de vele uitgestrekte graanvelden in het deelgebied.

3.1.5 Deelgebied 5 Slochteren centrum

Het deelgebied omvat het hele gebied tussen Midden-Groningen en deelgebied 1 en is daarom het overgangsgebied tussen de stedelijke omgeving en de natuurontwikkeling van Midden-Groningen. Hierdoor maken enige bijzondere soorten gebruik van het deelgebied. Het gebied heeft een open karakter en bestaat uit akkers en graslanden, afgewisseld met sloten, wegen en enige bebouwing. Krabbenscheer (*Stratiotes aloides*), Zwanenbloem (*Butomus umbellatus*), maar ook Groot blaasjeskruid (*Utricularia vulgaris*) zijn aangetroffen in het deelgebied (Bijlage I). Groot blaasjeskruid is ook bekend van het Afwateringskanaal van Duurswold (Berg *et al.* 2003). Broedende vogels in het gebied zijn onder andere de Gele kwikstaart (*Motacilla flava*), de Graspieper (*Anthus pratensis*) en de Wulp (*Numenius arquata*). Tijdens punttellingen ten noordoosten van Denemarken (Bijlage II) zijn een aantal vogelsoorten waargenomen waarbij de Grauwe kiekendief (*Circus pygargus*) en de Velduil (*Asio flammeus*) broedindicerend gedrag vertoonden. Daarnaast zijn bij deze punttellingen onder andere broedende Grauwe vliegenvanger (*Muscicapa striata*), Grutto (*Limosa limosa*), Kneu (*Carduelis cannabina*), Patrijs (*Perdix perdix*), Tureluur (*Tringa totanus*) en Veldleeuwerik (*Alauda arvensis*) aangetroffen. In het deelgebied (met name in het deel grenzend aan Midden-Groningen) zijn 19 soorten libellen aangetroffen, waaronder de Vroege glazenmaker (*Aeshna isosceles*), een kwetsbare soort van de Rode Lijst. In de (directe) omgeving van vegetatie met

Krabbenscheer de Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) aangetroffen. De Groene glazenmaker wordt streng beschermd onder de Flora- en faunawet (tabel 3) en komt voor op de Rode Lijst als bedreigde soort. Figuur 21 tot en met 23 schetst het leefgebied van deze soort in de deelgebieden 2 en 5 en Midden-Groningen.

Figuur 7 Linksonder de grens met Midden-Groningen, aangegeven door het bordje van Staatsbosbeheer, rechtsboven sloten en graslanden van het deelgebied, linksonder de Fraeylemamolen tussen Woudbloem en Slochteren, rechtsonder een sloot met Grote egelskop (*Sparganium erectum*) en Kattestaart (*Lythrum salicaria*).

De aan Midden-Groningen grenzende delen hebben enige waarde als foerageergebied voor de Groene glazenmaker en enige vogelsoorten. De natuurwaarde van het deelgebied kan worden gekarakteriseerd als laag tot redelijk.

3.1.6 Deelgebied 6 Baggerputten

Door de hoge natuurwaarde en de geïsoleerde ligging in het landschap van de gemeente Slochteren is het natuurgebied Baggerputten afzonderlijk behandeld. Het gebied bestaat uit een aantal petgaten, omgeven door loofbos, met name wilg (*Salix*). In de riet- en graslanden (figuur 8, linksboven) komen een aantal bijzondere plantensoorten voor, zoals Brede orchis (*Dactylorhiza majalis ssp. majalis*), Kale jonker (*Cirsium palustre*), Kleine ratelaar (*Rhinanthus minor*), Kleine zonnedauw (*Drosera intermedia*), Wateraardbei (*Comarum palustre*), Zeegroene muur (*Stellaria palustris*) en Moeraswolfsklauw (*Lycopodiella inundata*). Hoewel in 2003 een slecht ontwikkelde watervegetatie werd aangetroffen (Berg *et al.* 2004), is toen reeds de typische soort voor voedselarme en zure standplaatsen Snavelzegge (*Carex rostrata*) aangetroffen. Tijdens de veldbezoeken in 2006 zijn Waterviolier (*Hottonia palustris*), Waterdrieblad (*Menyanthes trifoliata*) en Witte waterlelie (*Nymphaea alba*) aangetroffen. Bij de vegetatiekartering van Baggerputten in

2003 werd de door ons aangetroffen Zeegroene muur (*Stellaria palustris*) niet genoemd (Bijkerk 2004), werden wel de Noordse zegge (*Carex aquatilis*), Gagel (*Myrica gale*) en Groot blaasjeskruid (*Utricularia vulgaris*) beschreven.

Figuur 8 Baggerputten is een relatief bijzonder gebied met water, houtwallen, gras- en rietland, met een geïsoleerde ligging in een open agrarisch landschap (foto linksonder).

Sporen van vier algemene zoogdiersoorten zijn aangetroffen in het deelgebied, waaronder Tweekleurige bosspitsmuis (*Sorex coronatus*). Er is een redelijk aantal vogels waargenomen in het gebied, waaronder 14 Rode Lijst soorten (Bijlage I), vermoedelijke broedende Appelvinken (*Coccothraustes coccothraustes*) en Boompieper (*Anthus trivialis*) en mogelijk broedende Havik (*Accipiter gentilis*), Sperwer (*Accipiter nisus*) en Spotvogel (*Hippolais icterina*). Maar ook in de omgeving broedende vogels die gebruik maken van het deelgebied, zoals Veldleeuwerik (*Alauda arvensis*) en Graspieper (*Anthus pratensis*). In het deelgebied zijn vier algemene soorten kikkers aangetroffen, 20 vlindersoorten en 25 soorten libellen, waaronder Glassnijder (*Brachytron pratense*) en Vroege glazenmaker (*Aeshna isosceles*), beide gevoelige soorten van de Rode Lijst. Zes sprinkhaansoorten zijn waargenomen in het deelgebied, waaronder de Kustsprinkhaan (*Chorthippus albomarginatus*) en de Greppelsprinkhaan (*Metrioptera roeselii*).

De natuurwaarde van het deelgebied kan worden gekarakteriseerd als redelijk tot hoog.

3.1.7 Deelgebied 7 Harkstede zuid

Het deelgebied wordt gekarakteriseerd door de ligging aan de zandwinningsplas van Borgmeren en de Scharmerplas en heeft door de ondiepe en diepere waterdelen, de

aanwezige rietkragen en het (wilgen)struweel een aantrekkingskracht op watervogels. De oevers van Borgmeren worden betrokken bij de Ecologische Hoofdstructuur en bij beleidsontwikkeling wordt gesproken over duinreliëf (zie figuur 9), omzoomd door woonwijken (Meijering 1993). In het deelgebied zijn oeverplanten en ruigtekruiden aanwezig, zoals Blaartrekkende boterbloem (*Ranunculus sceleratus*), Moerasandoorn (*Stachys palustris*), Koninginnekruid (*Eupatorium cannabinum*) en Reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*). De Bosrietzanger (*Acrocephalus palustris*), de Rietgors (*Emberiza schoeniclus*) en de Kleine karekiet (*Acrocephalus scirpaceus*) broeden in het deelgebied (Bijlage I). Vijf algemene soorten libellen zijn waargenomen, waaronder de Platbuik (*Libellula depressa*) en het Lantaarntje (*Ischnura elegans*).

De natuurwaarde van het deelgebied kan worden gekarakteriseerd als matig.

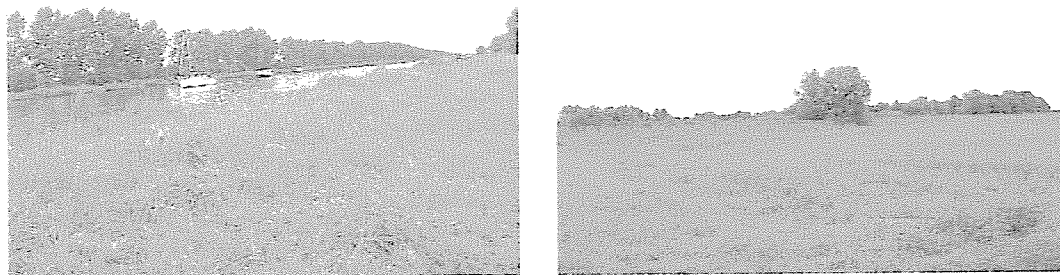
Figuur 9 Het pionierslandschap (linksboven en linksonder) ten zuiden van Harkstede en Borgmeren, omgeven door rietland, bossages en grasland.

3.1.8 Deelgebied 8 Bloemhofbrug

Het deelgebied betreft een voormalig baggerdepot, omgeven door intensief gebruikte landbouwgebieden. Het gebied is direct ten zuiden van het Eemskanaal gelegen en omvat een kleine, voedingsrijke plas omzoomd door wilgen- en berkenstruweel en ruigtekruiden (figuur 10). Het water en de oevers worden begroeid door Zwanenbloem (*Butomus umbellatus*), Kikkerbeet (*Hydrcharis morsus-ranae*), Moerasandijvie (*Tephrosieris palustris*) en Echte valeriaan (*Valeriana officinalis*). Er zijn sporen

aangetroffen van de Mol (*Talpa europaea*) en de Ree (*Capreolus capreolus*) en waarschijnlijk wordt het deelgebied gebruikt door verschillende soorten kleine zoogdieren. De Koekoek (*Cuculus canorus*) en de Dodaars (*Tachybaptus ruficollis*) zijn in 2005 waargenomen in dit deelgebied (Tonckens 2005). Mogelijk broedt de Bruine kiekendief (*Circus aeruginosus*) in het deelgebied. De Grauwe vliegenvanger (*Muscicapa striata*), de Grote bonte specht (*Dendrocopos major*) en de Kleine bonte specht (*Dendrocopos minor*) broeden in het gebied (Bijlage I). Daarnaast zijn twee algemene kikkersoorten en zes algemene soorten libellen aangetroffen, waaronder de Vuurjuffer (*Pyrrhosoma nymphula*).

De natuurwaarde van het plangebied kan worden gekarakteriseerd als laag.

Figuur 10 Bloemhofbrug is gelegen langs het Eemskanaal (links) en ligt in een landschap met rijke graslanden (rechts).

3.2 Belang van het plangebied voor vleermuizen

De waarde voor vleermuizen van de verschillende delen van het onderzochte gebied varieert sterk. In de meer open delen worden gemiddeld slechts kleinere aantallen vleermuizen van een beperkt aantal soorten aangetroffen. Een deel van de meer open gebieden echter is van belang als foerageergebied. Zo is het Schildmeer van belang als foerageergebied voor met name de Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), maar ook voor de Watervleermuis (*Myotis daubentonii*), de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*). Deze laatste soorten foerageren hier vooral langs de oevers. Andere belangrijkere foerageergebieden worden gevormd door de vaarten en kanalen in het gebied. Daarnaast hebben delen van het open gebied waarde als vliegroute. Het gaat daarbij om bomenrijen, houtsingels en (grotere) watergangen. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn binnen het onderzoeksgebied vooral aangetroffen in de bebouwde kom van de diverse dorpen binnen de gemeente. Hierbij gaat het om verblijfplaatsen in woonhuizen, in kerken en in bomen op erven. Een zeer belangrijk gebied m.b.t. de aanwezigheid van verblijfplaatsen is het landgoed de Fraeylemaborg: Op grond van de soortenrijkdom aan vleermuizen, de relatief grote aantallen vleermuizen per soort (met name van de Rosse vleermuis), het grote aanbod aan (potentiële) verblijfplaatsen in bomen en de bijzondere geschiktheid als foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen kan het landgoed De Fraeylemaborg te

Slochteren worden aangemerkt als belangrijk vleermuisgebied op provinciaal of zelfs nationaal niveau. Niet alleen het parkbos bij de borg zelf is van belang voor vleermuizen. Ook de voormalige oprijlaan ten noordwesten van het borgterrein is van groot belang. Binnen het provinciale beleid van de provincie Groningen bestaat de mogelijkheid om een gebied met hoge natuurwaarden te benoemen tot Beschermde Leefomgeving (Provincie Groningen 2004). Op grond van de aanwezige vleermuiswaarden wordt door de VZZ geadviseerd het landgoed De Fraeylemaborg deze status toe te kennen.

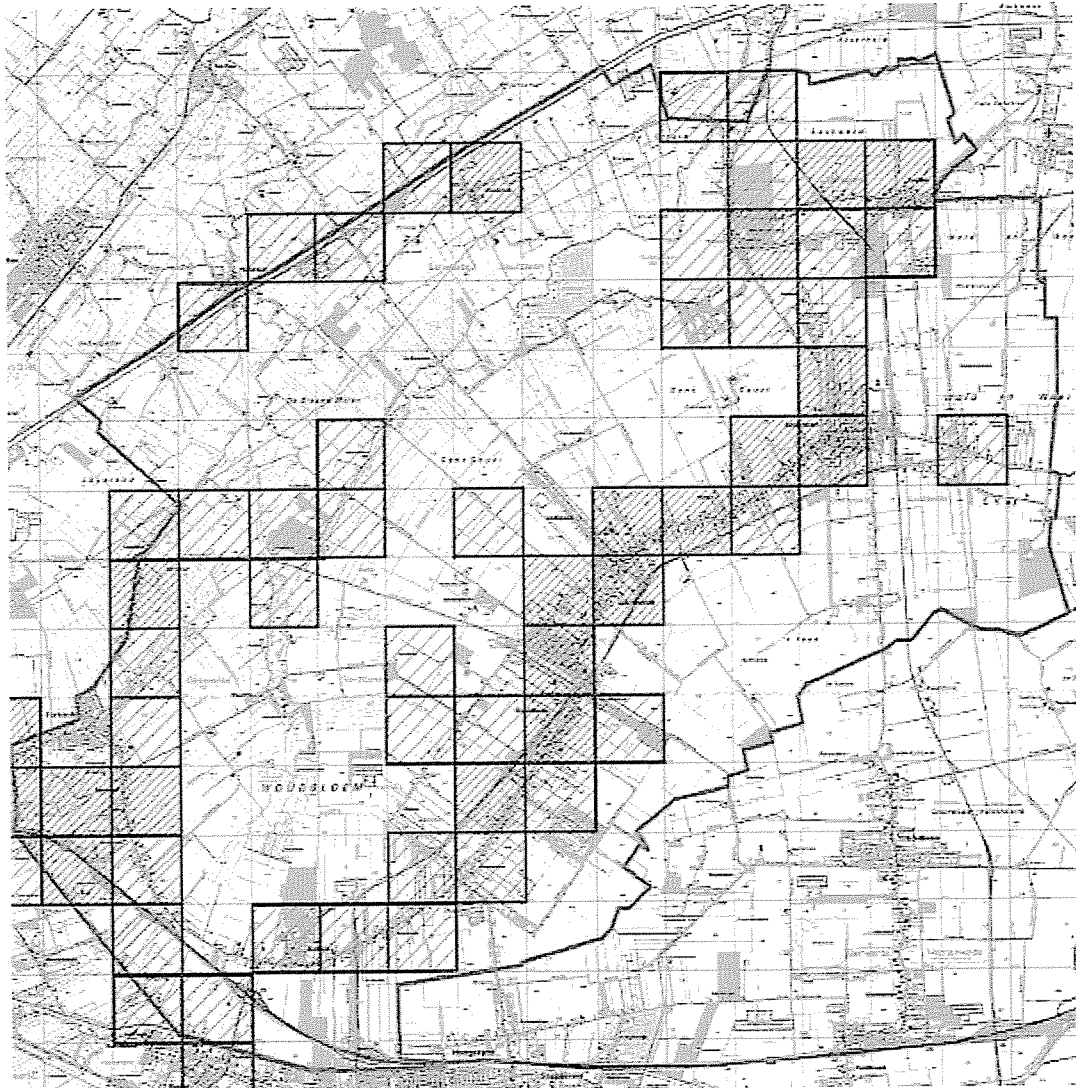
3.2.1 Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)

De Gewone dwergvleermuis komt voor in zeer uiteenlopende landschapstypen, van agrarisch gebied en bos tot stedelijk gebied. De soort wordt vooral gevonden in besloten en halfopen landschappen en jaagt vrijwel altijd in de buurt van opgaande landschapselementen. Verblijfplaatsen bevinden zich zowel zomers als 's winters in gebouwen. De soort jaagt tot op ongeveer 5 km van de verblijfplaats. Het is de meest algemene vleermuis in Nederland, met een geschatte populatiegrootte van 300.000 tot 600.000 dieren.

Gewone dwergvleermuizen zijn waargenomen in 65 km-hokken (figuur 11). Foeragerende en/of passerende Gewone dwergvleermuizen zijn aanwezig in grote delen van het plangebied. Waarnemingen zijn gedaan in 63 km-hokken. Wel zijn de dichtheden in de meer open delen van het onderzoeksgebied vaak laag. Verblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis zijn aangetroffen in 20 km-hokken. Hierbij dient te worden opgemerkt dat waarnemingen van baltsende mannetjes in de nazomer opgevat zijn als de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen in de nabijheid van de waarneminglocatie. De aangetroffen verblijfplaatsen bevinden zich vrijwel allemaal in de bebouwde kom. Verblijfplaatsen (kraamkolonies, zomergroepen, paarverblijven en overwinteringsplekken) kunnen in theorie worden verwacht in het merendeel van de in het onderzoeksgebied aanwezige gebouwen.

3.2.2 Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*)

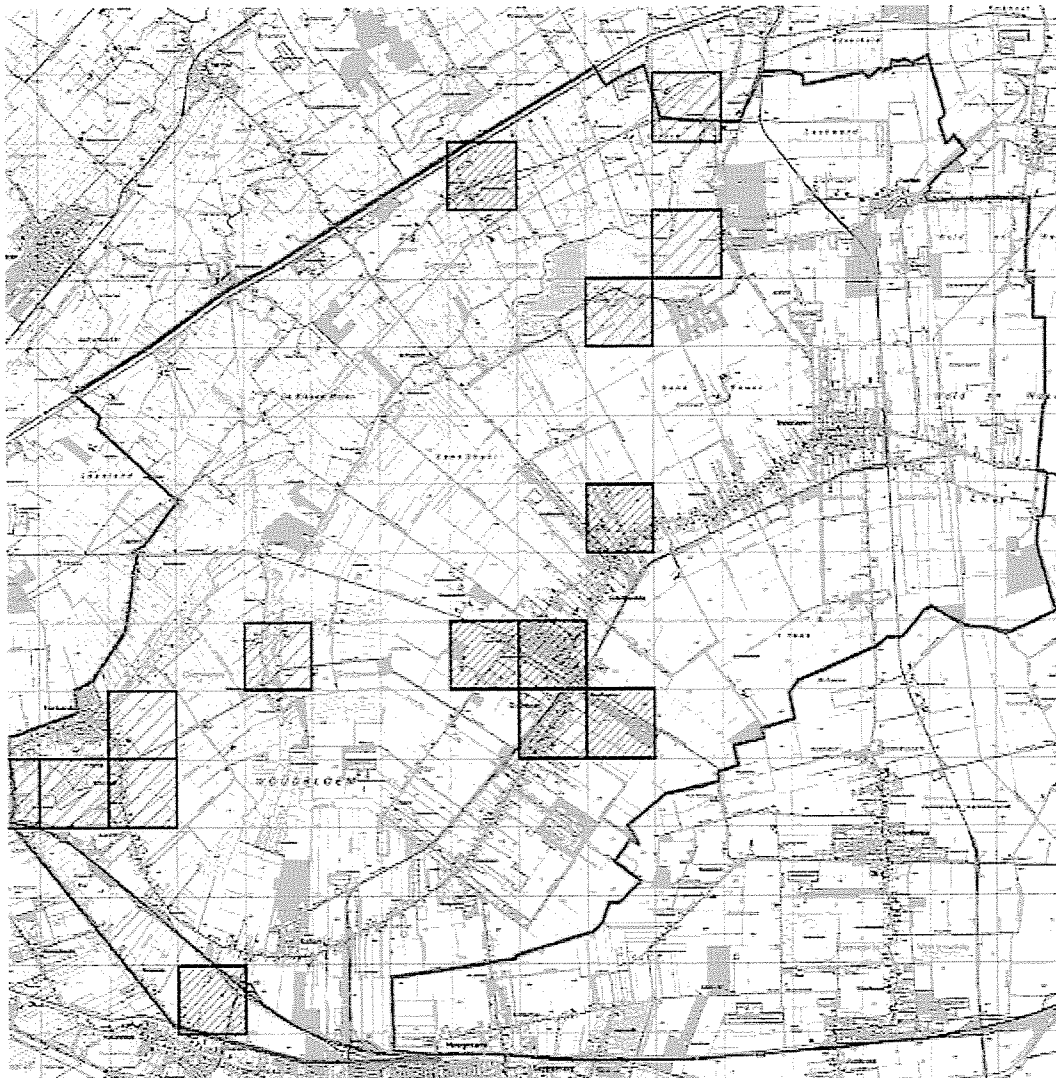
De ruige dwergvleermuis komt voornamelijk voor in halfopen bos- en waterrijke landschappen. De soort jaagt daar bij voorkeur in de nabijheid van bomen en langs de oevers van waterpartijen. De populatie bevindt zich zomers grotendeels in Noord-, Midden- en Oost-Europa. In Nederland zijn dan kleinere aantallen mannetjes aanwezig, welke in boomholtes en in vogel- en vleermuiskasten verblijven. Er is tot nu toe in Nederland slechts éénmaal een kraamkolonie van de soort aangetroffen. In het najaar vindt er een massale trek plaats naar gematigde wintergebieden in westelijk Europa. De mannetjes vormen dan paarterritoria rond boomholtes, vogel- en vleermuiskasten en gevels van gebouwen. Deze territoria worden afgebakend met een luide, zeer frequent herhaalde sociale roep. De soort is in deze tijd dan ook goed op te sporen. Ruige dwergvleermuizen overwinteren onder andere in gebouwen, in holle bomen en in houtstapels. In het voorjaar vindt de terugtrek naar de zomergebieden plaats. In de trektijd zijn er naar schatting in Nederland 50.000 tot 100.000 dieren aanwezig.

Figuur 11 Waarnemingen van de Gewone dwergvleermuis op km-hok-niveau met blauw omlijnt. Licht gearceerd: waarnemingen van foeragerende en/of passerende dieren; donker gearceerd: waarnemingen van verblijfplaatsen. Een soort kan binnen een km-hok met meerdere exemplaren en gedurende meerdere rondes zijn waargenomen.

Ruige dwergvleermuizen zijn waargenomen in 19 km-hokken (figuur 12). Foeragerende en/of passerende Ruige dwergvleermuizen zijn aangetroffen in 14 km-hokken. De soort werd vooral aangetroffen langs de oevers van kanalen, vaarten en meren. Verblijfplaatsen van de Ruige dwergvleermuis zijn aangetroffen in 6 km-hokken. Een belangrijk gebied met verblijfplaatsen betreft het terrein van de Fraeylemaborg. Hier zijn in eerdere jaren enkele zomerverblijfplaatsen van de soort aangetroffen. Tijdens de nazomerrondes in september 2006 werden tijdens een kort bezoek aan een deel van het borgterrein (inclusief oprijlaan) in totaal 14 paarterritoria van Ruige dwergvleermuizen vastgesteld. Het totale aantal op het terrein aanwezige paarverblijfplaatsen bedraagt vermoedelijk zo'n 20-30. Andere verblijfplaatsen zijn aangetroffen in een zomereik op het erf van een boerderij in Schildwolde en in een populier langs het Winschoterdiep. Hoewel niet

aangetroffen kunnen (nazomer)verblijfplaatsen ook worden verwacht in woonhuizen en andere bouwwerken.

Figuur 12 Waarnemingen van de Ruige dwergvleermuis op km-hok-niveau met blauw omlijnt. Licht gearceerd: waarnemingen van foeragerende en/of passerende dieren; donker gearceerd: waarnemingen van verblijfplaatsen. Een soort kan binnen een km-hok met meerdere exemplaren en gedurende meerdere rondes zijn waargenomen.

3.2.3 Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)

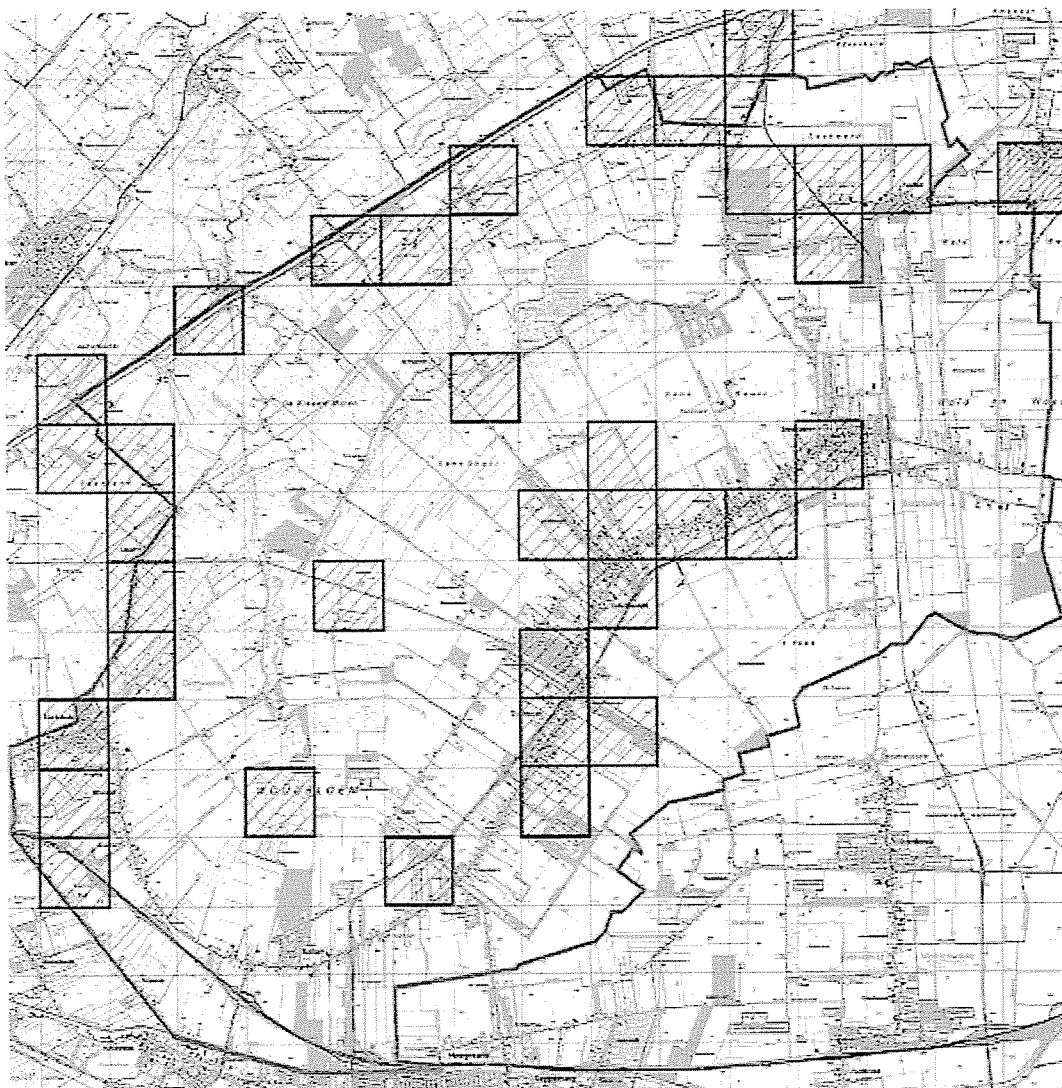
De Laatvlieger wordt vooral aangetroffen in open tot halfopen landschappen (zowel in agrarisch als in stedelijk gebied) waar de soort jaagt in de beschutting van opgaande begroeiing, zoals bomenrijen en houtwallen. Verblijfplaatsen bevinden zich zowel zomers als 's winters in gebouwen. De Laatvlieger jaagt tot op ongeveer 5 km van de verblijfplaats.

Het is een algemene soort waarvan er in Nederland naar schatting 30.000 tot 50.000 voorkomen.

Laatvliegers zijn waargenomen in 37 km-hokken (figuur 13). Foeragerende en/of passerende Laatvliegers zijn aangetroffen in 36 km-hokken. De soort wordt niet alleen foeragerend aangetroffen in de bebouwde kom, maar ook in de meer open delen van het onderzoeksgebied. Voor de verplaatsing in de meer open gebieden worden meestal lijnvormige landschapselementen als bomenrijen en houtwallen gevolgd. Dit kan worden geïllustreerd door de waarneming van tenminste 8 foeragerende individuen langs de Lagelandster Weg (gelegen tussen Lageland en het Eemskanaal) in juli 2006. Deze weg heeft aan één zijde een gemengde beplanting van essen, zomereiken en esdoorns. Er is één verblijfplaats bekend uit km-hok 256-589 (ten oosten van Tjuchem). In 2003 werden in Harkstede aanwijzingen voor de aanwezigheid van een verblijfplaats aangetroffen. Gezien de verspreiding van foeragerende en/of passerende dieren moeten er veel meer verblijfplaatsen in het onderzoeksgebied aanwezig zijn. Verblijfplaatsen (kraamkolonies, zomergroepen en overwinteringsplekken) kunnen in theorie worden verwacht in het merendeel van de in het onderzoeksgebied aanwezige gebouwen.

3.2.4 Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*)

De Rosse vleermuis is een typische boombewoner die zowel zomers als 's winters in holle bomen verblijft. Verblijfplaatsen bevinden zich voornamelijk in oudere bosgebieden en op landgoederen met een groot aanbod aan boomholtes. De soort jaagt voornamelijk boven open wateren, moeras en (vochtige) weilanden. Om de jachtgebieden te bereiken worden afstanden afgelegd van zo'n 3-6 km, soms zelfs tot ongeveer 20 km. Vanaf juli vormen mannetjes van de soort paarterritoria rond boomholtes. Deze territoria worden afgebakend met luide, frequent herhaalde sociale geluiden. Het is een minder algemene soort waarvan er in Nederland naar schatting 6.000 tot 8.000 voorkomen.

Figuur 13 Waarnemingen van de Laatvlieger op km-hok-niveau met blauw omlijnt. Licht gearceerd: waarnemingen van foeragerende en/of passerende dieren; donker gearceerd: waarnemingen van verblijfplaatsen. Een soort kan binnen een km-hok met meerdere exemplaren en gedurende meerdere rondes zijn waargenomen.

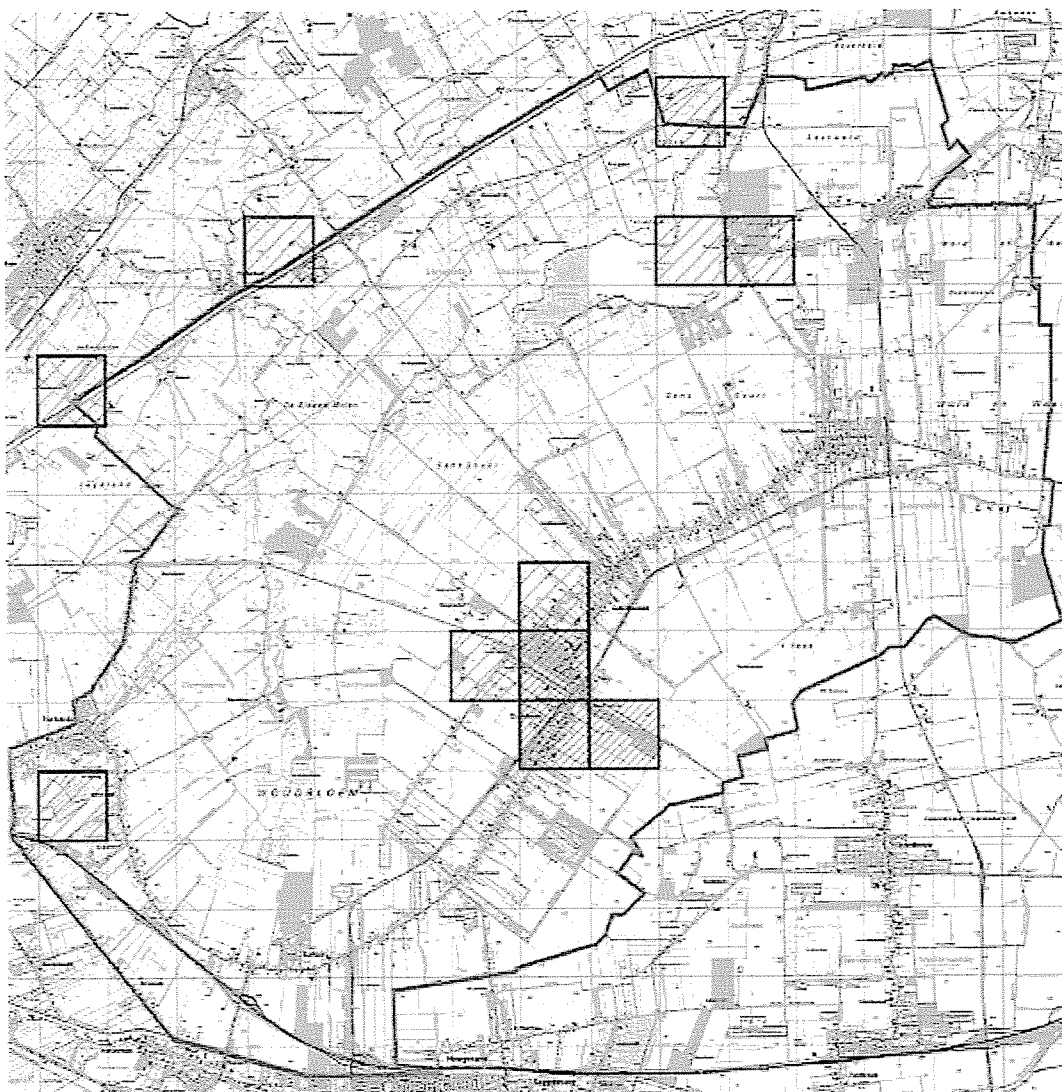
Rosse vleermuizen zijn waargenomen in 12 km-hokken (figuur 14). Foeragerende en/of passerende Rosse vleermuizen zijn aangetroffen in 12 km-hokken. Een belangrijk foerageergebied betreft het Schildmeer. Hier zijn van meerdere jaren waarnemingen van boven het meer foeragerende rosse vleermuizen bekend. Ook boven het Slochterdiep en het Eemskanaal zijn foeragerende dieren waargenomen. De in het onderzoeksgebied waargenomen foeragerende en/of passerende rosse vleermuizen zullen voornamelijk afkomstig zijn uit verblijfplaatsen in bomen op de Fraylemaborg. Een klein deel kan echter ook afkomstig zijn uit verblijfplaatsen in de stad Groningen. Verblijfplaatsen van de Rosse vleermuis zijn aangetroffen in 3 kilometerhokken. Het betreft verblijfplaatsen op het landgoed en langs de oprijlaan van de Fraylemaborg. Tijdens een inventarisatie in de zomer van 1993 van het terrein van de Fraylemaborg werden 18 bomen met (kraam)verblijfplaatsen van Rosse vleermuizen gevonden. Deze bomen bevonden zich

zowel op het landgoed zelf (13 exemplaren), als langs de voormalige oprijlaan (5 exemplaren). Er werden in totaal 129 uitvliegende Rosse vleermuizen geteld. In 1999 werden op de Fraeylemaborg 5 koloniebomen gevonden, waarvan 2 in het parkbos en 3 langs de voormalige oprijlaan. Hiervan zijn er 4 gelijktijdig geteld, waarbij in totaal 243 uitvliegers werden vastgesteld. Onder de getelde bomen bevonden zich twee zeer grote kolonies van 87 en 124 dieren. Op grond van deze telling wordt het totale aantal Rosse vleermuizen op het terrein van de Fraeylemaborg aan het eind van de kraamtijd (dus vrouwtjes en jongen tezamen) geschat op tenminste 250 en mogelijk meer dan 300 dieren. Tijdens een beperkte inventarisatie in juli 2003 werden in de bomen langs de oprijlaan 6 verschillende bomen aangetroffen die door Rosse vleermuizen werden gebruikt als verblijfplaats. Op het borgterrein zelf werden zo gauw géén koloniebomen gevonden, hoewel deze vermoedelijk wel aanwezig waren. De aangetroffen koloniebomen zijn enkele dagen later gelijktijdig geteld, waarbij in totaal 139 uitvliegers werden vastgesteld uit 4 van de bomen. Deze telling benadrukt het belang van de bomen langs de oprijlaan voor de op het landgoed aanwezige vleermuizen. Aangenomen kan worden dat tenminste een deel van de zomers aanwezige Rosse vleermuizen ook overwintert in bomen op het landgoed. Dergelijke winterverblijfplaatsen zijn zeer moeilijk op te sporen en er zijn dan ook geen waarnemingen van bekend uit het gebied.

3.2.5 Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*)

De Gewone grootoorvleermuis komt vooral voor in bosrijke gebieden en in parkachtige gebieden in de bebouwde kom. De soort jaagt hier boven bospaden, in dubbele bomenlanen, in boomkronen en langs bosranden en hoog opgaande heggen. Door zijn zeer zachte sonar wordt de Gewone grootoorvleermuis bij inventarisaties gemakkelijk gemist. De soort kan zomers zowel in boomholtes als in gebouwen verblijven. De jachtgebieden liggen meestal in de directe omgeving van de verblijfplaats. 's Winters verblijft de soort in koele, vochtige ruimtes als kelders, bunkers en forten. De Nederlandse populatie wordt geschat op 4.000-6.000 dieren.

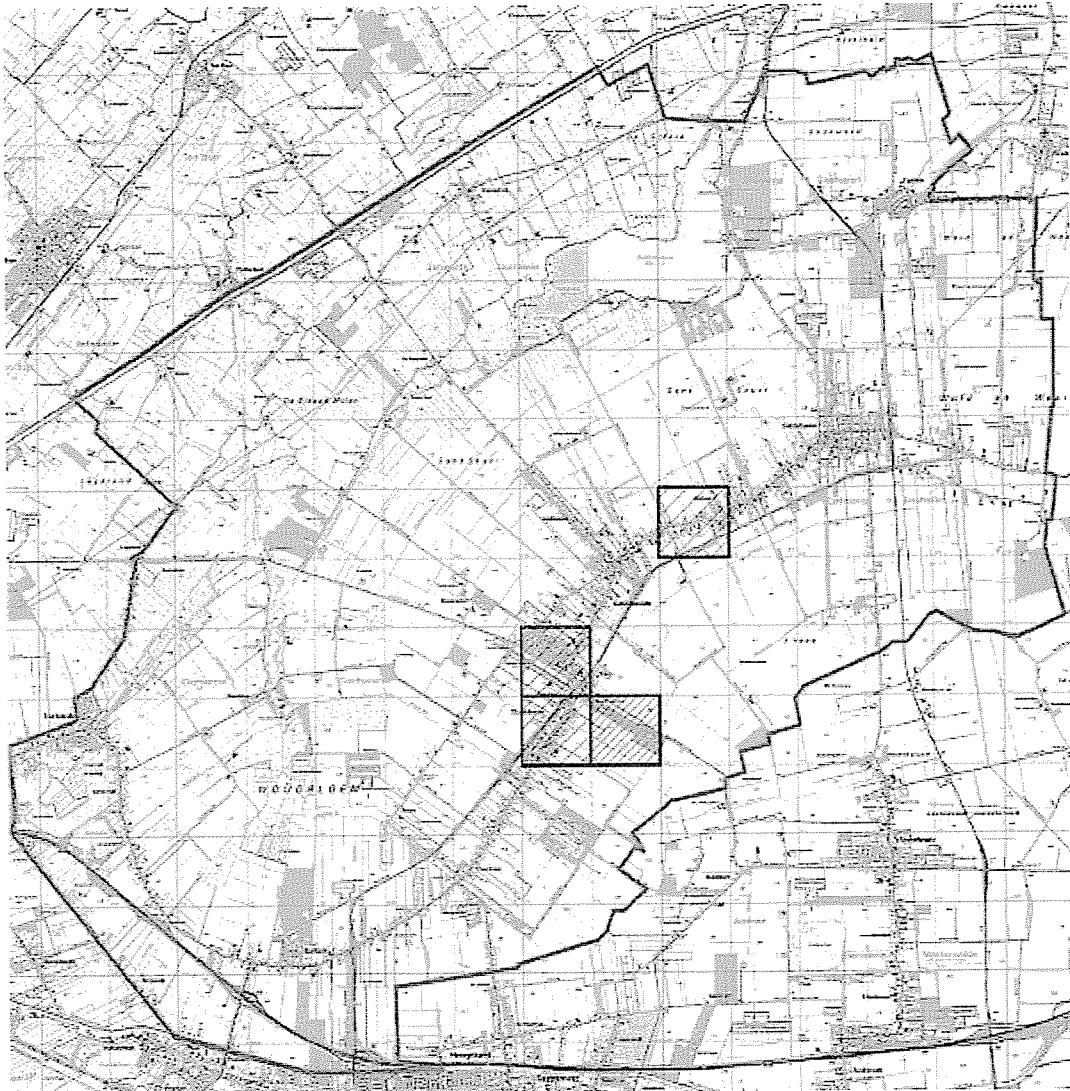
Gewone grootoorvleermuizen zijn waargenomen in 4 km-hokken (figuur 15). Foeragerende en/of passerende Gewone grootoorvleermuizen zijn aangetroffen in 4 km-hokken. De meeste waarnemingen zijn gedaan op het terrein van de Fraeylemaborg. In september 2006 werd een foeragerend exemplaar gehoord bij de NH-kerk van Helling. Verblijfplaatsen van de Gewone grootoorvleermuis zijn aangetroffen in 1 km-hok. Op grond van de waarneming van Gewone grootoorvleermuizen met sociale geluiden op het terrein van de Fraeylemaborg wordt aangenomen dat daar bomen aanwezig zijn met verblijfplaatsen van de soort. De waarneming van een foeragerend exemplaar bij de NH-kerk in Helling suggereert een verblijfplaats op de zolder van deze kerk. Verblijfplaatsen kunnen op meer plaatsen worden verwacht. Hierbij kan gedacht worden aan verblijfplaatsen in (oudere) bomen op erven van boerderijen, in bepaalde typen woonhuizen en op zolders van kerken.

Figuur 14 Waarnemingen van de Rosse vleermuis op km-hok-niveau met blauw omlijnt. Licht gearceerd: waarnemingen van foeragerende en/of passerende dieren; donker gearceerd: waarnemingen van verblijfplaatsen. Een soort kan binnen een km-hok met meerdere exemplaren en gedurende meerdere rondes zijn waargenomen.

3.2.6 Watervleermuis (*Myotis daubentonii*)

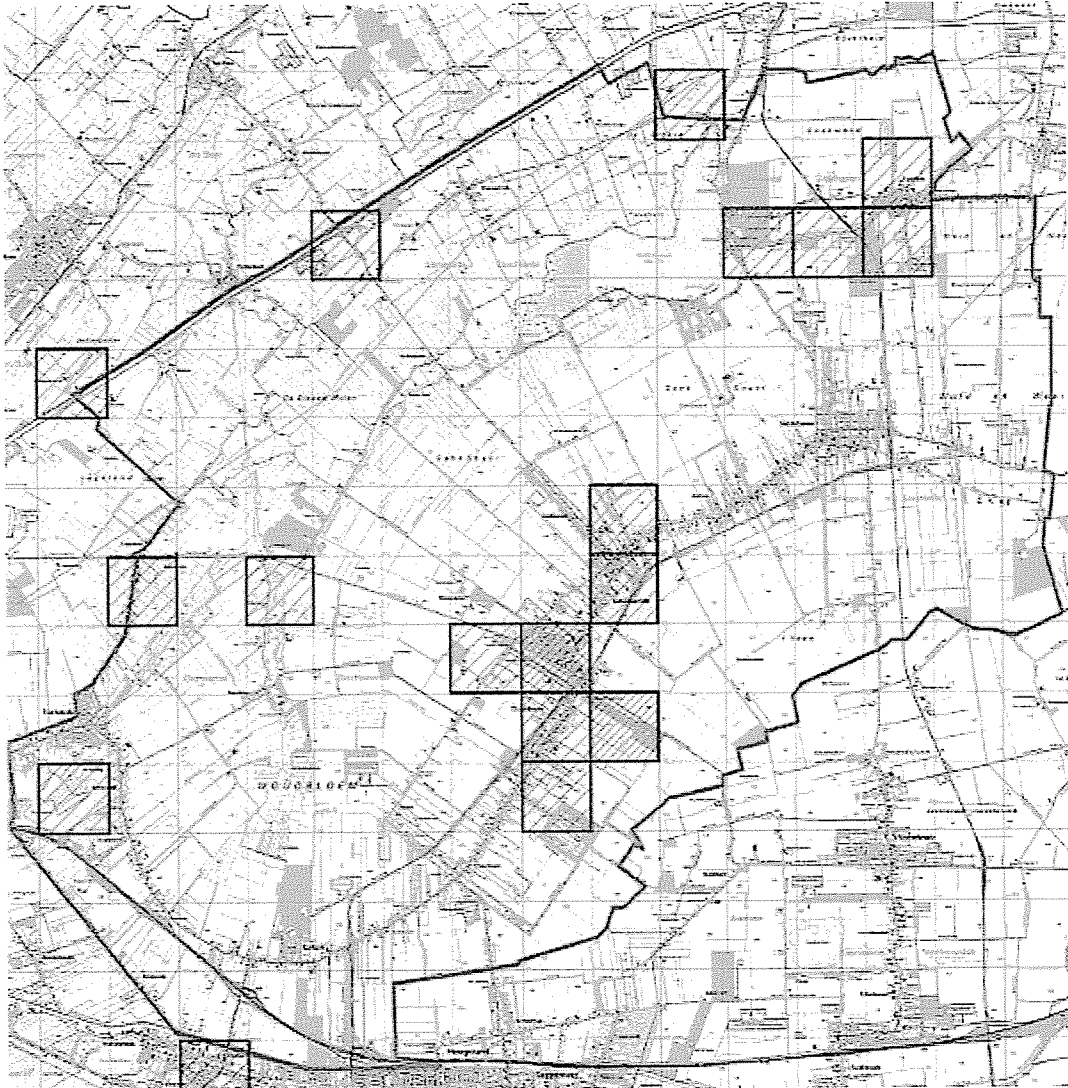
De Watervleermuis jaagt voornamelijk boven water, met een voorkeur voor wat kleinere waterpartijen. Boven grotere waterpartijen als meren en kanalen wordt de soort vooral bij de oevers waargenomen. De soort verblijft zomers vrijwel uitsluitend in boomholtes. Slecht zelden wordt de soort aangetroffen in gebouwen. Watervleermuizen jagen tot op ongeveer 5 km van de verblijfplaats. Tussen de verblijfplaatsen en de jachtgebieden maakt de Watervleermuis gebruik van lijnvormige landschapselementen als bomenrijen en houtwallen. 's Winters verblijft de soort in koele, vochtige ruimtes als kelders, bunkers en forten. De Nederlandse populatie bestaat uit naar schatting 15.000-30.000 dieren.

Figuur 15 Waarnemingen van de Gewone grootvleermuis op km-hok-niveau met blauw omlijnt. Licht gearceerd: waarnemingen van foeragerende en/of passerende dieren; donker gearceerd: waarnemingen van verblijfplaatsen. Een soort kan binnen een km-hok met meerdere exemplaren en gedurende meerdere rondes zijn waargenomen.

Watervleermuizen zijn waargenomen in 19 km-hokken (figuur 16). Foeragerende en/of passerende Watervleermuizen zijn aangetroffen in 19 km-hokken. De soort is foeragerend waargenomen boven meerdere vaarten en kanalen en langs de oevers van het Schildmeer. Bij Schildwolde werd een vliegroute vastgesteld langs een aldaar aanwezige houtsingel. Ook de oprijlaan naar de Fraylemaborg wordt door Watervleermuizen gebruikt als vliegroute. Verblijfplaatsen van Watervleermuizen zijn aangetroffen in 2 kilometerhokken. Het betreft verblijfplaatsen op het landgoed en langs de oprijlaan van de Fraylemaborg. In 1993 werden hier twee verblijfplaatsen ontdekt van Watervleermuizen, waaronder een zeer grote verblijfplaats (kraamkolonie) in een beuk langs de oprijlaan met 164 individuen (tezamen met 47 Rosse vleermuizen). In de zomer van 1999 werden op het landgoed twee bomen met verblijfplaatsen van Watervleermuizen gevonden

(waaronder een verblijfplaats van enkele Watervleermuizen tezamen met enkele Ruige dwergvleermuizen).

Figuur 16 Waarnemingen van de watervleermuis op kilometerhok-niveau met blauw omlijnt. Licht gearceerd: waarnemingen van foeragerende en/of passerende dieren; donker gearceerd: waarnemingen van verblijfplaatsen. Een soort kan binnen een kilometerhok met meerdere exemplaren en gedurende meerdere rondes zijn waargenomen.

3.2.7 Meervleermuis (*Myotis dasycneme*)

De Meervleermuis jaagt voornamelijk boven plassen, meren, kanalen, vaarten en andere brede watergangen. Om de jachtgebieden te bereiken worden afstanden afgelegd tot zo'n 15 km. De soort verblijft zomers vrijwel uitsluitend in gebouwen. 's Winters verblijft de soort in koele, vochtige ruimtes als bunkers, ondergrondse groeves en grotten. De Nederlandse populatie wordt geschat op 8.000-10.000 dieren. De Meervleermuis is

opgenomen in bijlage 2 van de Habitatrichtlijn. In deze bijlage staan de soorten waarvoor speciale beschermingszones dienen te worden aangewezen.

Meervleermuizen zijn waargenomen in 5 kilometerhokken (figuur 17). Foeragerende en/of passerende Meervleermuizen zijn aangetroffen in 5 kilometerhokken. Alle waarnemingen hebben betrekking op boven vaarten, kanalen en plassen foeragerende dieren. De in het onderzoeksgebied waargenomen foeragerende en/of passerende Meervleermuizen zullen naar verwachting grotendeels of zelfs allemaal afkomstig zijn uit de bekende verblijfplaatsen in de stad Groningen en in Appingedam. Een klein deel kan echter in theorie afkomstig zijn uit (nog niet bekende) verblijfplaatsen in het onderzoeksgebied zelf. Verblijfplaatsen van de Meervleermuis zijn bekend uit de stad Groningen en uit Appingedam. In het onderzoeksgebied zelf zijn geen verblijfplaatsen bekend. Deze worden hier ook niet verwacht, maar de aanwezigheid ervan kan zeker niet geheel worden uitgesloten.

3.2.8 Baardvleermuis (*Myotis mystacinus*)

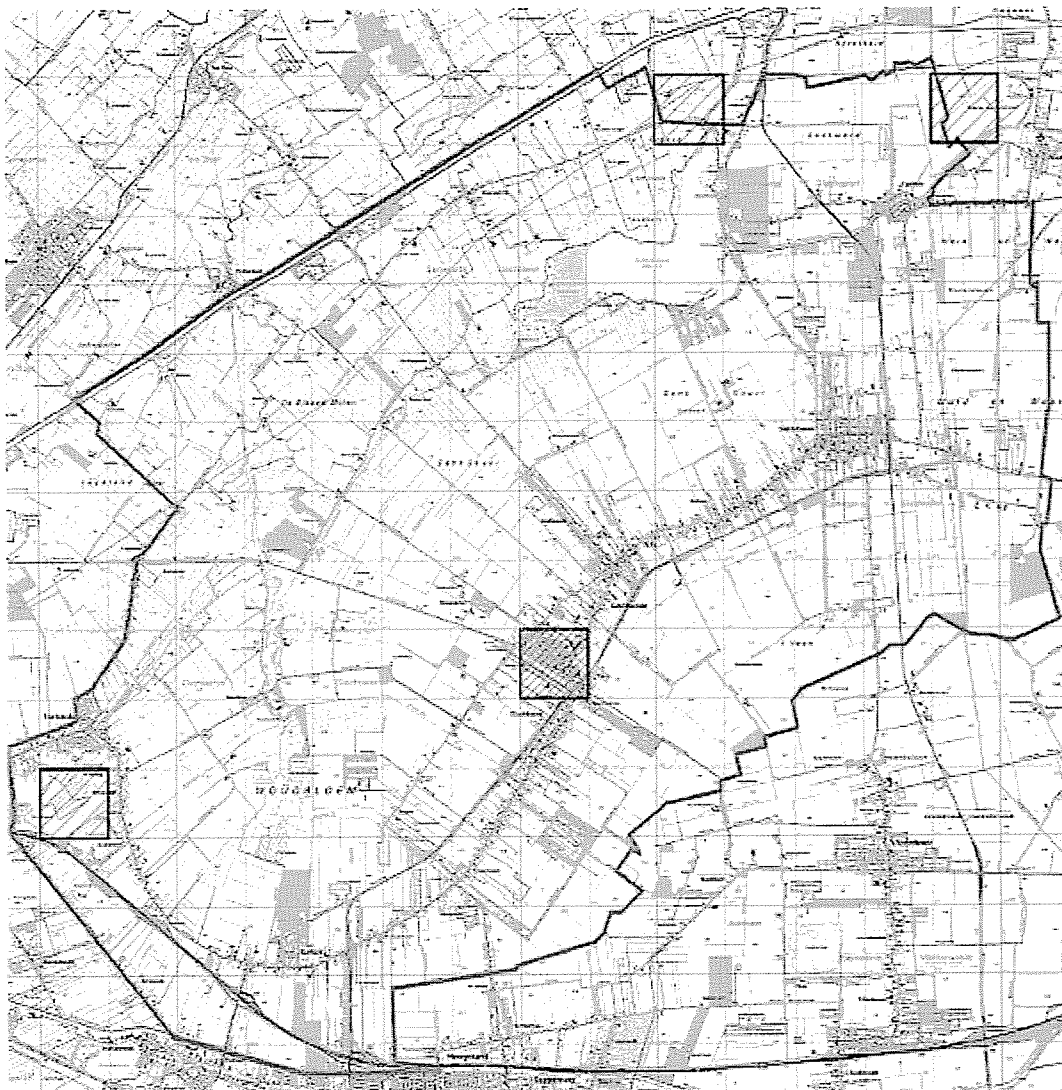
De Baardvleermuis komt vooral voor in kleinschalige, rijk gestructureerde landschappen met veel bos. De soort jaagt hier met name boven bospaden, op open plekken en langs bosranden. De soort kan zomers zowel in boomholtes als in gebouwen verblijven. 's Winters verblijft de soort in koele, vochtige ruimtes als kelders, bunkers en forten. Het is een minder algemene soort waarvan er in Nederland naar schatting 2.500 tot 4.000 voorkomen.

Baardvleermuizen zijn gemeld in 1 kilometerhok (figuur 18). Foeragerende en/of passerende Baardvleermuizen zijn aangetroffen in 1 kilometerhok. In 1993 werden eenmalig enkele foeragerende individuen gehoord vrij ver achterin het parkbos van de Fraylemaborg. In 1999 werd de soort hier niet waargenomen. Tijdens een avondbezoek op 05 juli 2003 werd een jagende Baardvleermuis waargenomen in ongeveer hetzelfde deel van het parkbos als in 1993. Vermoedelijk heeft een kleine groep dieren verblijfplaatsen in boomholtes op het landgoed van de Fraylemaborg.

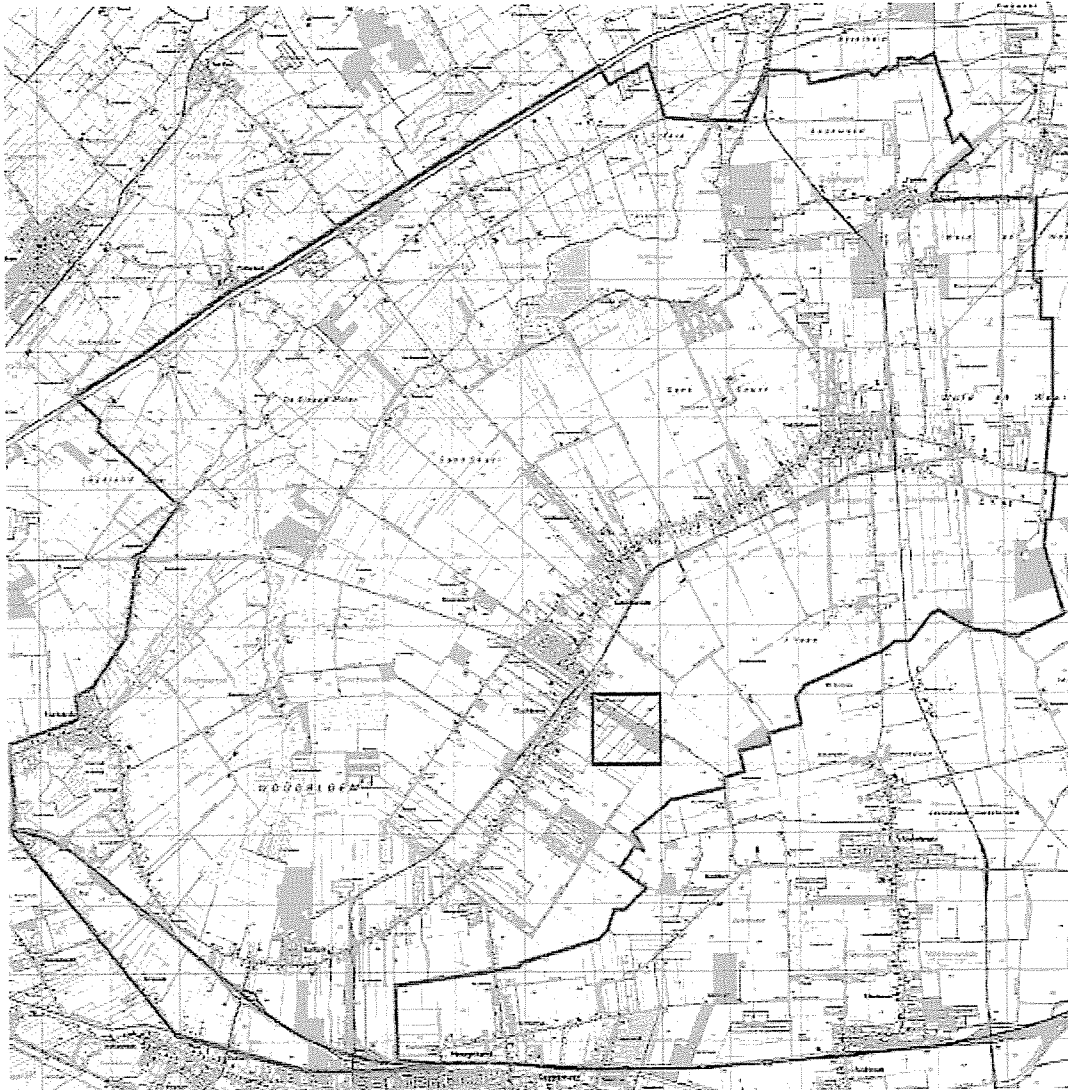
Opgemerkt dient te worden dat boven het land jagende soorten van het geslacht *Myotis* moeilijk te determineren zijn aan de hand van hun sonar. Verwisseling met andere soorten van het geslacht of met grootoorvleermuizen is mogelijk. Voor een meer zekere determinatie zijn twee methodes beschikbaar:

- Vangst met mistnetten, zodat de dieren aan de hand van uitwendige kenmerken kunnen worden gedetermineerd.
- Geluidsopnamen met een time-expansion detector; de opnamen kunnen dan met behulp van een computerprogramma worden geanalyseerd.

Dit is bij de waarnemingen op het landgoed van de Fraylemaborg niet gebeurd, zodat de determinatie van de waargenomen dieren als Baardvleermuis enigszins onder voorbehoud is.

Figuur 17 Waarnemingen van de Meervleermuis op kilometerhok-niveau met blauw omlijnt. Licht gearceerd: waarnemingen van foeragerende en/of passerende dieren. Een soort kan binnen een kilometerhok met meerdere exemplaren en gedurende meerdere rondes zijn waargenomen.

Figuur 18 Waarnemingen van de Baardvleermuis op km-hok-niveau met blauw omlijnt. Licht gearceerd: waarnemingen van foeragerende en/of passerende dieren. Een soort kan binnen een km-hok met meerdere exemplaren en gedurende meerdere rondes zijn waargenomen.

3.3 Speciale Beschermingszones

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Speciale Beschermingszone onder de EU-habitatrichtlijn of de EU-vogelrichtlijn. In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich ook geen Speciale Beschermingszones waarop de mogelijke ingrepen in de toekomst op basis van bestemmingsplanwijziging een negatief effect zou kunnen hebben. De meest nabijgelegen Speciale Beschermingszone, het Vogelrichtlijngebied 'Zuidlaardermeergebied', bevindt zich op een afstand van circa 1 km ten zuidwesten van het plangebied. Het Vogel- en Habitatrichtlijngebied 'Waddenzee' ligt op circa 10 km ten noordoosten van het plangebied. Dwars door het plangebied ligt een deel van de

Ecologische Hoofdstructuur (Midden-Groningen en de robuuste verbinding via Borgmeren met Vogelrichtlijngebied 'Zuidlaardermeergebied').

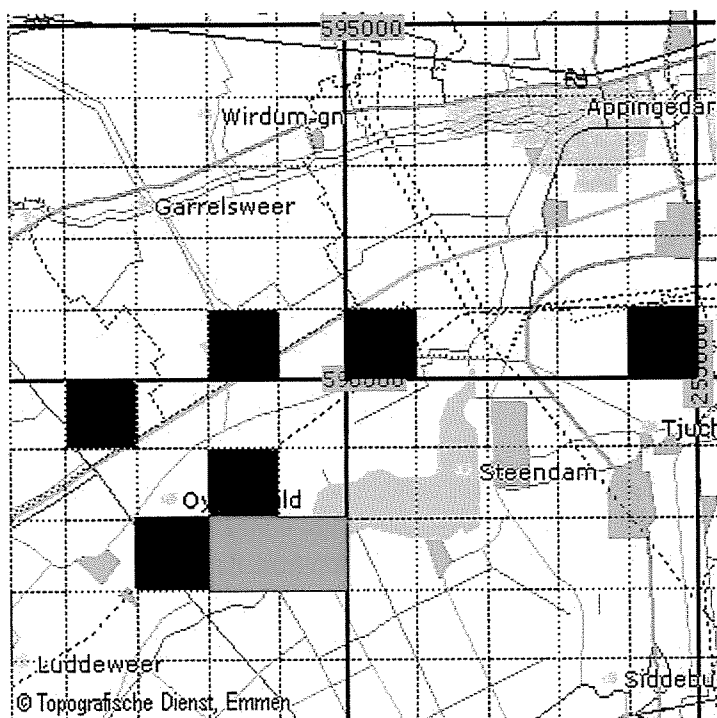
3.4 Beschermde soorten

Vaatplanten

Tijdens de veldbezoeken werden in het plangebied drie beschermde soort aangetroffen (zie Bijlage I). Het betreft de Zwanenbloem (*Butomus umbellatus*), een soort van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet, de Kleine zonnedauw (*Drosera intermedia*) en het Waterdriblad (*Menyanthes trifoliata*), beide soorten van tabel 2 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Krabbenscheer (*Stratiotes aloides*) is in één van de deelgebieden aangetroffen (5 Slochteren centrum). Vermoedelijk komt deze plant ook voor in het Nieuwe Rijpmakanaal (Ketelaar 2000) aangezien daar in het verleden enige verspreide planten zijn aangetroffen. De km-hokken zijn in het verleden niet tot goed onderzocht op vaatplanten, afhankelijk van de ligging van het km-hok. Km-hokken nabij Midden-Groningen, Fraeylemaborg, delen van het Schildmeer, Nieuwe Rijpmakanaal, en het gebied rond Borgmeren. Daarbij werd in een aantal km-hokken één soort aangetroffen van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet en twee soorten van tabel 2 (in Baggerputten) (gegevens Het Natuurloket).

Zoogdieren

Tijdens de veldbezoeken werden in de meeste deelgebieden de algemene soorten aangetroffen, zoals de Mol (*Talpa europaea*), Egel (*Erinaceus europaeus*), Haas (*Lepus europaeus*) en Ree (*Capreolus capreolus*). In Baggerputten is de Tweekleurige bosspitsmuis (*Sorex coronatus*) aangetroffen. Dit zijn allen soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. De huidige inrichting van het plangebied is ten dele geschikt voor een aantal algemene kleine zoogdieren zoals diverse muizensoorten. In het verleden zijn op verschillende locaties resten van de Waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) in braakballen aangetroffen in het plangebied, waarbij in twee km-hokken is de Waterspitsmuis gevangen (figuur 19). De Waterspitsmuis is een soort van tabel 3 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet en wordt aangemerkt als een kwetsbare soort van de Nederlandse Rode Lijst. Aan de hand van de braakbalvondsten is echter niet met zekerheid te zeggen waar de Waterspitsmuis (buiten Midden-Groningen) voorkomt. De meeste km-hokken zijn in het verleden niet onderzocht op zoogdieren (Bijlage I & IV). De Steenmarter (*Martes foina*) wordt beschouwd als een plaagsoort en wordt in de stad Groningen regelmatig aangetroffen. In 1990 is de Steenmarter aangetroffen in Hoogezand, maar door het hele plangebied zijn meldingen van waarnemingen (werkgroep Natuur en landschap Duurswold; Koelman 2006) In het verleden en tijdens de veldbezoeken in 2006 zijn in het plangebied verschillende soorten vleermuizen aangetroffen (zie hoofdstuk 3 en Bijlage IV).

Figuur 19 Ligging van km-hokken waar resten van Waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) zijn aangetroffen bij braakbalmonitoring (zwart) en vangsten (rood). De vondsten variëren van 2001 tot 2005. (Bron: VZZ en de werkgroep Natuur en landschap Duurswold).

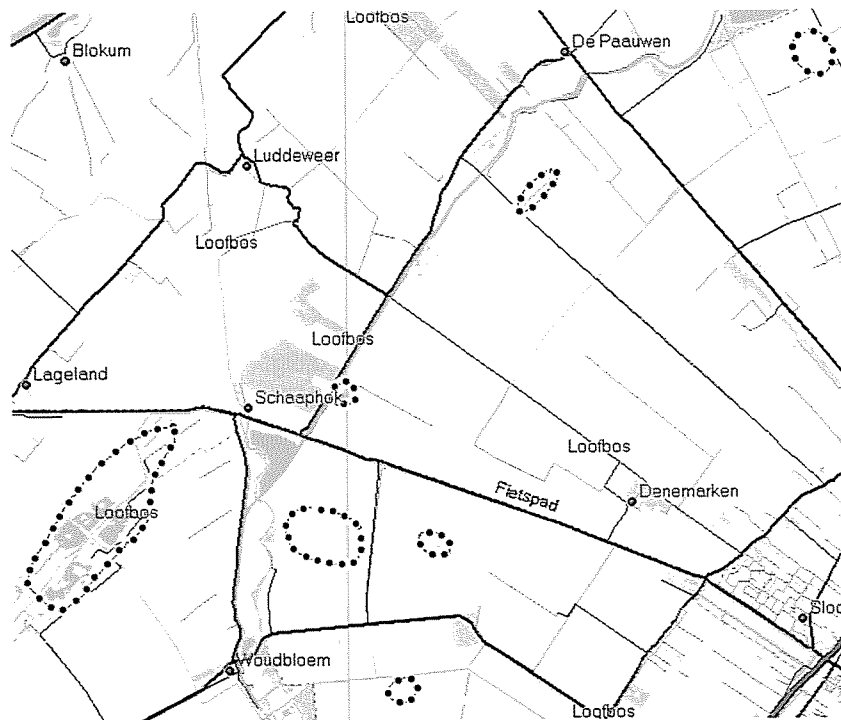
Vogels

Tijdens de veldbezoeken werden totaal 112 vogelsoorten aangetroffen in het plangebied (zie Bijlage I), waarvan 25 Rode Lijst soorten (zie Bijlage I). De Kemphaan (*Philomachus pugnax*) is een ernstig bedreigde soort van de Rode Lijst en de Purperreiger (*Ardea purpurea*, Woudbloem), de Roerdomp (*Botaurus stellaris*) en de Watersnip (*Gallinago gallinago*) zijn bedreigde soorten van de Rode Lijst. De rest van de Rode Lijstsoorten staan aangemerkt als kwetsbaar of gevoelig. Alle waargenomen soorten worden beschermd onder de Flora- en faunawet, zoals bijna alle in Nederland voorkomende vogelsoorten. De km-hokken zijn in het verleden niet tot goed onderzocht op broedvogels en watervogels. Hierbij werden soorten onder het beschermingsregime van tabel 2 van de Flora- en faunawet en soorten van de Nederlandse Rode Lijst aangetroffen. Met name de waterrijke, als ook de bosrijke gebieden zijn redelijk tot goed onderzocht op broed- en/ of watervogels (gegevens Natuurloket). Gezien de inrichting van bepaalde delen van het plangebied is het waarschijnlijk dat deze soorten in het plangebied voorkomen.

Amfibieën

Er zijn in het plangebied vier kikkersoorten (Groene kikker complex (*Rana esculenta* (synklepton)), Heikikker (*Rana arvalis*), Bruine kikker (*Rana temporaria*) en Meerkikker (*Rana ridibunda*)) en de Gewone pad (*Bufo bufo*) aangetroffen gedurende de veldbezoeken. In Midden-Groningen is de Kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*) aangetroffen. Alle bovengenoemde soorten zijn beschermd volgens tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet, behalve de streng beschermde Heikikker (tabel 3). De betreffende km-hokken zijn in het verleden over het algemeen niet of slecht onderzocht op

amfibieën, waarbij soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet werden aangetroffen, overwegend in de waterrijke gebieden (gegevens Het Natuurloket). Gezien de huidige inrichting van het gebied worden er niet of nauwelijks streng beschermde soorten verwacht. De Heikikker (*Rana arvalis*) komt voor in Midden-Groningen (figuur 20) en in het gebied van de geplande Meerstad.

Figuur 20 Het voorkomen van de Heikikker (*Rana arvalis*) in het plangebied (gele cirkels). De kikker komt met name voor in Midden-Groningen (gegevens SBB).

Hiertussen is de omgeving niet bijzonder geschikt voor Heikikker, maar kan het voorkomen niet worden uitgesloten. Het natuurgebied van het Nieuwe Rijpmakanaal wordt door Heikikker gebruikt, maar de omgeving lijkt, door het intensieve agrarische gebruik, ongeschikt voor Heikikker.

Vissen

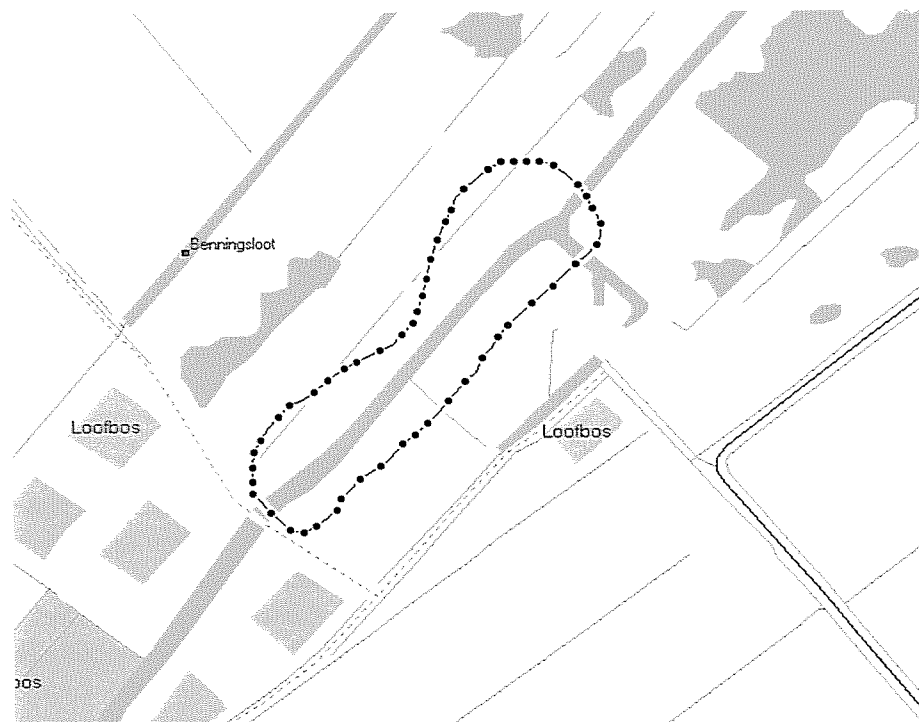
Er zijn geen beschermde vissoorten aangetroffen in het plangebied. Uit gegevens van Het Natuurloket is gebleken dat de meeste km-hokken in het verleden niet of slecht zijn onderzocht op vissen. Hierbij zijn geen beschermde soorten aangetroffen (gegevens Het Natuurloket). Er worden geen beschermde vissoorten verwacht in het plangebied. Bij inventarisaties van het Midden-Groningen gebied in 2000 (Luiten 2004) en van het Schildmeer in 2003 (Gerlach 2004) zijn ook geen beschermde vissoorten aangetroffen, hoewel wel een aantal Rode Lijst soorten zijn aangetroffen in het plangebied. Dit zijn de Winde (*Leuciscus idus*, gevoelig) en de Kroeskarper (*Carassius carassius*, kwetsbaar). De Kroeskarper is waargenomen in de Hofslot (Luijten 2004), ter hoogte van de Eikenlaan in Kolham (Amersfoortse Coördinaten: 245,7-578,6). De Winde is gevangen in het Schildmeer (Gerlach 2004).

Dagvlinders

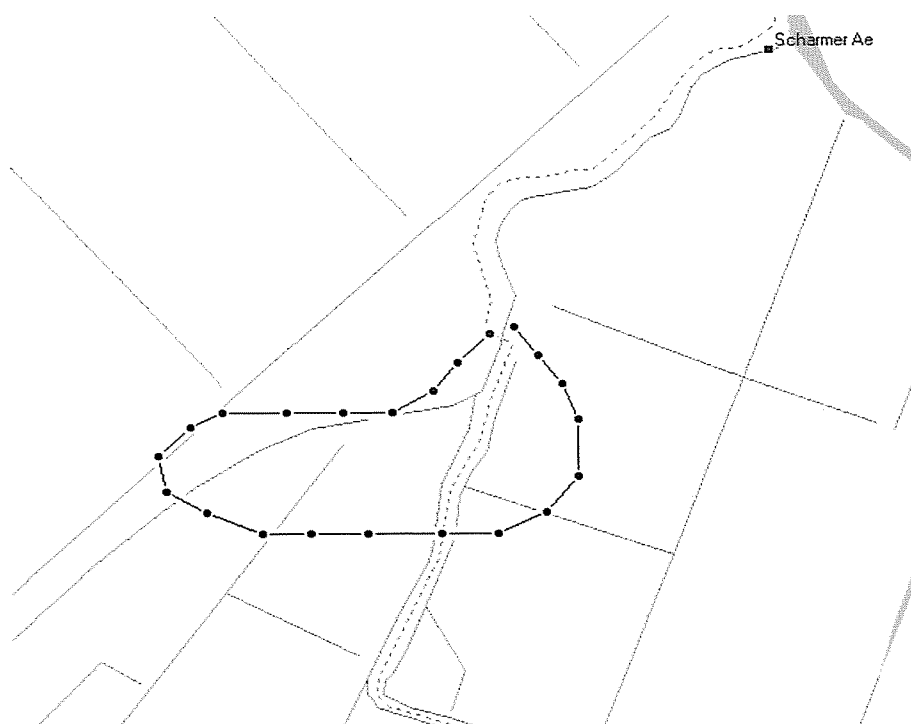
Tijdens de veldbezoeken werden in het plangebied 20 algemene vlindersoorten aangetroffen (zie Bijlage I). De Km-hokken zijn in het verleden niet tot redelijk (enkele natuurgebieden) onderzocht op het voorkomen van vlinders. Hierbij werden geen beschermde of Rode Lijst soorten aangetroffen (gegevens Het Natuurloket). Er worden geen beschermde soorten verwacht voor het plangebied.

Libellen

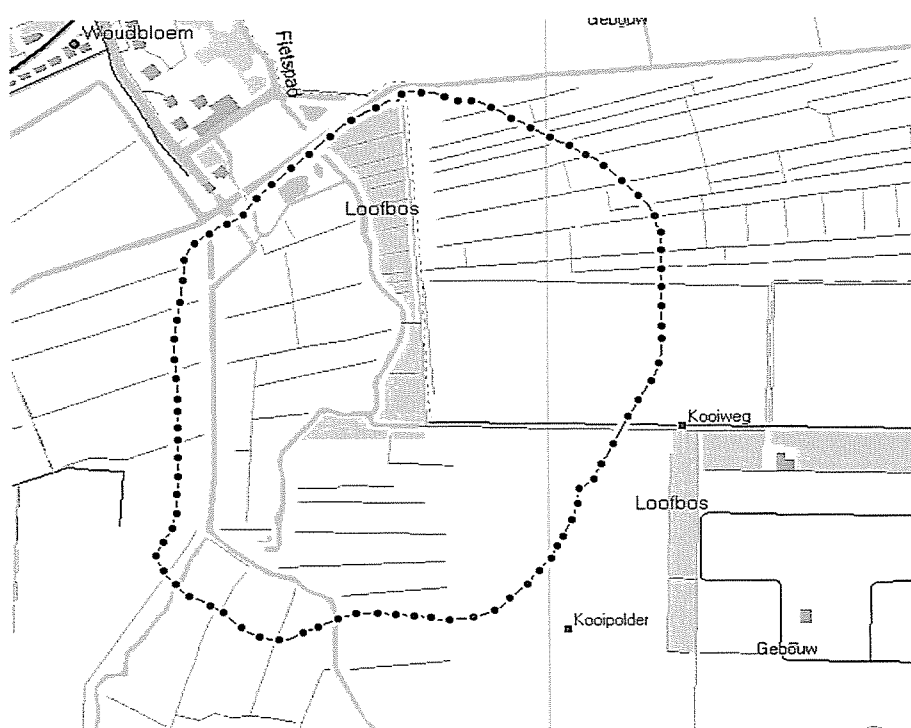
Tijdens de veldbezoeken zijn in het plangebied 27 libellensoorten aangetroffen (zie Bijlage I). Hierbij zijn drie Rode Lijst soorten aangetroffen: de Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) bedreigd), de Vroege glazenmaker (*Aeshna isosceles*, gevoelig) en de Glassnijder (*Brachytron pratense*, gevoelig). De Groene glazenmaker is een streng beschermde soort van de Flora- en faunawet (tabel 3) en is een soort van bijlage 4 van de Habitatrichtlijn. De km-hokken zijn in het verleden niet tot matig (enkele natuurgebieden) onderzocht op libellen, waarbij geen beschermde soorten werden aangetroffen, behalve de Groene glazenmaker (figuur 24) in de km-hok 245-581 en 244-581 en een Rode Lijst soort in km-hok 245-580 (gegevens Het Natuurloket). Gezien de huidige inrichting van het gebied kan de Rode Lijst soort worden verwacht voor te komen in de bovengenoemde locatie. De Groene glazenmaker is waargenomen in Midden-Groningen (figuur 23) en komt, volgens gegevens van Staatsbosbeheer, voor nabij de Scharmer Ae (figuur 22) en bij het Nieuwe Rijmakanaal (figuur 21). In de omgeving van Woudbloem, in natuurontwikkelingsgebied Midden-Groningen, komt een grote populatie van Groene glazenmaker voor in een sloot

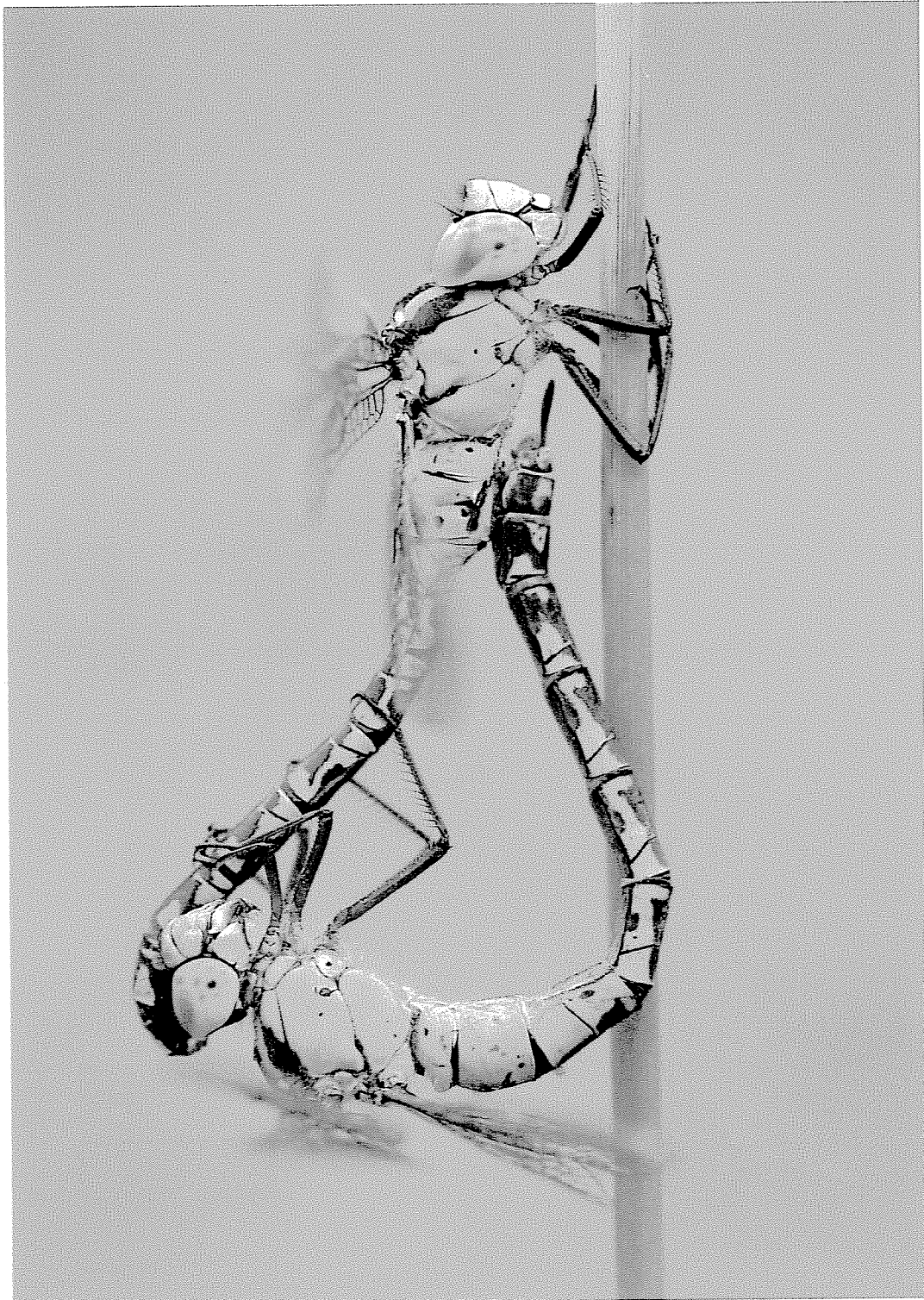
Figuur 21 Leefgebied Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) bij Nieuwe Rijmakanaal.

Figuur 22 Leefgebied Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) bij de Scharmer Ae.

Figuur 23 Leefgebied Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) bij Woudbloem, met name in het Midden-Groningen gebied.

Figuur 24 De Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*): een parend mannetje (boven) en vrouwtje (onder).

Overige soortgroepen

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten waargenomen en werd vastgesteld dat de huidige inrichting het plangebied ongeschikt maakt voor beschermde soorten. Er zijn ook geen aanwijzingen uit het verleden dat er beschermde soorten zijn waargenomen.

3.5 Te verwachten effecten

Vaatplanten

De groeiplaats van Kleine zonnedauw en Waterdrieblad (Baggerputten) wordt, voor zover bekend, niet direct bedreigd door plannen en het is niet nodig ontheffing aan te vragen. Hetzelfde geldt voor de Zwanenbloem, hoewel voor deze soort geldt dat zij in een groot deel van het plangebied voorkomt en op sommige plaatsen in de toekomst kan verdwijnen, hetzij door plannen, hetzij doordat het betreffende water om andere redenen niet langer geschikt is voor deze soort.

Zoogdieren

De Waterspitsmuis komt, voor zover bekend, momenteel met name in het deel van Midden-Groningen voor en er zijn daarom geen negatieve effecten te verwachten als de gemeente Slochteren bij plannen rekening houdt met dit natuurontwikkelingsgebied en de aangrenzende delen.

Meerdere soorten vleermuizen maken voor verplaatsingen in meer open gebieden gebruik van lijnvormige landschapselementen als bomenrijen, houtsingels en waterwegen. Bedreigingen bestaan uit het ontstaan van “gaten” in bomenrijen en houtsingels. Hierdoor kunnen deze landschapselementen hun functie als verbindend element verliezen. Een andere bedreiging wordt gevormd door de verlichting van (delen van) vliegroutes. Meerdere soorten, waaronder de Watervleermuis, mijden op vliegroutes fel verlichte plekken. Men dient hierbij met name te denken aan de verlichting van bruggen. Indien de aanlichting hiervan zo gebeurt dat niet alleen de brug zelf, maar ook het wateroppervlak wordt verlicht kan een vliegroute over een watergang worden verstoord of zelfs worden geblokkeerd. Ook de aanlichting van vliegroutes langs bomenrijen en houtsingels door bijvoorbeeld straatverlichting kan potentieel versturende effecten hebben op vleermuizen. Daarnaast is bij bruggen ook de vrije doorgang tussen het wateroppervlak en het brugdek van belang. Voor een ongestoorde passage van bijvoorbeeld watervleermuizen dient deze vrije ruimte tenminste 100 cm (bij voorkeur tenminste 200 cm) te zijn bij meerdere meters breedte.

Meerdere soorten vleermuizen hebben hun zomerverblijfplaatsen in boomholtes, scheuren in bomen en achter loshangende schors. Enkele soorten overwinteren daar ook. Hierbij dient men te beseffen dat een groep vleermuizen meestal verschillende bomen tegelijkertijd bewoont, waarbij ze regelmatig verhuizen. Gedurende een seizoen en in de loop van meerdere jaren wordt zo een heel systeem van vleermuisbomen gebruikt. Boombewonende vleermuizen zijn voor hun voorkomen dan ook afhankelijk van een gevarieerd aanbod aan verblijfplaatsen in bomen. In jongere bomen kunnen verblijfplaatsen worden aangetroffen in de vorm van spechtenholen. Deze worden ook door vleermuizen gebruikt. Ook in wilgen en populieren en in minder vitale bomen worden

al op jongere leeftijd verblijfplaatsen aangetroffen in de vorm van rottingsholen, scheuren en stukken loshangende schors. In vitale bomen ontwikkelen zich in de regel pas verblijfplaatsen vanaf zo'n 50-80 jaar. Een groot aanbod aan verblijfplaatsen wordt over het algemeen pas aangetroffen in bosbestanden, bomenlanen, landgoederen en parken van meer dan 100 jaar oud. In het Nederlandse landschap zijn dergelijke gebieden slechts beperkt aanwezig en is het merendeel van de bomen relatief jong. Hierdoor zijn voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen in bomen schaars. Het is dan ook noodzakelijk dat er bij werkzaamheden in bosgebieden, bomenlanen, landgoederen, parken en op erven rekening wordt gehouden met de specifieke waarde van bomen met (potentiële) verblijfplaatsen voor vleermuizen en andere holtengebruikende diergroepen (vogels, insecten).

In een groot deel van de in het onderzochte gebied aanwezige bebouwing kunnen in theorie verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Het gaat hierbij met name om de te verwachten aanwezigheid van de Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger. Bedreigingen bestaan uit sloop of verbouwing, waardoor verblijfplaatsen kunnen verdwijnen of ernstig kunnen worden verstoord. Een andere bedreiging bestaat uit de verlichting van de buitenkant van gebouwen met (potentiële) verblijfplaatsen van vleermuizen. Vleermuizen vermijden fel verlichte uitvliegopeningen. Een duidelijk voorbeeld van hoe het niet moet is de NH-kerk in Siddeburen. Deze kerk wordt rondom beschenen door niet minder dan 10 (!!!) grote halogeenlampen. Hierdoor is de waarde als potentiële verblijfplaats nagenoeg nihil. Men dient daarnaast te beseffen dat ook mensen negatief beïnvloedt worden door dergelijke felle verlichtingen. Niet voor niets wordt de roep om meer donkere plekken in Nederland steeds luider...

Vogels

De bijzondere soorten vogels in het plangebied komen voor in de verschillende, geïsoleerd gelegen bos-, grasland- en moerasgebiedjes. De hier omheen gelegen agrarische delen zijn over het algemeen zeer voedselrijk en worden intensief beheerd, wat niet bevorderlijk is voor het voorkomen van de meeste vogelsoorten. Bedreigingen voor de aanwezige soorten zijn een verdergaande versnippering en verkleining van de leefgebieden en de mogelijk uitbreiding van woningbouw in de aangrenzende open delen. Soorten als de broedende Blauwborst en Bruine kiekendief, maar ook overwinterende Grauwe en Blauwe kiekendieven maken gebruik van deze open delen, bijvoorbeeld ter hoogte van Denemarken en Tatjemaar. Negatieve effecten van de bestemningsplanwijziging op de aangetroffen beschermde vogelsoorten, in de vorm van verstoring en vernietiging van nesten, worden verwacht wanneer de aanwezige begroeiing en bebouwing worden verwijderd gedurende de periode dat broedende exemplaren aanwezig zijn.

Groene glazenmaker

Krabbenscheer is van essentieel belang voor de voortplanting van Groene glazenmaker in het plangebied. In het Natura 2000 Doelendocument (LNV 2006) wordt gesproken van behoud en uitbreiding van meren met Krabbenscheer en fonteinkruiden (Habitattypen 3150). Het habitattypen is van internationaal belang. De betreffende vegetatie is niet gelegen in een Habitatrictlijngebied, waardoor het bovenstaande niet van toepassing is. Door de aanwezigheid van Groene glazenmaker is men echter wel verplicht de

groeiplaats te behouden en te vergroten. Hierbij moet de waterkwaliteit worden gewaarborgd en dient intensief schonen in de omgeving van de Krabbenscheerpopulatie te worden voorkomen, omdat de soort dan niet aanslaat (Ketelaar 2000). Het Nieuwe Rijpmakanaal lijkt zich momenteel niet te ontwikkelen richting een geschikt habitat. Hierdoor zijn kansen voor herstel of ontwikkeling van een populatie Groene glazenmaker bijzonder klein.

De dichtstbijzijnde Speciale Beschermingszone in het kader van de EU-habitatrichtlijn bevindt zich op 1 km afstand van het plangebied en zal waarschijnlijk geen negatieve effecten van mogelijk toekomstige ingrepen ondervinden. Bij ontwikkelingen zijn mogelijke negatieve effecten te verwachten voor de functie van verbindingzone tussen het Vogelrichtlijngebied 'Zuidlaardermeer' en het natuurontwikkelingsgebied van Midden-Groningen. Mogelijk zijn negatieve effecten op de EHS te verwachten indien verdere versnippering plaatsvindt.

4 Conclusies en aanbevelingen

Het plangebied heeft voor het grootste deel een lage natuurwaarde en is van weinig belang voor beschermde planten- en diersoorten. Plaatselijk heeft het plangebied een redelijke tot zeer hoge waarde. Dit betreft met name geïsoleerde delen van het plangebied en het gebied van Midden-Groningen met de aangrenzende delen. Van een negatief effect op de flora en fauna in het plangebied is momenteel nauwelijks sprake. Het is niet bekend welke ingrepen plaats zullen vinden in het plangebied. Indien ontwikkelingen in de toekomst worden gepland dient men per geval de effecten op natuurwaarden te toetsen en hierbij, indien mogelijk, rekening te houden met de samenhang en waarde van de ecologisch verbindende structuren.

Indien watergangen in het plangebied worden verstoord zou dit kunnen leiden tot het lokaal verdwijnen van Zwanenbloem en tot verstoring en vernietiging van verblijfplaatsen van algemene soorten amfibieën. Deze planten en dieren zijn echter soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet waarvoor sinds februari 2005 een algemene vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkeling. Nieuw aan te leggen waterpartijen bieden mogelijk nieuwe standplaatsen voor Zwanenbloem. Met de herinrichting van het gebied kan verstoring plaatsvinden van enkele algemene soorten zoogdieren als muizen, de Haas en de Ree en van vernietiging van holen van de Mol. Ook hierbij gaat het alleen om soorten waarvoor sinds februari 2005 een vrijstelling wordt verleend bij onder andere ruimtelijke ontwikkeling. De in het rapport aangeduide gebieden (met aangrenzende delen) met bijzondere en streng beschermde soorten planten en dieren dienen te worden ontzien bij planontwikkeling in de toekomst. Het betreft hier met name de aangrenzende delen rond Midden-Groningen en het Schildmeer en de gebieden rond de Baggerputten en het Nieuwe Rijpmakanaal. In het gebied komen verschillende soorten vleermuizen voor in zomer- en winterverblijfplaatsen en foerageer- en vlieggebieden. Indien de sloop van beplanting en bebouwing wordt uitgevoerd dient men door onderzoek aan te tonen of vleermuizen gebruik maken van een locatie. Aanbevolen wordt om de structuren in het gebied zo veel mogelijk te behouden en in de toekomst bij inrichting en bebouwing rekening te houden met het gebruik van het gebied (bebouwing, houtwallen, boomsingels, bomen en water) door vleermuizen.

Negatieve effecten op de aangetroffen beschermde vogelsoorten, in de vorm van verstoring en vernietiging van nesten, worden verwacht wanneer eventuele toekomstige werkzaamheden plaatsvinden gedurende de periode dat broedende exemplaren aanwezig zijn. Om deze effecten te mitigeren wordt aanbevolen deze werkzaamheden niet plaats te laten vinden in de broedperiode (voor de meeste vogels 15 maart – 15 juli). In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval zich voordoet wordt dit gekwalificeerd als broedperiode, ongeacht de datum. Daarom wordt tevens aanbevolen om kort voor aanvang van eventuele toekomstige werkzaamheden een inspectie uit te voeren op broedgevallen. Het plangebied bevat bijzondere vogelsoorten (Bijlage I t/m III). Aanbevolen wordt de broedgebieden van de betreffende soorten bij toekomstige planvorming te ontzien.

Ten aanzien van de Groene glazenmaker in het plangebied wordt aanbevolen de kwaliteit van het water te behouden en verbeteren. Hierbij moet worden voorkomen dat de

Slochter Ae wordt aangesloten op het water bij Woudbloem. Het Nieuwe Rijpmakanaal lijkt zich momenteel niet te ontwikkelen richting een geschikt habitat voor de Krabbenscheer en de Groene glazenmaker. Aanbevolen wordt de kwaliteit van het water zo mogelijk te verbeteren en het beheer gericht aan te pakken. Mocht er in de toekomst plannen ontstaan in de nabijheid van leefgebieden van de Groene glazenmaker (en hun habitat) dan kan het nodig zijn ontheffing aan te vragen en mitigerende en/of compenserende maatregelen uit te voeren. Hierbij wordt aanbevolen Krabbenscheer enkel te verplaatsen tijdens de periode dat er eieren of larven van de groene glazenmaker op de planten aanwezig zijn, tussen september en april (Vreeburg 2006). Als een verblijfplaats van de Groene glazenmaker wordt vernietigd of verstoord, dient men zeker te zijn dat op dat moment nieuwe of overige locaties met Krabbenscheer een zelfde of betere kwaliteit en geschikt leefgebied bieden als de locatie die aan plannen onderhevig is.

De dichtstbijzijnde Speciale Beschermingszone in het kader van de EU-habitatrichtlijn bevindt zich op 1 km afstand van het plangebied en zal waarschijnlijk geen negatieve effecten van mogelijke toekomstige ingrepen ondervinden. Hierbij dient men in de toekomst rekening te houden met de functie van verbindingzone tussen de speciale beschermingszone ten zuidwesten van het plangebied en het natuurontwikkelingsgebied van Midden-Groningen. Versnippering van de (grotendeels nog te ontwikkelen) Ecologische Hoofdstructuur door het plangebied dient bij inrichtingsplannen te worden uitgesloten.

Er bestaat momenteel geen directe noodzaak voor het aanvragen van ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet. Indien er in de toekomst plannen worden gemaakt dient men de effecten op natuurwaarden per betreffende locatie te toetsen aan de Flora- en faunawet.

Aanvraag ontheffingen

Een ontheffingsaanvraag ex artikel 75 van de Flora- en Faunawet moet u indienen bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van LNV (Postbus 1191, 3300 BD Dordrecht). Houd rekening met een beoordelingstijd van enkele maanden.

Een formulier voor een ontheffingsaanvraag is kosteloos te krijgen bij het Ministerie van LNV, tel: 0800 – 2233322.

Het formulier kan ook als volgt worden gedownload:

ga naar www.hetInvloket.nl en volg deze stappen:

Onderwerpen (in taakbalk, boven in uw scherm)

Vergunning / Verklaring

Bij kies uw onderwerp kies: Flora- en faunawet

Download aanvraagformulier 'ontheffing voor ruimtelijke ingrepen'

5 Literatuur

- Anonymus. 1979. Richtlijn 70/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 103 van 25/04/1979: 1-18.
- Anonymus. 1992. Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 206 van 22/07/1992: 7-50.
- Anonymus. 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten (Flora- en faunawet). *Staatsblad* 402: 1-37.
- Anonymus. 2000. Besluit van 28 november 2000, houdende aanwijzing van dier- en plantensoorten ingevolge de Flora- en faunawet (Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet). *Staatsblad* 523: 1-11.
- Bal, D., H.M. Beije, M. Fellinger, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal & F.J. van Zadelhoff, 2001. Handboek Natuurdoeltypen. Tweede, geheel herziene editie. Rapport Expertisecentrum LNV nr. 2001/020, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.
- Berg, G.J., R. Bijkerk, C.A. Bultstra, O.W.M. Duijts. 2004. Biologische monitoring Waterschap Hunze en Aa's. Ecologisch onderzoek van vennen, plassen en kanalen in deelgebied Noord, meetjaar 2003. Rapport 2004-41, Bureau Koeman en Bijkerk, Haren.
- Bijkerk, W. 2004. Vegetatiekartering in Oost-Groningen van de objecten Baggerputten, De Wiede en het Adriaan Tripbos (2003). A&W-rapport 476. Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek bv, Veenwouden.
- de Boer, P. 1994. Broedvogels van het Schildmeer in 1994. Vereniging Avifauna Groningen, Groningen.
- Douwes, R. 1995. Verslag van de vegetatiecartering van de oeverlanden van het Schildmeer, september 1994 (inclusief lijsten van de aangetroffen plantensoorten, mossen en paddestoelen). Staatsbosbeheer/ Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.
- Gerlach, G. 2004. Rapport visserijkundig onderzoek Schildmeer bij Steendam, op 26, 27 en 28 november 2003, uitgevoerd in opdracht van de Hengelsportfederatie Groningen-Drenthe. VO. 5045-04/2004.
- Goedhart, A.F.F. 1998. Vogel- en Habitatrichtlijn: de juridische meerwaarde in Nederland. *De Levende Natuur* 99: 208-211.
- Herk, Kok van., A. Aprtroot. 2004. Veldgids Korstmossen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Jongman, M. 2003. Vegetatiekartering Oeverlanden Schildmeer (object Duurswold) 2002. EGG consult, Jongman ecologisch advies, Groningen. Rapportnummer EGG-mj 439-1. In opdracht van Staatsbosbeheer Regio Groningen-Drenthe.
- Ketelaar, R. & B. van de Wetering. 2000. Herstelplan groene glazenmaker in Groningen. Rapport VS2000.21, De Vlinderstichting, Wageningen.
- Koelman, R.M., 2003a. Natuurtoets Harkstede 2003; vleermuizen. Rapport van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem.
- Koelman, R.M., 2003b. Natuurtoets Schildwolde-Schatterswold; vleermuizen. Rapport van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem.
- Koelman, R.M., 2004. Vleermuizen op het landgoed De Fraeylemaborg te Slochteren. Een overzicht van de periode 1990-2004. VZZ-rapport nummer 2004.043. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem.
- Limpens, H.J.G.A., K. Mostert & W. Bongers (red.), 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- LNV. 2004. *Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van ..., TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.*
- LNV. 2006. Natura 2000 doelendocument – hoofddocument. Ministerie van LNV, juni 2006.

- Luijten, L. 2004. RAVON Vissenweekend Midden-Groningen 2000. Publicatiebureau Stichting RAVON/ Staatsbosbeheer, Nijmegen/ Midwolda.
- Meijden, R. van der. 2005. Heukels' Flora van Nederland. Wolters-Noordhoff bv Groninge/Houten.
- Meijering, J. 1993. Het octopus model. Uitbreiding van de stad Groningen. Noorderbreedte 93-133, jaargang 17, nr 4.
- Molen, H. van der, 1994. Verspreidingsatlas van de Groninger zoogdieren. Provincie Groningen.
- Osieck, E.R. 1998. Natura 2000: Naar een Europees netwerk van beschermde gebieden. *De Levende Natuur* 99: 224-231.
- Provincie Groningen, 2004. Uitvoering Flora- en faunawet in de provincie Groningen. Evaluatienotitie. Gedeputeerde Staten der provincie Groningen.
- Vreeburg, S.N.J. 2006. Ontheffing FF/75C/2006/0041. Dienst Regelingen, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.
- Tonckens, J., M. Wallink. 2005. Quick-scan Flora en Fauna 17 baggerdepots in de provincie Groningen. In opdracht van Arcadis Regio BV, Assen. Tonckens Ecologie, Groningen.
- van Tooren, B.F., J. Dewyspelaere, W.J.R. de Wijs, K. Decler, M. De Wilde & J.B.M. Thissen. 1998. Beschermde habitats en soorten in Nederland en Vlaanderen. *De Levende Natuur* 99: 212-217.
- Werkgroep Natuur en Landschap Duurswold, <http://www.werkgroepnld.nl>.

Bijlage I Waargenomen soorten in het plangebied en hun beschermingsstatus

Alle vermelde soorten zijn waargenomen in het plangebied tijdens het veldbezoek in juni, juli en augustus 2006 of door Staatsbosbeheer (*). Van de waargenomen vaatplanten is slechts een beperkt aantal kenmerkende soorten vermeld. Onder de niet vermelde planten bevonden zich geen beschermde soorten. FF: nummer = nummer van de tabel uit AMvB artikel 75 Flora- en faunawet waarin een onder deze wet beschermde soort is opgenomen. Vogels zijn niet in één van de tabellen van de Flora- en faunawet opgenomen en zijn aangegeven met +; Hab: + = soort wordt vermeld op bijlage 2 of 4 van de EU-Habitatrichtlijn; Vog: + = soort is beschermd onder de EU-Vogelrichtlijn; RL: nummer = status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig (LNV 2004).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	Hab	Vog	RL	bijzonderheden
1 Dorpenlint Slochteren						
Vaatplanten						
Biezenknoppen	<i>Juncus conglomeratus</i>	-	-	-	-	
Bultkroos	<i>Lemna gibba</i>	-	-	-	-	
Echte koekoeksbloem	<i>Silene flos-cuculi</i>	-	-	-	-	
Gele lis	<i>Iris pseudacorus</i>	-	-	-	-	
Grote ratelaar	<i>Rhinanthus angustifolius</i>	-	-	-	-	
Grote waterweegbree	<i>Alisma plantago-aquatica</i>	-	-	-	-	
Klein kroos	<i>Lemna minor</i>	-	-	-	-	
Liesgras	<i>Glyceria maxima</i>	-	-	-	-	
Pijlkruid	<i>Sagittaria sagittifolia</i>	-	-	-	-	
Pinksterbloem	<i>Cardamine pratensis</i>	-	-	-	-	
Pitrus	<i>Juncus effusus</i>	-	-	-	-	
Puntkroos	<i>Lemna trisulca</i>	-	-	-	-	
Riet	<i>Phragmites australis</i>	-	-	-	-	
Zwanenbloem	<i>Butomus umbellatus</i>	1	-	-	-	algemeen in sloten
Korstmossen						
Donker landkaartmos	<i>Rhizocarpon reductum</i>	-	-	-	-	
Zoogdieren						
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	1	-	-	-	
Mol	<i>Talpa europaea</i>	1	-	-	-	
Ree	<i>Capreolus caprea</i>	1	-	-	-	
Vogels						
Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Bergeend	<i>Tadorna tadorna</i>	+	-	-	-	
Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>	+	-	-	-	
Boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	+	-	-	7	broed
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	+	-	-	-	broed
Bosruiter	<i>Tringa glareola</i>	+	-	-	-	gehoord langsvliegend
Braamsluiper	<i>Sylvia curruca</i>	+	-	-	-	broed
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	+	-	-	-	broed
Ekster	<i>Pica pica</i>	+	-	-	-	broed
Fazant	<i>Phasianus colchicus</i>	+	-	-	-	broed
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>	+	-	-	-	broed
Fuut	<i>Podiceps cristatus</i>	+	-	-	-	
Geelgors	<i>Emberiza citrinella</i>	+	-	-	-	gehoord
Gele kwikstaart	<i>Motacilla flava</i>	+	-	-	7	broed vlakbij in polder
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	+	-	-	-	
Goudvink	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	+	-	-	-	gehoord
Grasmus	<i>Sylvia communis</i>	+	-	-	-	broed

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	Hab	Vog	RL	bijzonderheden
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>	+	-	-	7	broed vlakbij in polder
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	+	-	-	7	broed
Groene specht	<i>Picus viridis</i>	+	-	-	6	gehoord
Groenling	<i>Carduelis chloris</i>	+	-	-	-	broed
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	+	-	-	-	broed
Grote lijster	<i>Turdus viscivorus</i>	+	-	-	-	broed
Grutto	<i>Limosa limosa</i>	+	-	-	7	broed
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	+	-	-	-	broed
Heggemus	<i>Prunella modularis</i>	+	-	-	-	broed
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	+	-	-	-	broed
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>	+	-	-	7	broed
Huiszwaluw	<i>Delichon urbica</i>	+	-	-	7	broed
Kauw	<i>Corvus monedula</i>	+	-	-	-	broed
Kemphaan	<i>Philomachus pugnax</i>	+	-	+	4	broed?
Kievit	<i>Vanellus vanellus</i>	+	-	-	-	broed?
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>	+	-	-	-	broed
Kleine karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	+	-	-	-	broed?
Kleine mantelmeeuw	<i>Larus fuscus</i>	+	-	-	-	
Kneu	<i>Carduelis cannabina</i>	+	-	-	7	
Knobbelzwaan	<i>Cygnus olor</i>	+	-	-	-	
Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>	+	-	-	6	
Kokmeeuw	<i>Larus ridibundus</i>	+	-	-	-	
Koolmees	<i>Parus major</i>	+	-	-	-	broed
Kraai	<i>Corvus corone</i>	+	-	-	-	broed
Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>	+	-	-	-	gehoord (250-586)
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>	+	-	-	-	broed
Merel	<i>Turdus merula</i>	+	-	-	-	broed
Oeverzwaluw	<i>Riparia riparia</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	+	-	-	-	broed
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>	+	-	-	-	broed
Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>	+	-	-	-	vlakbij Schildmeer
Rietzanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	+	-	-	-	broed
Ringmus	<i>Passer montanus</i>	+	-	-	7	broed
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	+	-	-	-	broed
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	+	-	-	-	broed
Spotvogel	<i>Hippolais icterina</i>	+	-	-	7	broed
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	+	-	-	-	broed
Staatmees	<i>Aegithalos caudatus</i>	+	-	-	-	broed
Stormmeeuw	<i>Larus canus</i>	+	-	-	-	broed
Tijfjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>	+	-	-	-	broed
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	+	-	-	-	broed
Tuinfluitter	<i>Sylvia borin</i>	+	-	-	-	broed
Tureluur	<i>Tringa totanus</i>	+	-	-	7	broed?
Turkse tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>	+	-	-	-	broed
Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis</i>	+	-	-	7	broed in de polder
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>	+	-	-	-	broed
Visdief	<i>Sterna hirundo</i>	+	-	+	6	
Vlaamse gaai	<i>Garrulus glandarius</i>	+	-	-	-	broed
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>	+	-	-	-	broed
Wilde eend	<i>Anas platyrhynchos</i>	+	-	-	-	broed
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	+	-	-	-	broed
Witte kwikstaart	<i>Motacilla alba</i>	+	-	-	-	broed
Wulp	<i>Numenius arquata</i>	+	-	-	-	broed
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>	+	-	-	-	broed
Zomertortel	<i>Streptopelia turtur</i>	+	-	-	6	langsvliegend
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>	+	-	-	-	broed
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>	+	-	-	-	broed
Amfibieën						
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	1	-	-	-	
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	1	-	-	-	
Groene kikker complex	<i>Rana esculenta (synklepton)</i>	1	-	-	-	
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>	1	-	-	-	
Vlinders						
Atalanta	<i>Vanessa atalanta</i>	-	-	-	-	
Bont zandoogje	<i>Pararge aegeria</i>	-	-	-	-	
Boomblauwtje	<i>Celastrina argiolus</i>	-	-	-	-	
Bruin zandoogje	<i>Maniola jurtina</i>	-	-	-	-	
Dagpauwoog	<i>Inachis io</i>	-	-	-	-	

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	Hab	Vog	RL	bijzonderheden
Distelvlinder	<i>Vanessa cardui</i>	-	-	-	-	
Groot koolwitje	<i>Pieris brassicae</i>	-	-	-	-	
Icarusblauwtje	<i>Polyommatus icarus</i>	-	-	-	-	
Klein geaderd witje	<i>Pieris napi</i>	-	-	-	-	
Klein koolwitje	<i>Pieris rapae</i>	-	-	-	-	
Kleine vos	<i>Aglais urticae</i>	-	-	-	-	
Koewinkje	<i>Aphantopus hyperantus</i>	-	-	-	-	
Landkaartje	<i>Araschnia levana</i>	-	-	-	-	
Oranjetipje	<i>Anthocharis cardamines</i>	-	-	-	-	
Rotsvlinder	<i>Lasiommata maera</i>	-	-	-	-	
Libellen						
Azuurwaterjuffer	<i>Coenagrion puella</i>	-	-	-	-	
Blauwe glazenmaker	<i>Aeshna cyanea</i>	-	-	-	-	
Bloedrode heidelibel	<i>Sympetrum sanguineum</i>	-	-	-	-	
Geelvlakheidelibel	<i>Sympetrum flaveolum</i>	-	-	-	-	
Gewone oeverlibel	<i>Orthetrum cancellatum</i>	-	-	-	-	
Gewone pantserjuffer	<i>Lestes sponsa</i>	-	-	-	-	
Grote keizerlibel	<i>Anax imperator</i>	-	-	-	-	
Grote roodoogjuffer	<i>Erythromma najas</i>	-	-	-	-	
Kleine roodoogjuffer	<i>Erythromma viridulum</i>	-	-	-	-	
Lantaarntje	<i>Ischnura elegans</i>	-	-	-	-	
Paardenbijter	<i>Aeshna mixta</i>	-	-	-	-	
Steenrode heidelibel	<i>Sympetrum vulgatum</i>	-	-	-	-	
Variabele waterjuffer	<i>Coenagrion pulchellum</i>	-	-	-	-	
Viervlek	<i>Libellula quadrimaculata</i>	-	-	-	-	
Vuurjuffer	<i>Pyrrhosoma nymphula</i>	-	-	-	-	
Zwarte heidelibel	<i>Sympetrum danae</i>	-	-	-	-	
Sprinkhanen						
Bruine sprinkhaan	<i>Chorthippus brunneus</i>	-	-	-	-	
Grote groene sabelsprinkhaan	<i>Tettigonia viridissima</i>	-	-	-	-	
Kustsprinkhaan	<i>Chorthippus albomarginatus</i>	-	-	-	-	

2 Slochteren west

Vaatplanten						
Pijlkruid	<i>Sagittaria sagittifolia</i>	-	-	-	-	
Pluimzegge	<i>Carex paniculata</i>	-	-	-	-	
Zwanenbloem	<i>Butomus umbellatus</i>	1	-	-	-	
Zoogdieren						
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	1	-	-	-	
Mol	<i>Talpa europaea</i>	1	-	-	-	
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	1	-	-	-	
Vogels						
Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo</i>	+	-	-	-	
Blauwborst	<i>Luscinia svecica</i>	+	-	+	-	Nieuwe Rijpmakanaal
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	+	-	-	-	
Bosrietzanger	<i>Acrocephalus palustris</i>	+	-	-	-	
Bosruiter	<i>Tringa glareola</i>	+	-	-	-	
Bruine kiekendief	<i>Circus aeruginosus</i>	+	-	+	-	
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	+	-	-	-	
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>	+	-	-	-	
Grasmus	<i>Sylvia communis</i>	+	-	-	-	
Gauwe gans	<i>Anser anser</i>	+	-	-	-	groep rondvliegend
Gauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	+	-	-	7	
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	+	-	-	-	
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	+	-	-	-	
Kemphaan	<i>Philomachus pugnax</i>	+	-	+	4	
Kievit	<i>Vanellus vanellus</i>	+	-	-	-	
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>	+	-	-	-	
Kleine karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	+	-	-	-	
Kleine plevier	<i>Charadrius dubius</i>	+	-	-	-	broed Nieuwe Rijpmakanaal
Kluut	<i>Recurvirostra avosetta</i>	+	-	+	-	zuiden van Schildmeer
Kokmeeuw	<i>Larus ridibundus</i>	+	-	-	-	
Koolmees	<i>Parus major</i>	+	-	-	-	

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	Hab	Vog	RL	bijzonderheden
Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>	+	-	-	-	Nieuwe Rijmakanaal
Lepelaar	<i>Platalea leucorodia</i>	+	-	+	-	
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>	+	-	-	-	
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	+	-	-	-	
Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>	+	-	-	-	Nieuwe Rijmakanaal
Rietzanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	+	-	-	-	
Smient	<i>Anas penelope</i>	+	-	-	-	
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	+	-	-	-	
Tijftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>	+	-	-	-	
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	+	-	-	-	
Tuinfluitier	<i>Sylvia borin</i>	+	-	-	-	
Visdief	<i>Sterna hirundo</i>	+	-	+	6	
Witgatje	<i>Tringa ochropus</i>	+	-	-	-	
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>	+	-	-	-	
Amfibieën						
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	1	-	-	-	
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	1	-	-	-	
Groene kikker complex	<i>Rana esculenta (synklepton)</i>	1	-	-	-	
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>	1	-	-	-	
Vlinders						
Bont zandoogje	<i>Pararge aegeria</i>	-	-	-	-	
Groot koolwitje	<i>Pieris brassicae</i>	-	-	-	-	
Icarusblauwtje	<i>Polyommatus icarus</i>	-	-	-	-	
Klein geaderd witje	<i>Pieris napi</i>	-	-	-	-	
Klein koolwitje	<i>Pieris rapae</i>	-	-	-	-	
Koelvinkje	<i>Aphantopus hyperantus</i>	-	-	-	-	
Landkaartje	<i>Araschnia levana</i>	-	-	-	-	
Zwartsprietdikkopje	<i>Thymelicus lineola</i>	-	-	-	-	
Libellen						
Azuurwaterjuffer	<i>Coenagrion puella</i>	-	-	-	-	
Blauwe glazenmaker	<i>Aeshna cyanea</i>	-	-	-	-	
Bloedrode heidelibel	<i>Sympetrum sanguineum</i>	-	-	-	-	
Geelvlakheidelibel	<i>Sympetrum flaveolum</i>	-	-	-	-	
Gewone pantserjuffer	<i>Lestes sponsa</i>	-	-	-	-	
Groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>	3	4	-	5	nabij Woudbloem
Grote roodoogjuffer	<i>Erythromma najas</i>	-	-	-	-	
Lantaarntje	<i>Ischnura elegans</i>	-	-	-	-	
Paardenbijter	<i>Aeshna mixta</i>	-	-	-	-	
Platbuik	<i>Libellula depressa</i>	-	-	-	-	
Steenrode heidelibel	<i>Sympetrum vulgatum</i>	-	-	-	-	
Variabele waterjuffer	<i>Coenagrion pulchellum</i>	-	-	-	-	
Viervlek	<i>Libellula quadrimaculata</i>	-	-	-	-	
Vuurjuffer	<i>Pyrrhosoma nymphula</i>	-	-	-	-	
Watersnuffel	<i>Enallagma cyathigerum</i>	-	-	-	-	
Zwarte heidelibel	<i>Sympetrum danae</i>	-	-	-	-	
Sprinkhanen						
Bruine sprinkhaan	<i>Chorthippus brunneus</i>	-	-	-	-	
Grote groene sabelsprinkhaan	<i>Tettigonia viridissima</i>	-	-	-	-	
Kustsprinkhaan	<i>Chorthippus albomarginatus</i>	-	-	-	-	

3 Tatjemaar

Vogels						
Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo</i>	+	-	-	-	
Baardmannetje	<i>Panurus biarmicus</i>	+	-	-	-	broed
Bergeend	<i>Tadorna tadorna</i>	+	-	-	-	
Blauwe kiekendief	<i>Circus cyaneus</i>	+	-	+	7	mannetje foeragerend
Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>	+	-	-	-	broed
Boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	+	-	-	7	
Bosrietzanger	<i>Acrocephalus palustris</i>	+	-	-	-	
Bosruiter	<i>Tringa glareola</i>	+	-	-	-	
Bruine kiekendief	<i>Circus aeruginosus</i>	+	-	+	-	broed
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	+	-	-	-	
Dodaars	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	+	-	-	-	broed
Ekster	<i>Pica pica</i>	+	-	-	-	

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	Hab	Vog	RL	bijzonderheden
Fazant	<i>Phasianus colchicus</i>	+	-	-	-	
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>	+	-	-	-	
Geelgors	<i>Emberiza citrinella</i>	+	-	-	-	
Gele kwikstaart	<i>Motacilla flava</i>	+	-	-	7	broed
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>	+	-	-	7	
Grauwe gans	<i>Anser anser</i>	+	-	-	-	broed
Groenling	<i>Carduelis chloris</i>	+	-	-	-	
Groenpootruiter	<i>Tringa nebularia</i>	+	-	-	-	
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	+	-	-	-	
Grutto	<i>Limosa limosa</i>	+	-	-	7	
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	+	-	-	-	
Holeduif	<i>Columba oenas</i>	+	-	-	-	
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	+	-	-	-	
Huisms	<i>Passer domesticus</i>	+	-	-	7	
Huiszwaluw	<i>Delichon urbica</i>	+	-	-	7	
Kemphaan	<i>Philomachus pugnax</i>	+	-	+	4	
Kievit	<i>Vanellus vanellus</i>	+	-	-	-	
Kleine karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	+	-	-	-	
Kleine mantelmeeuw	<i>Larus fuscus</i>	+	-	-	-	
Kleine plevier	<i>Charadrius dubius</i>	+	-	-	-	broed
Kneu	<i>Carduelis cannabina</i>	+	-	-	7	
Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>	+	-	-	6	
Kokmeeuw	<i>Larus ridibundus</i>	+	-	-	-	
Kraai	<i>Corvus corone</i>	+	-	-	-	
Krakeend	<i>Anas strepera</i>	+	-	-	-	broed
Kuifeend	<i>Aythya fuligula</i>	+	-	-	-	
Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>	+	-	-	-	gehoord
Lepelaar	<i>Platalea leucorodia</i>	+	-	+	-	rust/foeragerend
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>	+	-	-	-	
Oeverloper	<i>Actitis hypoleucos</i>	+	-	-	-	
Oeverzwaluw	<i>Riparia riparia</i>	+	-	-	-	
Poelruiter	<i>Tringa stagnatilis</i>	+	-	-	-	1 x in juli
Porseleinhoen	<i>Porzana porzana</i>	+	-	+	6	broed 3 juvenielen
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>	+	-	-	-	
Regenwulp	<i>Numenius phaeopus</i>	+	-	-	-	
Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>	+	-	-	-	broed
Rietzanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	+	-	-	-	
Ringmus	<i>Passer montanus</i>	+	-	-	7	
Roerdomp	<i>Botaurus stellaris</i>	+	-	+	5	broed
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>	+	-	-	-	
Slobeend	<i>Anas clypeata</i>	+	-	-	6	broed
Smient	<i>Anas penelope</i>	+	-	-	-	
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	+	-	-	-	
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	+	-	-	-	
Sprinkhaanzanger	<i>Locustella naevia</i>	+	-	-	-	
Stormmeeuw	<i>Larus canus</i>	+	-	-	-	
Tjiftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>	+	-	-	-	
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	+	-	-	-	
Tureluur	<i>Tringa totanus</i>	+	-	-	7	
Turkse tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>	+	-	-	-	
Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis</i>	+	-	-	7	broed
Visdief	<i>Sterna hirundo</i>	+	-	+	6	
Vlaamse gaai	<i>Garrulus glandarius</i>	+	-	-	-	
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>	+	-	-	-	
Waterral	<i>Rallus aquaticus</i>	+	-	-	-	broed
Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>	+	-	-	5	broed
Wilde eend	<i>Anas platyrhynchos</i>	+	-	-	-	
Witgatje	<i>Tringa ochropus</i>	+	-	-	-	
Witte kwikstaart	<i>Motacilla alba</i>	+	-	-	-	
Wulp	<i>Numenius arquata</i>	+	-	-	-	
Zilvermeeuw	<i>Larus argentatus</i>	+	-	-	-	
Zwarte ruiter	<i>Tringa erythropus</i>	+	-	-	-	
Amfibieën						
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	1	-	-	-	
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	1	-	-	-	
Groene kikker complex	<i>Rana esculenta (synklepton)</i>	1	-	-	-	
Vlinders						
Atalanta	<i>Vanessa atalanta</i>	-	-	-	-	

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	Hab	Vog	RL	bijzonderheden
Dagpauwoog	<i>Inachis io</i>	-	-	-	-	
Distelvlinder	<i>Vanessa cardui</i>	-	-	-	-	
Groot koolwitje	<i>Pieris brassicae</i>	-	-	-	-	
Icarusblauwtje	<i>Polyommatus icarus</i>	-	-	-	-	
Klein geaderd witje	<i>Pieris napi</i>	-	-	-	-	
Klein koolwitje	<i>Pieris rapae</i>	-	-	-	-	
Kleine vos	<i>Aglais urticae</i>	-	-	-	-	
Zwartspridikkopje	<i>Thymelicus lineola</i>	-	-	-	-	
Libellen						
Blauwe glazenmaker	<i>Aeshna cyanea</i>	-	-	-	-	
Bloedrode heidelibel	<i>Sympetrum sanguineum</i>	-	-	-	-	
Geelvlakheidelibel	<i>Sympetrum flaveolum</i>	-	-	-	-	
Gewone oeverlibel	<i>Orthetrum cancellatum</i>	-	-	-	-	
Grote keizerlibel	<i>Anax imperator</i>	-	-	-	-	
Grote roodoogjuffer	<i>Erythromma najas</i>	-	-	-	-	
Kleine roodoogjuffer	<i>Erythromma viridulum</i>	-	-	-	-	
Lantaarntje	<i>Ischnura elegans</i>	-	-	-	-	
Paardenbijter	<i>Aeshna mixta</i>	-	-	-	-	
Platbuik	<i>Libellula depressa</i>	-	-	-	-	
Steenrode heidelibel	<i>Sympetrum vulgatum</i>	-	-	-	-	
Sprinkhanen						
Bruine sprinkhaan	<i>Chorthippus brunneus</i>	-	-	-	-	
Gewoon spitskopje	<i>Conocephalus dorsalis</i>	-	-	-	-	
Grote groene sabelsprinkhaan	<i>Tettigonia viridissima</i>	-	-	-	-	
Kustsprinkhaan	<i>Chorthippus albomarginatus</i>	-	-	-	-	

4 Slochteren oost

Vaatplanten						
Bultkroos	<i>Lemna gibba</i>	-	-	-	-	
Grote egelskop	<i>Sparganium erectum</i>	-	-	-	-	
Klein kroos	<i>Lemna minor</i>	-	-	-	-	
Kleine egelskop	<i>Sparganium emersum</i>	-	-	-	-	
Pluimzegge	<i>Carex paniculata</i>	-	-	-	-	
Puntkroos	<i>Lemna trisulca</i>	-	-	-	-	
Zandblauwtje	<i>Jasione montana</i>	-	-	-	-	
Zwanenbloem	<i>Butomus umbellatus</i>	1	-	-	-	
Vogels						
Fazant	<i>Phasianus colchicus</i>	+	-	-	-	
Grasmus	<i>Sylvia communis</i>	+	-	-	-	
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	+	-	-	7	
Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>	+	-	-	6	
Koolmees	<i>Parus major</i>	+	-	-	-	
Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>	+	-	-	-	gehoord 251-583
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>	+	-	-	-	
Oeverzwaluw	<i>Riparia riparia</i>	+	-	-	-	100 op Wilderhofsterweg paartje
Patrijs	<i>Perdix perdix</i>	+	-	-	6	
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	+	-	-	-	
Visdief	<i>Sterna hirundo</i>	+	-	+	6	
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>	+	-	-	-	
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	+	-	-	-	
Libellen						
Bloedrode heidelibel	<i>Sympetrum sanguineum</i>	-	-	-	-	
Grote roodoogjuffer	<i>Erythromma najas</i>	-	-	-	-	
Lantaarntje	<i>Ischnura elegans</i>	-	-	-	-	
Paardenbijter	<i>Aeshna mixta</i>	-	-	-	-	
Steenrode heidelibel	<i>Sympetrum vulgatum</i>	-	-	-	-	
Zwarte heidelibel	<i>Sympetrum danae</i>	-	-	-	-	

5 Slochteren centrum

Vaatplanten						
Groot blaasjeskruid	<i>Utricularia vulgaris</i>	-	-	-	-	Woudbloem
Krabbenscheer	<i>Stratiotes aloides</i>	-	-	-	7	AC 250009-587133

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	Hab	Vog	RL	bijzonderheden
Zwanenbloem	<i>Butomus umbellatus</i>	1	-	-	-	
Zoogdieren						
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	1	-	-	-	
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	1	-	-	-	
Mol	<i>Talpa europaea</i>	1	-	-	-	
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	1	-	-	-	
Vogels						
Bergeend	<i>Tadorna tadorna</i>	+	-	-	-	
Bosruiter	<i>Tringa glareola</i>	+	-	-	-	
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	+	-	-	-	
Geelgors	<i>Emberiza citrinella</i>	+	-	-	-	
Gele kwikstaart	<i>Motacilla flava</i>	+	-	-	7	broed
Grasmus	<i>Sylvia communis</i>	+	-	-	-	
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>	+	-	-	7	broed
Groenpootruiter	<i>Tringa nebularia</i>	+	-	-	-	
Grutto	<i>Limosa limosa</i>	+	-	-	7	
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	+	-	-	-	
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	+	-	+	-	gehoord
Kuifeend	<i>Aythya fuligula</i>	+	-	-	-	broed rond Denemarken langsvliegend tot 20 indiv.
Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>	+	-	-	-	
Lepelaar	<i>Platalea leucorodia</i>	+	-	+	-	
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>	+	-	-	-	
Purperreiger	<i>Ardea purpurea</i>	+	-	+	5	Woudbloem
Reuzenster	<i>Sterna caspia</i>	+	-	+	-	Woudbloem
Ruigpootbuizerd	<i>Buteo lagopus</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Slobeend	<i>Anas clypeata</i>	+	-	-	6	
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	+	-	-	-	
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	+	-	-	-	
Tuinfluitier	<i>Sylvia borin</i>	+	-	-	-	
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>	+	-	-	-	
Witgatje	<i>Tringa ochropus</i>	+	-	-	-	
Wulp	<i>Numenius arquata</i>	+	-	-	-	broed
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>	+	-	-	-	
Libellen						
Azuurwaterjuffer	<i>Coenagrion puella</i>	-	-	-	-	
Blauwe glazenmaker	<i>Aeshna cyanea</i>	-	-	-	-	
Bloedrode heidelibel	<i>Sympetrum sanguineum</i>	-	-	-	-	
Bruine glazenmaker	<i>Aeshna grandis</i>	-	-	-	-	grens bij Woudbloem
Bruinrode heidelibel	<i>Sympetrum striolatum</i>	-	-	-	-	
Geelvlakheidelibel	<i>Sympetrum flaveolum</i>	-	-	-	-	
Gevlekte witsnuitlibel *	<i>Leucorrhinia pectoralis *</i>	3	2	-	5	2005 1 exx Woudbloem
Gewone oeverlibel	<i>Orthetrum cancellatum</i>	-	-	-	-	
Gewone pantserjuffer	<i>Lestes sponsa</i>	-	-	-	-	
Groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>	3	4	-	5	grens bij Woudbloem
Grote keizerlibel	<i>Anax imperator</i>	-	-	-	-	
Paardenbijter	<i>Aeshna mixta</i>	-	-	-	-	
Platbuik	<i>Libellula depressa</i>	-	-	-	-	
Steenrode heidelibel	<i>Sympetrum vulgatum</i>	-	-	-	-	
Variabele waterjuffer	<i>Coenagrion pulchellum</i>	-	-	-	-	
Viervlek	<i>Libellula quadrimaculata</i>	-	-	-	-	
Vroege glazenmaker	<i>Aeshna isosceles</i>	-	-	-	6	grens bij Woudbloem
Vuurjuffer	<i>Pyrrhosoma nymphula</i>	-	-	-	-	
Watersnuffel	<i>Enallagma cyathigerum</i>	-	-	-	-	
Zwarte heidelibel	<i>Sympetrum danae</i>	-	-	-	-	
Sprinkhanen						
Bruine sprinkhaan	<i>Chorthippus brunneus</i>	-	-	-	-	
Gewoon spitskopje	<i>Conocephalus dorsalis</i>	-	-	-	-	
Grote groene sabelsprinkhaan	<i>Tettigonia viridissima</i>	-	-	-	-	
6 Baggerputten						
Vaatplanten						
Biezenknoppen	<i>Juncus conglomeratus</i>	-	-	-	-	
Blaartrekkende boterbloem	<i>Ranunculus sceleratus</i>	-	-	-	-	

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	Hab	Vog	RL	bijzonderheden
Blauwe zegge	<i>Carex panicea</i>	-	-	-	-	
Brede orchis	<i>Dactylorhiza majalis subsp. majalis</i>	-	-	-	-	
Dwergzegge	<i>Carex oederi subsp. oederi</i>	-	-	-	-	
Echte koekoeksbloem	<i>Silene flos-cuculi</i>	-	-	-	-	
Echte valeriaan	<i>Valeriana officinalis</i>	-	-	-	-	
Gele lis	<i>Iris pseudacorus</i>	-	-	-	-	
Gele plomp	<i>Nuphar lutea</i>	-	-	-	-	
Gewone waterbies	<i>Eleocharis palustris</i>	-	-	-	-	
Grote egelskop	<i>Sparganium erectum subsp. erectum</i>	-	-	-	-	
Grote ratelaar	<i>Rhinanthus angustifolius</i>	-	-	-	-	
Grote waterweegbree	<i>Alisma plantago-aquatica</i>	-	-	-	-	
Hazezegge	<i>Carex ovalis</i>	-	-	-	-	
Hennegras	<i>Calamagrostis canescens</i>	-	-	-	-	
Hoge cyperzegge	<i>Carex pseudocyperus</i>	-	-	-	-	
Holpijp	<i>Equisetum fluviatile</i>	-	-	-	-	
Kale jonker	<i>Cirsium palustre</i>	-	-	-	-	
Kalmoes	<i>Acorus calamus</i>	-	-	-	-	
Kikkerbeet	<i>Hydrocharis morsus-ranae</i>	-	-	-	-	
Kleine ratelaar	<i>Rhinanthus minor</i>	-	-	-	7	
Kleine zonnedaauw	<i>Drosera intermedia</i>	2	-	-	7	
Knolrus	<i>Juncus bulbosus</i>	-	-	-	-	
Liesgras	<i>Glyceria maxima</i>	-	-	-	-	
Moerasvergeet-mij-nietje	<i>Myosotis scorpioides</i>	-	-	-	-	
Moerasviooltje	<i>Viola palustris</i>	-	-	-	-	
Moeraswalstro	<i>Galium palustre</i>	-	-	-	-	
Moeraswolfsklauw	<i>Lycopodiella inundata</i>	-	-	-	-	
Pijlkruid	<i>Sagittaria sagittifolia</i>	-	-	-	-	
Pitrus	<i>Juncus effusus</i>	-	-	-	-	
Pluimzegge	<i>Carex paniculata</i>	-	-	-	-	
Riet	<i>Phragmites australis</i>	-	-	-	-	
Snavelzegge	<i>Carex rostrata</i>	-	-	-	-	
Speenkruid	<i>Ranunculus ficaria</i>	-	-	-	-	
Sterzegge	<i>Carex echinata</i>	-	-	-	-	
Tormentil	<i>Potentilla erecta</i>	-	-	-	-	
Wateraardbei	<i>Comarum palustris</i>	-	-	-	7	
Waterdrieblad	<i>Menyanthes trifoliata</i>	2	-	-	7	
Waterviolier	<i>Hottonia palustris</i>	-	-	-	-	
Witte waterlelie	<i>Nymphaea alba</i>	-	-	-	-	
Zeegroene muur	<i>Stellaria palustris</i>	-	-	-	-	
Zilverschoon	<i>Potentilla anserina</i>	-	-	-	-	
Zompzegge	<i>Carex curta</i>	-	-	-	-	
Zoogdieren						
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	1	-	-	-	
Mol	<i>Talpa europaea</i>	1	-	-	-	
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	1	-	-	-	
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	1	-	-	-	
Vogels						
Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo</i>	+	-	-	-	
Appelvink	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	+	-	-	-	broed vermoedelijk
Barmsijs	<i>Carduelis flamma</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Blauwe kiekendief	<i>Circus cyaneus</i>	+	-	+	7	langsvliegend
Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>	+	-	-	-	
Boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	+	-	-	7	langsvliegend
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	+	-	-	-	
Boompieper	<i>Anthus trivialis</i>	+	-	-	-	broed vermoedelijk
Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	+	-	-	6	langsvliegend
Bosrietzanger	<i>Acrocephalus palustris</i>	+	-	-	-	broed
Bosruiter	<i>Tringa glareola</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Braamsluiper	<i>Sylvia curruca</i>	+	-	-	-	gehoord omgeving
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	+	-	-	-	broed
Ekster	<i>Pica pica</i>	+	-	-	-	broed
Fazant	<i>Phasianus colchicus</i>	+	-	-	-	
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>	+	-	-	-	broed
Geelgors	<i>Emberiza citrinella</i>	+	-	-	-	broed in omgeving
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	+	-	-	-	broed in omgeving
Gele kwikstaart	<i>Motacilla flava</i>	+	-	-	7	langsvliegend
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Goudvink	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	+	-	-	-	broed

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	Hab	Vog	RL	bijzonderheden
Grasmus	<i>Sylvia communis</i>	+	-	-	-	broed?
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>	+	-	-	7	broed in omgeving
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	+	-	-	7	broed
Groene specht	<i>Picus viridis</i>	+	-	-	6	gehoord
Groenling	<i>Carduelis chloris</i>	+	-	-	-	broed
Groenpootruiter	<i>Tringa nebularia</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	+	-	-	-	broed
Grote lijster	<i>Turdus viscivorus</i>	+	-	-	-	broed?
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	+	-	-	-	broed? vaak gezien
Heggemus	<i>Prunella modularis</i>	+	-	-	-	broed
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	+	-	-	-	broed
Huismus	<i>Passer domesticus</i>	+	-	-	7	in de omgeving
Huiszwaluw	<i>Delichon urbica</i>	+	-	-	7	langsvliegend
Kauw	<i>Corvus monedula</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Kievit	<i>Vanellus vanellus</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>	+	-	-	-	broed
Kleine karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	+	-	-	-	broed
Kleine mantelmeeuw	<i>Larus fuscus</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Kneu	<i>Carduelis cannabina</i>	+	-	-	7	langsvliegend
Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>	+	-	-	6	
Kokmeeuw	<i>Larus ridibundus</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Koolmees	<i>Parus major</i>	+	-	-	-	broed
Kraai	<i>Corvus corone</i>	+	-	-	-	broed? Langsvliegend
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>	+	-	-	-	
Merel	<i>Turdus merula</i>	+	-	-	-	broed
Oeverzwaluw	<i>Riparia riparia</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	+	-	-	-	broed
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>	+	-	-	-	gehoord
Rietzanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	+	-	-	-	broed
Ringmus	<i>Passer montanus</i>	+	-	-	7	broed
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	+	-	-	-	broed
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	+	-	-	-	broed? vaak gezien
Spotvogel	<i>Hippolais icterina</i>	+	-	-	7	broed? vaak gehoord
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	+	-	-	-	broed
Sprinkhaanzanger	<i>Locustella naevia</i>	+	-	-	-	broed
Staartmees	<i>Aegithalus caudatus</i>	+	-	-	-	groepje gezien
Stormmeeuw	<i>Larus canus</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Tijftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>	+	-	-	-	broed
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	+	-	-	-	broed? vaak gezien
Tuinfluit	<i>Sylvia borin</i>	+	-	-	-	broed
Turkse tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>	+	-	-	-	broed
Veldeleeuwrik	<i>Alauda arvensis</i>	+	-	-	7	broed in omgeving
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>	+	-	-	-	broed
Vlaamse gaai	<i>Garrulus glandarius</i>	+	-	-	-	broed
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>	+	-	-	-	
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	+	-	+	-	langsvliegend
Wilde eend	<i>Anas platyrhynchos</i>	+	-	-	-	
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	+	-	-	-	broed
Witgatje	<i>Tringa ochropus</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Witte kwikstaart	<i>Motacilla alba</i>	+	-	-	-	broed in omgeving
Wulp	<i>Numenius arquata</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>	+	-	-	-	broed
Zilvermeeuw	<i>Larus argentatus</i>	+	-	-	-	langsvliegend
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>	+	-	-	-	broed
Amfibieën						
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	1	-	-	-	
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	1	-	-	-	
Groene kikker complex	<i>Rana esculenta (synklepton)</i>	1	-	-	-	
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>	1	-	-	-	
Vlinders						
Atalanta	<i>Vanessa atalanta</i>	-	-	-	-	
Bont zandoogje	<i>Pararge aegeria</i>	-	-	-	-	
Boomblauwtje	<i>Celastrina argiolus</i>	-	-	-	-	
Bruin zandoogje	<i>Maniola jurtina</i>	-	-	-	-	
Citroenvlinder	<i>Gonepteryx rhamni</i>	-	-	-	-	
Dagpauwoog	<i>Inachis io</i>	-	-	-	-	
Distelvlinder	<i>Vanessa cardui</i>	-	-	-	-	

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	Hab	Vog	RL	bijzonderheden
Gehakkelde aurelia	<i>Polygonia c-album</i>	-	-	-	-	
Groot dikkopje	<i>Ochlodes venata</i>	-	-	-	-	
Groot koolwitje	<i>Pieris brassicae</i>	-	-	-	-	
Icarusblauwtje	<i>Polyommatus icarus</i>	-	-	-	-	
Klein geaderd witje	<i>Pieris napi</i>	-	-	-	-	
Klein koolwitje	<i>Pieris rapae</i>	-	-	-	-	
Kleine vos	<i>Aglais urticae</i>	-	-	-	-	
Kleine vuurvinder	<i>Lycaena phlaeas</i>	-	-	-	-	
Koelvinkje	<i>Aphantopus hyperantus</i>	-	-	-	-	
Landkaartje	<i>Araschnia levana</i>	-	-	-	-	
Oranjetipje	<i>Anthocharis cardamines</i>	-	-	-	-	
Rotsvlinder	<i>Lasiommata maera</i>	-	-	-	-	
Zwartsprietdikkopje	<i>Thymelicus lineola</i>	-	-	-	-	
Libellen						
Azuurwaterjuffer	<i>Coenagrion puella</i>	-	-	-	-	
Blauwe glazenmaker	<i>Aeshna cyanea</i>	-	-	-	-	
Bloedrode heidelibel	<i>Sympetrum sanguineum</i>	-	-	-	-	
Bruine glazenmaker	<i>Aeshna grandis</i>	-	-	-	-	
Bruinrode heidelibel	<i>Sympetrum striolatum</i>	-	-	-	-	
Geelvlakheidelibel	<i>Sympetrum flaveolum</i>	-	-	-	-	
Gewone oeverlibel	<i>Orthetrum cancellatum</i>	-	-	-	-	
Gewone pantserjuffer	<i>Lestes sponsa</i>	-	-	-	-	
Glassnijder	<i>Brachytron pratense</i>	-	-	-	6	
Grote keizerlibel	<i>Anax imperator</i>	-	-	-	-	
Grote roodoogjuffer	<i>Erythromma najas</i>	-	-	-	-	
Houtpantserjuffer	<i>Lestes viridis</i>	-	-	-	-	
Kleine roodoogjuffer	<i>Erythromma viridulum</i>	-	-	-	-	
Lantaarntje	<i>Ischnura elegans</i>	-	-	-	-	
Metaalglanslibel	<i>Somatochlora metallica</i>	-	-	-	-	
Noordse witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia rubicunda</i>	-	-	-	-	
Paardenbijter	<i>Aeshna mixta</i>	-	-	-	-	
Platbuik	<i>Libellula depressa</i>	-	-	-	-	
Smaragdlibel	<i>Cordulia aenea</i>	-	-	-	-	
Steenrode heidelibel	<i>Sympetrum vulgatum</i>	-	-	-	-	
Variabele waterjuffer	<i>Coenagrion pulchellum</i>	-	-	-	-	
Viervlek	<i>Libellula quadrimaculata</i>	-	-	-	-	
Vroege glazenmaker	<i>Aeshna isosceles</i>	-	-	-	6	
Vuurjuffer	<i>Pyrrhosoma nymphula</i>	-	-	-	-	
Zwarte heidelibel	<i>Sympetrum danae</i>	-	-	-	-	
Sprinkhanen						
Bruine sprinkhaan	<i>Chorthippus brunneus</i>	-	-	-	-	
Gewoon doortje	<i>Tetrix undulata</i>	-	-	-	-	
Gewoon spitskopje	<i>Conocephalus dorsalis</i>	-	-	-	-	
Greppelsprinkhaan	<i>Metrioptera roeselii</i>	-	-	-	-	
Grote groene sabelsprinkhaan	<i>Tettigonia viridissima</i>	-	-	-	-	
Kustsprinkhaan	<i>Chorthippus albomarginatus</i>	-	-	-	-	
Zweefvliegen						
Bessenzweefvlieg	<i>Syrphus ribesii</i>	-	-	-	-	

7 Harkstede zuid

Vaatplanten

Biezenknoppen	<i>Juncus conglomeratus</i>	-	-	-	-	
Blaartrekkende boterbloem	<i>Ranunculus sceleratus</i>	-	-	-	-	
Boerenwormkruid	<i>Tanacetum vulgare</i>	-	-	-	-	
Echte valeriaan	<i>Valeriana officinalis</i>	-	-	-	-	
Grasmuur	<i>Stellaria graminea</i>	-	-	-	-	
Grote wederik	<i>Lysimachia vulgaris</i>	-	-	-	-	
Knolrus	<i>Juncus bulbosus</i>	-	-	-	-	
Koninginnekruid	<i>Eupatorium cannabinum</i>	-	-	-	-	
Moerasandoorn	<i>Stachys palustris</i>	-	-	-	-	
Pitrus	<i>Juncus effusus</i>	-	-	-	-	
Reuzenberenklauw	<i>Heracleum mantegazzianum</i>	-	-	-	-	
Ruige zegge	<i>Carex hirta</i>	-	-	-	-	

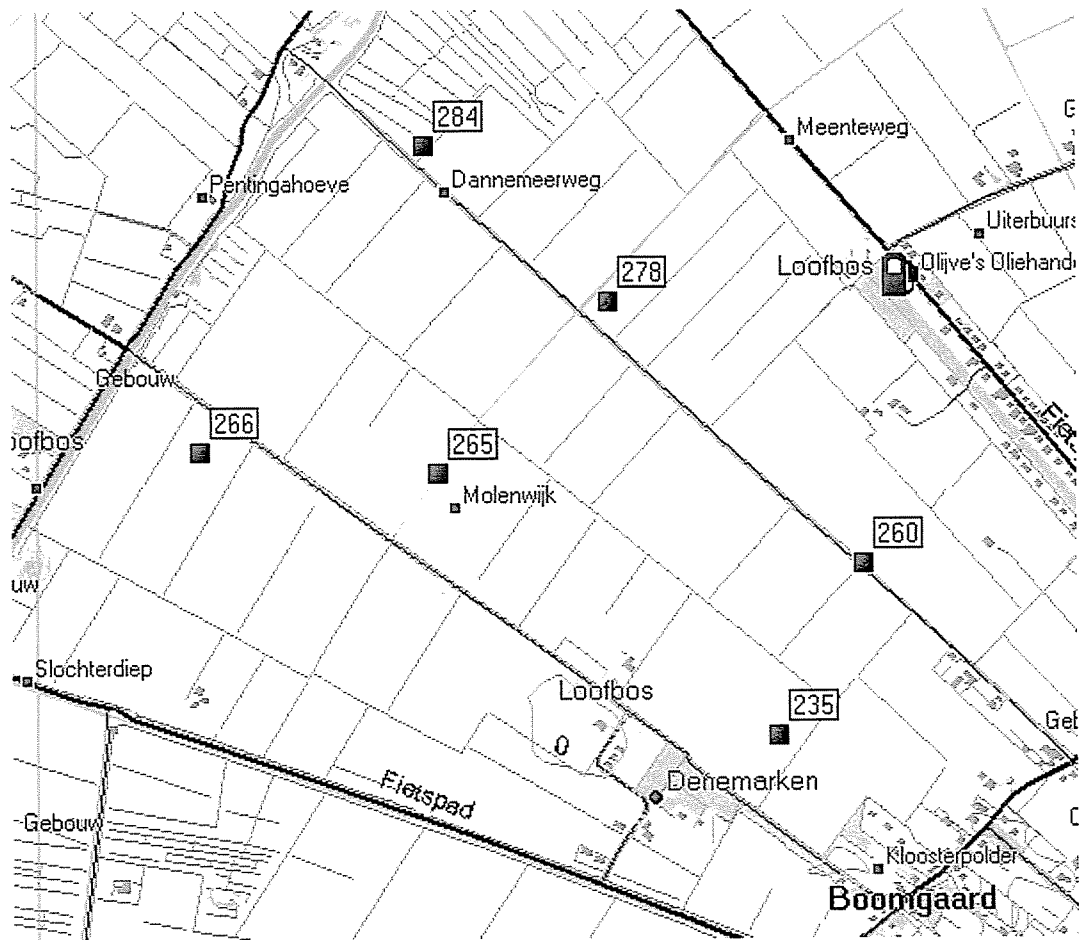
Vogels

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	Hab	Vog	RL	bijzonderheden
Baardmannetje	<i>Panurus biarmicus</i>	+	-	-	-	1 gehoord
Bosrietzanger	<i>Acrocephalus palustris</i>	+	-	-	-	broed
Bosruiter	<i>Tringa glareola</i>	+	-	-	-	
Bruine kiekendief	<i>Circus aeruginosus</i>	+	-	+	-	
Groene specht	<i>Picus viridis</i>	+	-	-	6	
Kleine karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	+	-	-	-	broed
Kokmeeuw	<i>Larus ridibundus</i>	+	-	-	-	
Koolmees	<i>Parus major</i>	+	-	-	-	
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>	+	-	-	-	
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	+	-	-	-	
Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>	+	-	-	-	broed
Rietzanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	+	-	-	-	
Visdief	<i>Sterna hirundo</i>	+	-	+	6	
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>	+	-	-	-	
Witgatje	<i>Tringa ochropus</i>	+	-	-	-	
Zilvermeeuw	<i>Larus argentatus</i>	+	-	-	-	
Libellen						
Azuurwaterjuffer	<i>Coenagrion puella</i>	-	-	-	-	
Grote roodoogjuffer	<i>Erythromma najas</i>	-	-	-	-	
Lantaarntje	<i>Ischnura elegans</i>	-	-	-	-	
Platbuik	<i>Libellula depressa</i>	-	-	-	-	
Variabele waterjuffer	<i>Coenagrion pulchellum</i>	-	-	-	-	
8 Bloemhofbrug						
Vaatplanten						
Echte valeriana	<i>Valeriana officinalis</i>	-	-	-	-	
Kikkerbeet	<i>Hydrocharis morsus-ranae</i>	-	-	-	-	
Zwanenbloem	<i>Butomus umbellatus</i>	1	-	-	-	
Zoogdieren						
Mol	<i>Talpa europaea</i>	-	-	-	-	
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	-	-	-	-	
Vogels						
Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo</i>	+	-	-	-	
Bosrietzanger	<i>Acrocephalus palustris</i>	+	-	-	-	
Bruine kiekendief	<i>Circus aeruginosus</i>	+	-	-	-	broed waarschijnlijk
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	+	-	-	-	
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>	+	-	-	-	
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	+	-	-	7	broed
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	+	-	-	-	broed
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	+	-	-	-	
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>	+	-	-	-	broed
Kleine karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	+	-	-	-	
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	+	-	-	-	
Tijftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>	+	-	-	-	
Amfibieën						
Groene kikker complex	<i>Rana esculenta (synklepton)</i>	1	-	-	-	
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>	1	-	-	-	
Libellen						
Azuurwaterjuffer	<i>Coenagrion puella</i>	-	-	-	-	
Gewone oeverlibel	<i>Orthemtrum cancellatum</i>	-	-	-	-	
Lantaarntje	<i>Ischnura elegans</i>	-	-	-	-	
Platbuik	<i>Libellula depressa</i>	-	-	-	-	
Variabele waterjuffer	<i>Coenagrion pulchellum</i>	-	-	-	-	
Vuurjuffer	<i>Pyrrhosoma nymphula</i>	-	-	-	-	

Bijlage II Waargenomen vogelsoorten rond Denemarken (punttellingen)

De onderstaande tabel geeft een overzicht van waarnemingen van vogels tijdens de winter, het voorjaar en de zomer van 2006. De waarnemingen zijn gedaan door Bauke Koole (* door Ben Koks) in atlasblok 07-36 en 07-46 Tussen Slochterdiep Afwateringskanaal van Duurswold, de Meenteweg en de dorpen Schildwolde en Slochteren. De gegevens zijn verkregen in het kader van een onderzoek (punttellingen) naar het voorkomen van akkervogels in de provincie Groningen. Het onderzoek wordt uitgevoerd voor de Rijksuniversiteit Groningen. Elk van de punten (242, 265, 266, 278 en 284, zie onderstaande figuur) hebben een doorsnede van circa 200 m waarbinnen de waargenomen vogels zijn genoteerd. Voor overwinteraars en trekvogels is de cirkel groter dan 200 m. De soorten zijn genoteerd als ze een duidelijke binding hebben met het gebied.

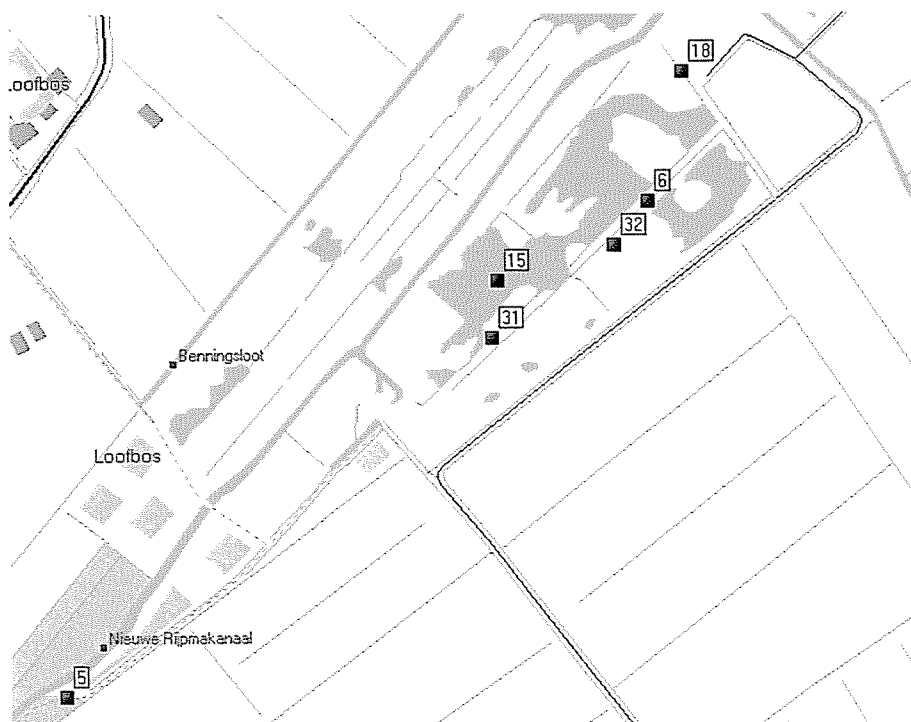
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Cirkel	FloFau	Habitat	Vogel	RoLij
Broedindicerend gedrag						
Grauwe kiekendief	<i>Circus pygargus</i>	265,278	+	+	+	4
Velduil	<i>Asio flammeus</i>	266	+	+	+	4
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	284	+	+	+	-
Overwinteraars						
Smelleken	<i>Falco columbarius</i>	265	+	+	+	-
Blauwe kiekendief	<i>Circus cyaneus</i>	242	+	+	+	7
Grote mantelmeeuw	<i>Larus marinus</i>		+	-	-	7
Stormmeeuw	<i>Larus canus</i>		+	-	-	-
Broedend						
Blauwborst	<i>Luscinia svecica</i>	266, 284	+	+	+	-
Boompieper	<i>Anthus trivialis</i>	235	+	-	-	-
Bosrietzanger	<i>Acrocephalus palustris</i>	260	+	-	-	-
Bruine Kiekendief	<i>Circus aeruginosus</i>	242, 266, 284	+	+	+	-
Geelgors	<i>Emberiza citrinella</i>	235	+	-	-	-
Gele kwikstaart	<i>Motacilla flava</i>		+	-	-	7
Grasmus	<i>Sylvia communis</i>	265, 278	+	-	-	-
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>		+	-	-	7
Grauwe Vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	235	+	-	-	7
Grutto	<i>Limosa limosa</i>	284, 278	+	-	-	7
Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>	265	+	-	-	-
Kievit	<i>Vanellus vanellus</i>		+	-	-	-
Kneu	<i>Carduelis cannabina</i>	284	+	-	-	7
Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>		+	-	-	-
Patrijs	<i>Perdix perdix</i>	260, 265, 266	+	-	-	6
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>	284	+	-	-	-
Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>	266, 284	+	-	-	-
Rietzanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	284	+	-	-	-
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>		+	-	-	-
Tureluur	<i>Tringa totanus</i>	284	+	-	-	7
Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis</i>		+	-	-	7
Wulp	<i>Numenius arquata</i>		+	-	-	-
Trek						
Witgatje	<i>Tringa ochropus</i>	266	+	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	<i>Larus fuscus</i>		+	-	-	-
Oeverloper	<i>Tringa hypoleucos</i>	284	+	-	-	7
Regenwulp	<i>Numenius phaeopus</i>		+	-	-	-
Rode wouw	<i>Milvus milvus</i>	265	+	-	-	-
Roodpootvalk *	<i>Falco vespertinus *</i>		+	-	-	-
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>	278	+	-	-	5
Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>	284	+	-	-	5
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	242	+	+	+	-
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>	265	+	-	-	-

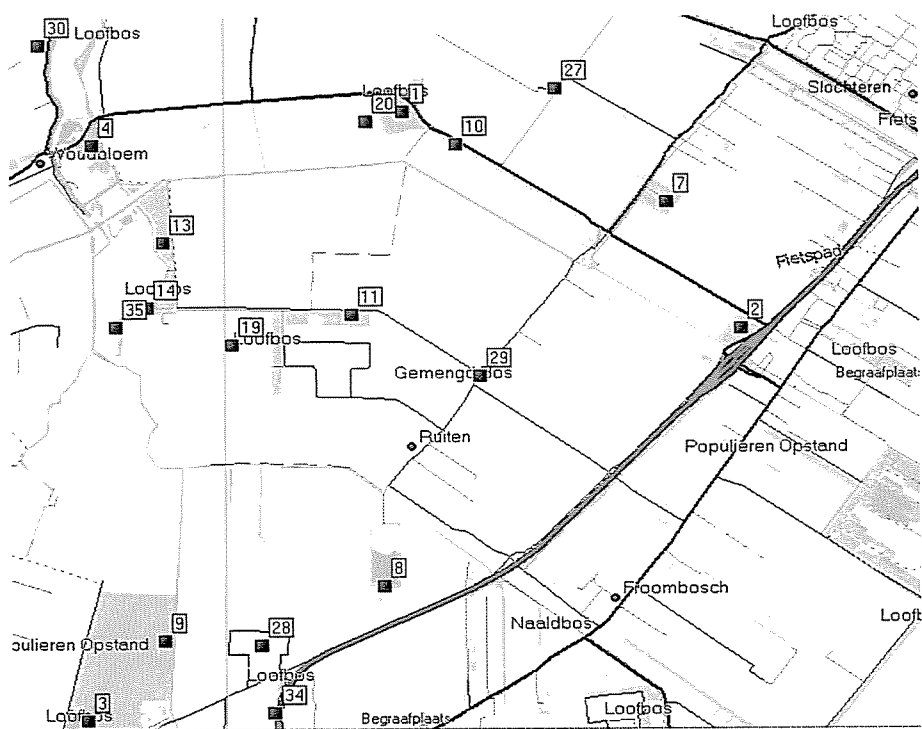
Bijlage III Selectie van waargenomen vogels (kaarten)

In de onderstaande tabel staan enige van de waargenomen soorten, tijdens de maanden juni, juli en augustus 2006, met een nummer corresponderend met het nummer op de vijf onderstaande kaarten. Aan het einde van de tabel staat het kaartnummer van de betreffende waarneming aangegeven.

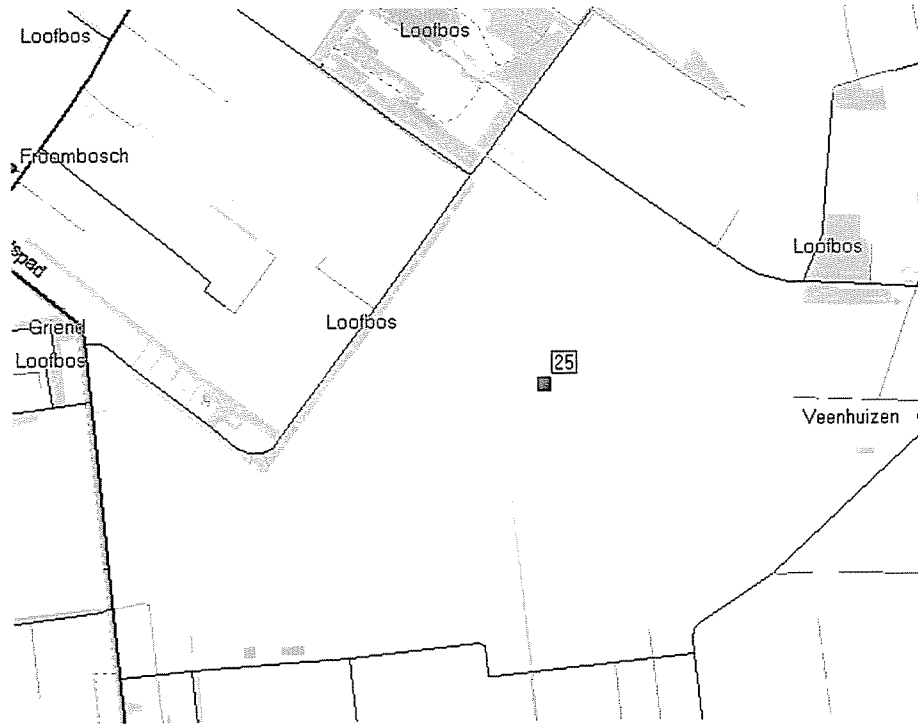
No.	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	kaartnr.
1	Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	2
2	Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	2
3	Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	2
4	Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	2
5	IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	1
6	Roerdomp	<i>Botaurus stellaris</i>	1
7	Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	2
8	Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	2
9	Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	2
10	Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	2
11	Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	2
12	Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	4
13	Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	2
14	Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	2
15	Kleine plevier	<i>Charadrius dubius</i>	1
16	Kleine plevier	<i>Charadrius dubius</i>	5
17	Kleine plevier	<i>Charadrius dubius</i>	5
18	Bruine kiekendief	<i>Circus aeruginosus</i>	1
19	Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>	2
20	Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>	2
21	Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>	4
22	Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>	4
23	Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>	4
24	Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>	5
25	Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>	3
26	Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	5
27	Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	2
28	Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	2
29	Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	2
30	Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	2
31	Blauwborst	<i>Luscinia svecica</i>	1
32	Baardmannetje	<i>Panurus biarmicus</i>	1
33	Baardmannetje	<i>Panurus biarmicus</i>	5
34	Patrijs	<i>Perdix perdix</i>	2
35	Lepelaar	<i>Platalea leucorodia</i>	2
36	Lepelaar	<i>Platalea leucorodia</i>	5
37	Lepelaar	<i>Platalea leucorodia</i>	4
38	Porseleinhoen	<i>Porzana porzana</i>	5

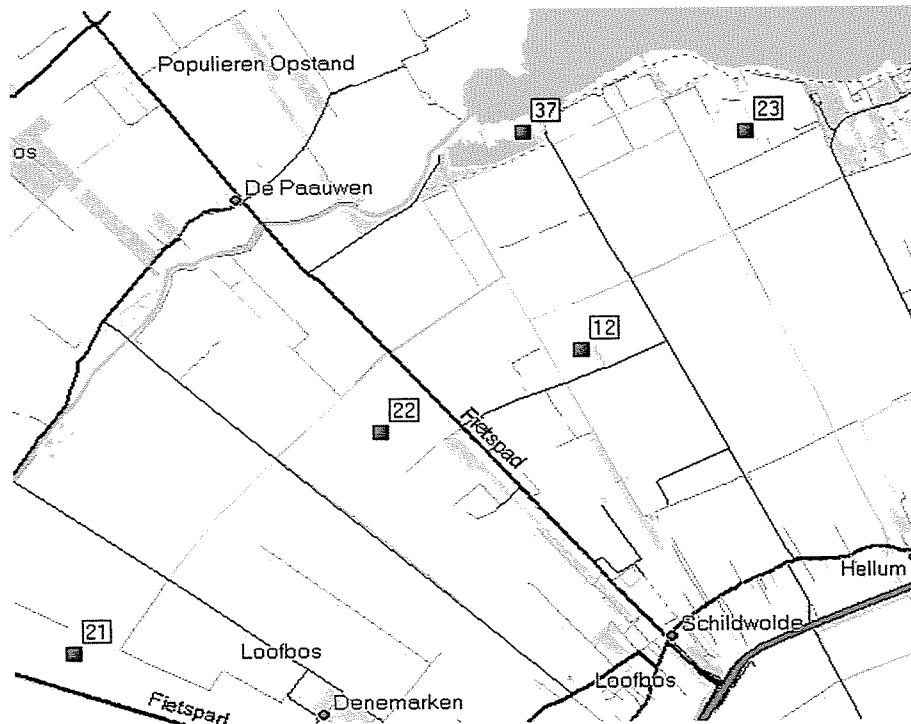
Kaart 1

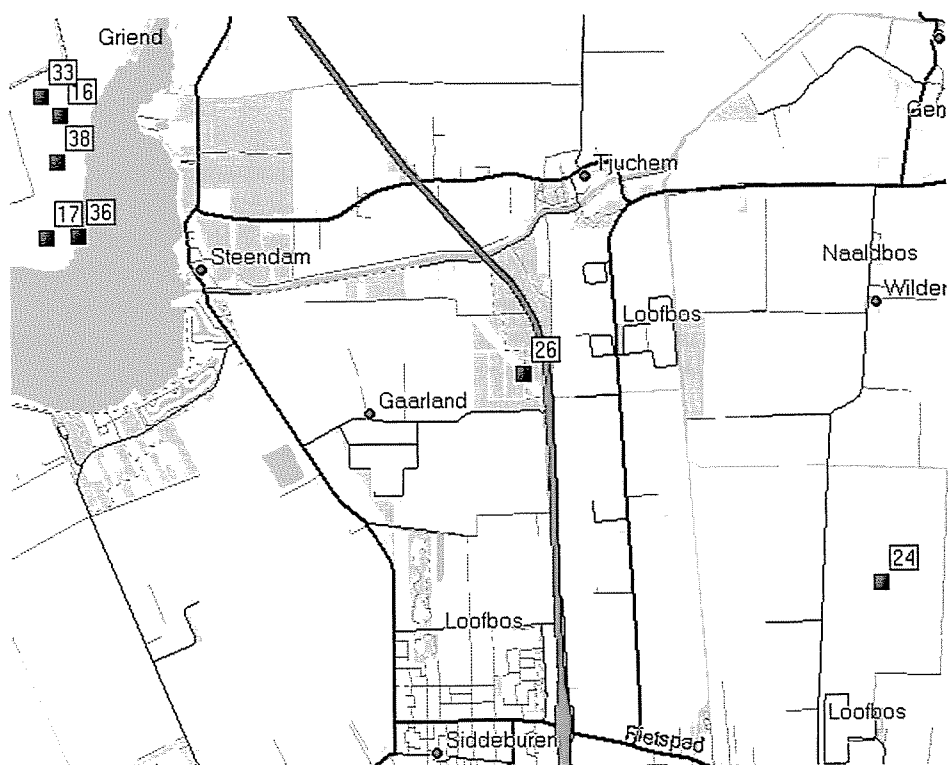
Kaart 2

Kaart 3

Kaart 4

Kaart 5

Bijlage IV Zoogdiergegevens VZZ

De onderstaande gegevens zijn verstrekt door de VZZ. De kolom waarneming beschrijft het type waarneming van vleermuizen. FF: nummer = nummer van de tabel uit AMvB artikel 75 Flora- en faunawet waarin een onder deze wet beschermde soort is opgenomen; Hab: soort wordt vermeld op (bijlage 2 of 4 van) de EU-Habitatrichtlijn; RL: nummer = status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig (LNV 2004).

Nederlandse naam	wetenschappelijke naam	km-hok	jaar	aantal	waarneming	FF	Hab	RL
Baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus/brandtii</i>	250-581	1993	2	?	3	4	-
Das	<i>Meles meles</i>	244-587	1987	1	verblijfplaats	3	-	-
Dwergvleermuis spec.	<i>Pipistrellus pipistrellus/nathusii</i>	250-585	1990	1	losse waarneming	3	4	-
Dwergvleermuis spec.	<i>Pipistrellus pipistrellus/nathusii</i>	250-585	1990	1	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	238-583	1993	1	foeragerend	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	239-580	1993	1	foeragerend	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	251-584	1995	64	verblijfplaats	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	251-584	1995	64	uitvliegend	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	252-585	1995	64	verblijfplaats	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	253-585	1990	60	kraamkolonie	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	255-585	1987	1	losse waarneming	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	238-583	1993	1	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	239-580	1993	1	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	241-581	1993	1	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	242-581	1993	1	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	247-581	1993	1	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	247-582	1993	5	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	248-581	1993	2	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	248-589	1990	40	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	249-580	1990	2	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	249-581	1990	4	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	249-581	1990	10	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	250-581	1990	5	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	250-581	1989	5	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	250-581	1990	10	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	251-584	1995	64	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	251-584	1995	64	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	251-588	1992	1	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	251-590	1992	1	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	252-585	1995	64	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	253-585	1990	60	?	3	4	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	255-585	1987	1	?	3	4	-
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	249-581	1993	3	?	3	4	-
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	250-581	1993	2	?	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	238-582	1991	1	losse waarneming	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	245-580	1988	1	losse waarneming	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	250-585	1988	1	losse waarneming	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	250-585	1989	1	losse waarneming	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	250-590	1988	1	losse waarneming	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	238-582	1991	1	?	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	238-580	1991	1	?	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	245-580	1988	1	?	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	249-580	1990	1	?	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	249-581	1990	3	?	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	249-581	1990	2	?	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	250-581	1990	5	?	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	250-581	1989	5	?	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	250-581	1990	3	?	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	250-585	1989	1	?	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	250-585	1988	1	?	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	250-590	1988	1	?	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	252-591	1992	1	?	3	4	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	256-589	1993	20	?	3	4	-

Nederlandse naam	wetenschappelijke naam	km-hok	jaar	aantal	waarneming	FF	Hab	RL
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	238-583	1993	1	foeragerend	3	2,4	-
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	255-590	1988	1	losse waarneming	3	2,4	-
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	238-583	1993	1	?	3	2,4	-
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	242-580	1993	1	?	3	2,4	-
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	249-582	1991	1	?	3	2,4	-
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	249-582	1991	1	?	3	2,4	-
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	251-590	1992	1	?	3	2,4	-
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	255-590	1988	1	?	3	2,4	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	238-583	1993	1	foeragerend	3	4	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	238-583	1993	1	zwermend	3	4	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	238-583	1993	1	?	3	4	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	249-581	1993	1	?	3	4	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	249-581	1990	15	?	3	4	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	249-582	1993	5	?	3	4	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	249-582	1993	47	?	3	4	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	249-582	1993	6	?	3	4	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	250-581	1993	20	?	3	4	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	250-581	1993	50	?	3	4	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	250-581	1993	5	?	3	4	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	250-581	1990	15	?	3	4	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	250-581	1989	15	?	3	4	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	250-581	1990	15	?	3	4	-
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	251-588	1992	1	?	3	4	-
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	239-580	1993	2	foeragerend	3	4	-
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	239-580	1993	2	?	3	4	-
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	239-584	1993	1	?	3	4	-
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	240-581	1993	2	?	3	4	-
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	243-580	1993	1	?	3	4	-
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	243-581	1993	2	?	3	4	-
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	245-582	1993	2	?	3	4	-
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	249-581	1993	10	?	3	4	-
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	250-581	1990	2	?	3	4	-
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	250-581	1990	4	?	3	4	-
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	251-588	1992	2	?	3	4	-
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	251-590	1992	1	?	3	4	-
Steenmarter	<i>Martes foina</i>	246-576	1990	1	losse waarneming	2	-	-
Vleermuizen	<i>Chiroptera</i>	253-585	1995	60	verblijfplaats	3	4	-
Vleermuizen	<i>Chiroptera</i>	253-585	1995	60	uitvliegend	3	4	-
Vleermuizen	<i>Chiroptera</i>	253-586	1995	60	verblijfplaats	3	4	-
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	250-590	2002	1	braakbalmonitoring	3	-	6
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	250-590	2003	1	braakbalmonitoring	3	-	6
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	248-587	2003	1	vangst	3	-	6
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	249-587	2003	1	vangst	3	-	6
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	241-582	2004	1	braakbalmonitoring	3	-	6
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	246-589	2002	1	braakbalmonitoring	3	-	6
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	246-589	2003	1	braakbalmonitoring	3	-	6
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	247-587	2001	1	braakbalmonitoring	3	-	6
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	248-588	2005	1	braakbalmonitoring	3	-	6
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	248-590	2002	2	braakbalmonitoring	3	-	6
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	254-590	2002	1	braakbalmonitoring	3	-	6
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	250-581	1991	2	foeragerend	3	4	-
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	249-580	1990	5	?	3	4	-
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	249-581	1990	15	?	3	4	-
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	249-581	1991	3	?	3	4	-
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	249-581	1990	10	?	3	4	-
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	249-582	1993	164	?	3	4	-
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	250-581	1990	5	?	3	4	-
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	250-581	1989	5	?	3	4	-
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	250-581	1993	10	?	3	4	-
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	250-581	1991	2	?	3	4	-
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	250-581	1990	10	?	3	4	-

